

Anil Kumar Panigrahi

# ସୀମନ୍ତ-ସମ୍ପାଦ

ଅତ୍ୟୁତଲକ୍ଷଣୀ,  
ଶତାଧିକାରୀ ତରଃ।



ଏବେ ମିଳିବ୍ୟା  
ମିଳି ପ୍ୟାକରେ  
ମଧ୍ୟ ମିଳୁଛି ।

ଅତ୍ୟୁତ ଶୋଭାବଦନ... ସୁଦର୍ଶନ... ଶ୍ଵେତ ମନ୍ଦ୍ର ପଦ୍ମ ପଦ୍ମ ନିବେଦନ  
ସୀମନ୍ତରେ ଅତି ଉତ୍ତମା ଏ ଦାସ ଦାସ ଲେଖିବାରା ସିନ୍ଦୂର ରେଖା ।  
ଯେଉଁ, ସୀମନ୍ତରେ ସୁଖୋଚିତ ହେବା ରାଜ ପ୍ରଭୁ  
ହୁଏ ଦେଖିବ—ସୀମନ୍ତ ଅତି ମଥା... ସେହିଭଳି, ଅତ୍ୟୁତ ସିନ୍ଦୂର  
କହରେ ଗୋଟିଏ ନାଆଁ ମନରୁ ଅସେ—ସିନ୍ଦୂର ସିନ୍ଦୂର !  
ତୁମା ତୁମା ଅତି ପାଞ୍ଚପାଞ୍ଚ ରାଜ ନରମ ନରମ, ହେଲେ ସିନ୍ଦୂର ।  
ମଥାକୁ ଲେଖିବେନା । ସେଇ ସଦାଶେ ଶୁଭ ଲେଖିବାରା ସଦୃଶ ।  
କାନ୍ତରା ମନେ ପ୍ରମାଣିତ ଯେ, ନାନା ବସ୍ତ୍ରର ଓ ମନୋହିମ  
ଲପାତାରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଅବାକୁ ଏହା ଯୋଗେ ଲେଖିବାରା  
ସ୍ଥାନରେ ତମିରୋଗୀର ରାଜ୍ୟ ନ ଥାଏ । ସିନ୍ଦୂର ଏକ ସୁନ୍ଦର  
ଅବଶ୍ୟକୀୟ ପ୍ୟାକରେ ମିଳେ ।



**ଶାଙ୍ଗାର** ସିନ୍ଦୂର  
ନାରୀ'ର ଅଖଣ୍ଡସୌଭାଗ୍ୟ'ର ପ୍ରତୀକ ।





# ଜହ୍ନ ମାୟା

ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୮୪



## ବିଷୟ-ସୂଚୀ

ସପାଦକୀୟ	...	୫	ବେଣ୍ଟି କ-ଡାଲ୍ ହାଉସୀ	...	୩୫
ଜହ୍ନ ମାୟା ସମ୍ବାଦ-ବିବିଧା	...	୭	ସାବୁକାରର ଶିକ୍ଷା	...	୩୯
ବିଦ୍ୟାର ଅଧିକାର	...	୭	ପରିବର୍ତ୍ତନ	...	୪୩
ଜନ ଚାନ୍ଦିକ	...	୧୧	ବେଳ ଥାଉଁ ଥାଉଁ	...	୪୮
କନକ ସୁନ୍ଦରୀ	...	୧୯	ହଠାତ୍ ବିଳୟ!	...	୪୯
କବି	...	୨୫	ବିଷ୍ଣୁ ପୁରାଣ	...	୫୧
ବଡ଼ ବୋକା	...	୨୭	ଦଶା!	...	୫୯
ରାଜହଂସ	...	୩୦	ଫଟୋ-ପରିଚୟ-ପ୍ରତିଯୋଗିତା...	...	୬୪



ପ୍ରତି ସଂଖ୍ୟା : ୨-୦୦

ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ : ୨୪-୦୦



# ଜହ୍ନ ମାୟା

ସମ୍ପାଦକ : 'ଚନ୍ଦ୍ରପାଣି'

ସମ୍ପାଳକ : ନାଗି ରେଡ୍ଡୀ

ଅଗଷ୍ଟ ସ୍ବାଧୀନତାର ମାସ । ଯେଉଁ ଅଗଷ୍ଟ ପନ୍ଦରରେ  
ଭାରତ ସ୍ବାଧୀନ ହେଲା, ସେହି ଅଗଷ୍ଟ ପନ୍ଦର ସ୍ବାଧୀନତା  
ଆନ୍ଦୋଳନର ପ୍ରଥମ ପୂର୍ବୋପା ଚିନ୍ତା ମାନବଜାତିର  
ଭବିଷ୍ୟତର ଦିଗଦ୍ରଷ୍ଟା । ଏ ଯୁଗର ମହାନ ରକ୍ଷି  
ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦଙ୍କର ଜନ୍ମଦିବସ । ଏହି ପବନ ଅବସରରେ  
“ଜହ୍ନମାୟା” ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଅଭିବାଦନ ଜଣାଉଛି ।

## ଅମରବାଣୀ

ଦିବ୍ୟଂ ନରକେସ୍ୟେଜଂ ଦ୍ଵାରଂ ନାଶନମାୟନଃ ।

କାମଃ କ୍ରୋଧସ୍ତଥା ଲୋଭସ୍ତସ୍ମାଦେତଦୟଂ ତ୍ୟଜେତ୍ ॥

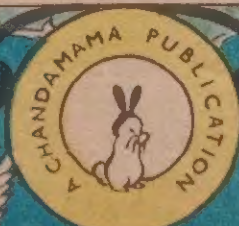
[କାମ, କ୍ରୋଧ ଓ ଲୋଭ, ଏ ତିନି ହେଲେ ନରକାର ଦ୍ଵାର  
ସ୍ଵରୂପ । ଏମାନେ ମଣିଷର ବନାଶ ସାଧନ କରିପାରନ୍ତି ।  
ତେଣୁ ଏ ତିନିକୁ ତ୍ୟାଗ କରିବା ଉଚିତ ।]

ବର୍ଷ : ୯୮

ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୮୪

ଅଙ୍କ : ୨

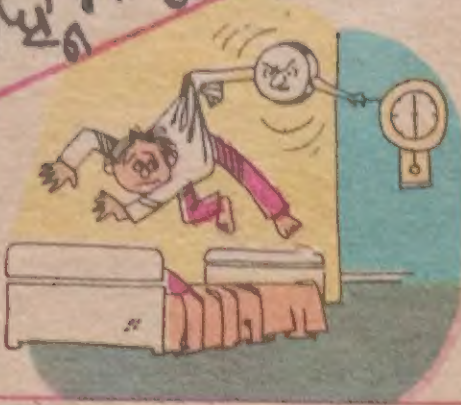
ପ୍ରତିସଂଖ୍ୟା : ଟ. ୨-୦୦ :: ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ : ଟ. ୨୪-୦୦





# ଜହ୍ନମାମୁଁ ସମ୍ବାଦ

## ନିଦ ଭଙ୍ଗାଇବା ଔଷଧ



ନିଦ ହେବା ପାଇଁ ମଣିଷ ଔଷଧ ଖାଆନ୍ତି, ଏକଥା ସବୁ-  
ଜନବିଦିତ । କିନ୍ତୁ ଜର୍ମାନୀର ଜଣେ ଗୋଟାଏ ଔଷଧ ଆବିଷ୍କାର  
କରିଛନ୍ତି, ଯାହା ମାତ୍ର ଅନୁସାରେ ଖାଇଲେ ପେଡେବେଳେ  
ନିଦ ଭଙ୍ଗିବା ଦରକାର, ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳେ ସେ ନିଦ  
ଭଙ୍ଗାଇଦେବ ।

## ସିଂହ ପ୍ରହରୀ

ଇଟାଲିର ନେପଲ୍ସ ନଗରୀ ଉପକୂଳବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଟାଏ ଛୋଟ  
ସହରରେ ଗୋଟାଏ ଦୋକାନ ଅଛି, ଯାହା ଆଗରେ ଦୁଇଟି  
ସିଂହ ପ୍ରହରୀ କ'ଣ୍ଠି । ଦୋକାନୀ ସେ ଦୁଇଟିକୁ ଗୋଟାଏ  
ସର୍କସ୍ କଣିଥିଲା ଓ ଅତି ସ୍ନେହରେ ବଢ଼ାଇଥିଲା । ସେ ଦୁହେଁ  
ପ୍ରତିବେଶୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଭଲ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି । ରାତିରେ  
ଦୋକାନ ଜଗନ୍ତି । ଏବେ ପୋଲିସ୍ ମାଲିକକୁ କହ ଦେଇଛି,  
ଏଣିକି ସେମାନେ ଚିଡ଼ିଆଖାନାରେହିଁ ରହୁବେ ।



## ନୂଆ ରେକର୍ଡ

ପଶ୍ଚିମ ଜର୍ମାନୀର ଲସ୍‌ଫେଲ୍ଡ ନଗରୀର ଆଠଜଣ ମହିଳା  
ଅଢ଼େଇ ମିନିଟ୍ ଭିତ୍ତି ଆଠଟି ଖୁନ୍ ଉପରେ ୧୨୨ ଘଣ୍ଟା କାଳ  
ବସି ରହି ଏ ଦିଗରେ ରେକର୍ଡ ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି ।

## ଜାଣନ୍ତୁ କି ?

୧. ଟେଲିଫୋନ୍‌ର ଉଦ୍‌ଭବକ କିଏ ?
୨. ଦୁରବାସୀର ନିର୍ମାଣକାରୀ ବୈଜ୍ଞାନିକ  
କିଏ ?
୩. ଗ୍ରାମୋଫୋନ୍‌ର ଉଦ୍‌ଭବକ କିଏ ?
୪. ଡାକବାକି ପଦ୍ଧତିର ଉଦ୍‌ଭବକ କିଏ ?

୫. ହେଥୋସୋପ୍‌ର ଉଦ୍‌ଭବକ କିଏ  
କରିଥିଲେ ?

(୨୪ ପୃଷ୍ଠାରେ ଉତ୍ତର ଦେଖନ୍ତୁ)





## ବିଦ୍ୟାର ଅଧିକାର

କୋଶଳ ଦେଶରେ ଅବସ୍ଥିତ ଗୋଟିଏ ଅରଣ୍ୟ ଭିତରେ ବିମଳନନ୍ଦ ନାମକ ଜଣେ ଆରୁ୍ୟ ରହୁଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଆଶ୍ରମରେ ଯୋଗଠୁଁ ଆରମ୍ଭ କରି ଆୟୁର୍ବେଦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନାନା ବିଦ୍ୟା ଶିକ୍ଷା ଦେବା ନିମନ୍ତେ ଉପଯୁକ୍ତ ଶିକ୍ଷକମାନେ ରହୁଥିଲେ । ବଣ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ବଶାଳ ଅଞ୍ଚଳ ବ୍ୟାପୀ ତାଙ୍କ ଆଶ୍ରମର ଭଲ ଭଲ ବିଭାଗ ପ୍ରସାରିତ ହୋଇ ରହୁଥିଲା ।

ସୁଦାସ ଓ ମୋହନ ନାମକ ଦୁଇ ବାଳକ ଦିନେ ସହରରୁ ଯାଇ ଆରୁ୍ୟ ବିମଳନନ୍ଦଙ୍କୁ ଭେଟିଲେ । ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଶାମ କରି ଦୁହେଁ ବିଦ୍ୟାଲାଭ ନିମନ୍ତେ ସେମାନଙ୍କ ଆତ୍ମ ବିଷୟ ତାଙ୍କୁ ଜଣାଇଲେ ।

“ଭଲ କଥା । କିନ୍ତୁ କେଉଁ ବିଦ୍ୟା ଶିକ୍ଷା ସକାଶେ ତୁମର ଯୋଗ୍ୟତା ଅଛି, ପ୍ରଥମେ

ତାହା ନିରୂପଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ସେଥିପାଇଁ ଆଶ୍ରମରେ କିଛିଦିନ ତମେ ଦୁହେଁ ରହିବା ଦରକାର । ରହଣି ସମୟତକ ଆଶ୍ରମର ନିୟମ ମାନି ତଳିବାକୁ ହେବ । ଏଥିରେ ରାଜ ଅଛି ?”

“ମହାଶୟ, ଆମେ ଏଥିରେ ସମ୍ମତ ରୁହୁ ।” ସୁଦାସ ଓ ମୋହନ କହିଲେ ।

“ବେଶ୍, ବେଶ ।” ଏହା କହି ଆରୁ୍ୟ ସେମାନେ କେଉଁ କୁଟୀରରେ ରହିବେ ତାହା ଦେଖାଇ ଦେଲେ । ଆଶ୍ରମର ନିୟମ ଶୁଖିଲା କ’ଣ, ତାହା ସେ ଦୁହେଁକୁ ବୁଝାଇ ଦେବାକୁ ଜଣେ ଶିକ୍ଷକଙ୍କୁ ସେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ ।

ଦୁଇଜଣଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ଅନ୍ୟ ଆଶ୍ରମ-ବାସୀଙ୍କ ଭଳି କିଛି ନା କିଛି କାମ କରିବାକୁ ପଡ଼ୁଥାଏ । ଦିନେ ସେ ଦୁହେଁ ଉପରେ





ଜାଲେଣି କାଠ ଆଣିବାର ଭାର ପଡ଼ିଲା ।  
ଜାଲେଣି କାଠର ଅଣ୍ଟାବ ନଥାଏ । ଦୁଇ  
ବନ୍ଧୁ ଅଦୂରରେ ଗୋଟାଏ ଶୁଖିଲା ଗଛ ଦେଖି  
ତାକୁ କାଟି ପକାଇଲେ ।

ସୁଦାସ କାଠକୁ ଛୋଟ ଛୋଟ କରି  
କାଟିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ଥାଏ, ଏଣେ ମୋହନର  
ଦୃଷ୍ଟି ସେ ଶୁଖିଲା ଗଛର ତଳ ଅଂଶରେ ଥିବା  
କିଛି ବସ୍ତୁ ଉପରେ ପଡ଼ିଲା । ସେ ଦେଖିଲା;  
ପୁଲଏ ସୁନା ମୋହର ।

“ଆରେ!” ସେ ଆନନ୍ଦ ଓ ବିସ୍ମୟରେ  
ପାଟିକରି ଉଠିଲା ।

ସୁଦାସ କୌତୁହଳୀ ହୋଇ ଆସି  
ମୋହରତକ ଦେଖିଲା ।

“ସୁଦାସ! ଆଉ ଚନ୍ଦ୍ରା କ’ଣ? ଏ  
ସୁନାତକ ଭାଗ କରି ନେବା । ବେପାର  
ବଣିଜ କରି ଆରାମରେ ଚଳିବା ।” ମୋହନ  
କହିଲା ।

“ଆମେ ପରା ବିଦ୍ୟା ପାଇଁ ଆସିଛୁ?”  
ସୁଦାସ କହିଲା ।

“ଆରେ, ଏତେ ଧନ ପାଇବା ପରେ  
ଆଉ ବିଦ୍ୟା କ’ଣ ପାଇଁ ଦରକାର?” ଏହା  
କହି ମୋହନ ସୁନାତକ ଦୁଇଭାଗ କରି ଭାଗେ  
ସୁଦାସକୁ ଦେଲା ଓ ଅନ୍ୟ ଭାଗଟି ନିଜ  
ପକେଟରେ ପୁରାଇଲା ।

“ମୋହନ, ତୁ ଭୁଲିଯାଇଛୁ ଯେ ଆଶ୍ରମର  
ଶୁଙ୍ଗାଳ ଅନୁସାରେ ଆମେ ହଠାତ୍ କିଛି  
ପାଇଗଲେ ତାହା ନେଇ ଆଗୂର୍ତ୍ତାକୁ ଦେବା  
କଥା!” ସୁଦାସ କହିଲା ।

“ଆଶ୍ରମରେ ରହିଲେ ତ ଶୁଙ୍ଗାଳ ମାନିବା  
କଥା ଉଠିବ? ତୁ ରହିଲେ ରହ । ମୁଁ  
ଏଠାରୁ ଚାଲିଲି ।” ମୋହନ ବାସ୍ତବିକ  
ଚାଲିଗଲା ।

ମୋହନ ଉତ୍ସାହରେ ବାଟ ଚାଲିଥାଏ ।  
ବାଟରେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ପଡ଼ିଲା । ସେଥିରେ ପାଣି  
ସାମାନ୍ୟ ଥାଏ ବୋଲି ବୁଝି ହେଉଥାଏ ।  
ସେ ପାଣି ଭିତରଦେଇ ଚାଲିଛି, ହଠାତ୍  
ଜାହାଣ ଗୋଡ଼ରେ କିଛି ଗୋଟାଏ ଗୁଡ଼େଇ  
ହୋଇଗଲା । ସେ ଗୋଡ଼ ଟେକି ଦେଖିବା-  
ବେଳକୁ ସାପ!



ସେ ଯେତେଶୀଘ୍ର ସମ୍ଭବ ଶୋଡ଼ ହୁଅନ୍ତୁ  
ଦେଲା । ସାପ କୁଳରେ ଛୁଟିକି ପଡ଼ି ବୁଢ଼ା  
ଭିତରକୁ ଚାଲିଗଲା । କିନ୍ତୁ ମୋହନ ଶୋଡ଼କୁ  
ଭଲକରି ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖେ ତ ସାପଦାନୁ  
ବସିବା ଭଲ ଚିହ୍ନ ରହୁଛି । ତା' ହାଲୁକ  
ଶୁଣିଗଲା । ସେ “କିଏ ଅଛ!” ବୋଲି  
ଚିତ୍କାର କରି ନଈ କୂଳେ କୂଳେ ଦୌଡ଼ିଲା ।

ହଠାତ୍ ଜଣେ ବନବାସୀ ସଙ୍ଘାର  
ଉପରେ ତା' ଆଖି ପଡ଼ିଲା । ସେ ବ୍ୟାକୁଳ  
ରାବରେ ପଚାରିଲା, “ସାପ କାମୁଡ଼ି ଦେଇଛି ।  
ଏଠାରେ କେନ୍ଦ୍ର ବିଷ ହରଣ କଲଭଳି ମଣିଷ  
ଅଛନ୍ତି?”

“ମୁଁ ଅଛି । ଚନ୍ଦ୍ରା କ'ଣ? ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ  
ଭଲ କରିଦେବ । କିନ୍ତୁ, ବାବୁ, ତମ ପାଖରେ

ଯାହା ଯେତେ ଧନଦୌଳତ ଅଛି ସବୁ  
ମୋତେ ଦେଇ ଦେବାକୁ ହେବ । ରାଜ?”  
ବନବାସୀ ସଙ୍ଘାର ପଚାରିଲା ।

ସେତେବେଳକୁ ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ସେ କାତର  
ହେଲାଣି । ବିନା ଚିକିତ୍ସାରେ ବଞ୍ଚିବାର ଆଉ  
ଆଶା ତା'ର ନାହିଁ । ତେଣୁ ପକେଟରେ  
ଥିବା ସୁନାରୁ ମୁଠାଏ ସେ ବାହାର କରି  
ସଙ୍ଘାରକୁ ଦେଲା ।

“ନା, ବଞ୍ଚିବାର ଆଶାଥିଲେ ସବୁ ଦେବାକୁ  
ପଡ଼ିବ!” ସଙ୍ଘାର କହିଲା ।

ଅଗତ୍ୟା ମୋହନ ସବୁ ବାହାର କରିଦେଲା ।  
ସଙ୍ଘାର ଶକ୍ତି ଏ ଚେର ତାକୁ ଶୁଆଇ ଦେଇ  
ଝାଡ଼ିପୁଙ୍କ କଲା । ଦଶମିନାଟ ଭିତରେ ମୋହନ  
ପୁରା ସୁସ୍ଥ ଅନୁଭବ କଲା ।





ସର୍ବର ଗୁଲିଗଲା । ମୋହନ କିନ୍ତୁ ସମୟ  
ବିଶ୍ରାମ କରି ପୁଣି ଆଶ୍ରମ ଆଡ଼େ ଗୁଲିଲା ।

ଆଗୁଆଁ ପଚାରିଲେ, “କ’ଣ ହେଲା?  
କୁଆଡ଼େ ଆସିଲ?”

“ମହାଶୟ ମୋତେ ଆଶ୍ରମରେ ଗହଣ  
କରନ୍ତୁ ଓ ଶିକ୍ଷା ଦିଅନ୍ତୁ ।” ମୋହନ  
କହିଲା ।

ଆଗୁଆଁ ଦୀର୍ଘନିଃଶ୍ୱାସ ଛଡ଼ି କହିଲେ,  
“ନା ବାପା, ଶିକ୍ଷା ପ୍ରତି ତମର ଆଗ୍ରହ ନାହିଁ ।  
ଶିକ୍ଷାକୁ ତମେ ଖାଲି ଉପାର୍ଜନର ପନ୍ଥା  
ହସାବରେ ବିଚାରୁଛ । କିନ୍ତୁ ଜଣେ ତ ଶହେ  
ଉପାୟରେ ଧନ ଉପାର୍ଜନ କରିପାରେ ।  
ଶିକ୍ଷା କ’ଣ ଦରକାର? ଯାହାର ଜ୍ଞାନ ପାଇଁ  
ତୃଷ୍ଣା ଅଛି, ତାହାର ଶିକ୍ଷା ଲଭି ଦିଗରେ  
ସର୍ବନିମ୍ନ ଯୋଗ୍ୟତା ଅଛି ବୋଲି ଆମେ  
ବିଚାର କରୁଁ । ଯାହାର ସତ୍ୟ କ’ଣ ଜାଣିବା  
ପାଇଁ ବା ଭଗବାନଙ୍କୁ ଜାଣିବା ପାଇଁ ଆଗ୍ରହ  
ଅଛି, ତାହାର ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ବିଶେଷ ଯୋଗ୍ୟତା

ଅଛି ବୋଲି ଆମର ମତ । ତମର ସର୍ବନିମ୍ନ  
ଯୋଗ୍ୟତା ବି ନାହିଁ ।”

“ଆଜ୍ଞା, ଆପଣ ମୋତେ ଥରେ ପରୀକ୍ଷା  
କରୁନାହାନ୍ତି?” ମୋହନ ପଚାରିଲା ।

ଆଗୁଆଁ ହସିଲେ । “ପରୀକ୍ଷା ହୋଇ  
ସାରିଛି!” ସେ କହିଲେ ।

ମୋହନ ଗୁଲିଗଲା । ଆଶ୍ରମ ବାହାରେ  
ହଠାତ୍ ସେହି ସର୍ବର ଉପରେ ତା’ର ଆଖି  
ପଡ଼ିଗଲା । ଜଣେ ଆଶ୍ରମବାସୀଙ୍କୁ ସେ  
ପଚାରିଲା, “ଇଏ କିଏ?”

“ସେ ଆମ ଏଠାରେ ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲ ବିଦ୍ୟାର  
ଶିକ୍ଷକ । ଆଜି କୌଣସି କାରଣରୁ ବନବାସୀ  
ସର୍ବର ବେଶ ଧାରଣ କରିଛନ୍ତି ।”

ମୋହନ ଏଥର ବୁଝିଲା, କିପରି ଭାବରେ  
ତା’ର ପରୀକ୍ଷା ନିଆ ଯାଇଛି । ବିଚିତ୍ର ଥିଲା,  
ପୁଣି ଗୁଲିଗଲା । କିନ୍ତୁ ସେ ବିଦ୍ୟା ଅର୍ଜନ  
କରିଥିଲେ ତାହା ଗୁଲିଯାଇ ନଥାନ୍ତା! କଡ଼  
ଭୁଲ ହୋଇଗଲା!







[ ୧୪ ]

[ ଜଳଦସ୍ୟୁ କନ୍ୟାନର ଜାହାଜକୁ ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଦସ୍ୟୁ ଜାହାଜ ଆକ୍ରମଣ କରିବାରୁ ବସିବାରୁ କନ୍ୟାନ ପିଙ୍ଗଳ ସମେତ ନିଜର ସବୁ ଗୁଲମକୁ ମୁକ୍ତ କରିଦେଲା । ଗୁଲମମାନେ ତା' ପାଇଁ ଯୁଦ୍ଧ କରିବେ, ଏଇଆ ଥିଲା ତା'ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ପିଙ୍ଗଳର ନେତୃତ୍ୱରେ ଗୁଲମମାନେ ବିଦ୍ରୋହ କଲେ । କନ୍ୟାନର ମୃତ୍ୟୁ ହେଲା । ଦୁଇ ଜାହାଜ ଭାଷଣ ଭାବରେ ପରସ୍ପର ଧକ୍କା ଖାଇଲେ । ପିଙ୍ଗଳ ଛୁଟିକି ଅଥଳ ସମୁଦ୍ରରେ ପଡ଼ିଲା । ତା'ପରେ— ]

ସମୁଦ୍ରରେ ପଡ଼ି ପିଙ୍ଗଳ ପ୍ରଥମେ ପାଣି ଘାସି ରହିବାର ଚେଷ୍ଟା କରି ଆର୍ତ୍ତନାଦ ଭଜରକୁ ଗୁଲିଗଲା । ତା'ପରେ ଘାସି କରୁଛନ୍ତି । ଯେପରି କି ସେମାନଙ୍କୁ ହିଂସ୍ର ଉଠି ଚଉକିଶକୁ ଅନାଇ ଦେଖିଲା, ଦୁଇଟି- ବାଘଭଲ ଖାଇ ପକାଉଛନ୍ତି !

ଯାକ ଜାହାଜ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ପିଙ୍ଗଳ ଆଖପାଖରେ ସ୍ଥଳ ଭାଗ ଥିବାର ପ୍ରବଳ ପବନରେ ପାଲମାନ ଛୁଲବଛୁଲ କୌଣସି ଲକ୍ଷଣ ଦେଖିଲା ନାହିଁ । କେତେ ହୋଇ ଇଚ୍ଛୁତଃ ଉଡ଼ିଯାଉଛନ୍ତି । ଦୁଇ ସମୟ ସେ ନିଜ ବାହୁ ପିଟି ପିଟି ପାଣି ଉପରେ ଜାହାଜର ଯାହାମାନେ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଲହରୀ ଉପରେ ଘାସି ରହି ପାରିବ ? ଜାହାଜ ଭାଙ୍ଗିଯିବା

“ଜହମାମୁ”





ଫଳରେ ସେଥିରେ ଥିବା ଛୋଟ ଛୋଟ କେତେ-  
ଖଣ୍ଡି ନୌକା ମଧ୍ୟ ବାଟ୍ୟା ଯୋଗୁଁ ବୁଡ଼ି  
ଯାଇଥିଲେ ବୋଲି ମନେ ହେଉଥିଲା । ସେ  
ନିଜ ଜୀବନର ଆଶା ଛାଡ଼ିଦେଲା । ଦୟାମାନେ  
ବୁଡ଼ିବା ଯୋଗୁଁ ସେ ଯେପରି ସନ୍ତୋଷ ଲଭ  
କରୁଥିଲା, ହତଭାଗ୍ୟ ଗୁଲମମାନେ ବି ସମଦଶା  
ଭୋଗୁଥିବା ଯୋଗୁଁ ତା' ମନରେ ସେତକ  
ଦୁଃଖ ହେଉଥିଲା ।

କେଉଁ ଦିଗକୁ ସନ୍ତରଣ କରି ଶଲେ କିଛି  
ସାହାଯ୍ୟ ମିଳିବ, ପିଙ୍ଗଳ ସେକଥା ବୁଝିପାରୁ  
ନଥାଏ । ତେଣେ ଜାହାଜ ଉପରେ କିଛି  
ସମୟ ଯୁଦ୍ଧ କରି ସେ କ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥାଏ ।  
ତହିଁ ଉପରେ ପୁଣି ଉତ୍ତଳ ଲହରୀ ଉପରେ

ଭାସି ରହିବାକୁ ସବଦା ବାହୁ ସଞ୍ଚାଳନ  
କରିବାକୁ ପଡ଼ୁଥାଏ । କେତେ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ  
ସେ ଏପରି ଭାବରେ ବଞ୍ଚିରହି ପାରିବ ? ଅନ୍ୟ  
ଉପାୟ ବା କ'ଣ ?

ସେ ଶେଷକୁ ଘିର କଲ, ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ  
ବାହୁରେ ସାମାନ୍ୟ ବଳ ରହିଛି, ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ  
ସେ ଭାସି ରହିବ । ତେଣିକି ଧିରେ ଧିରେ  
ସମୁଦ୍ର ଶର୍ତ୍ତକୁ ଗୁଲିଯିବ । ଏହିପରି ଭାବରେ  
ମୃତ୍ୟୁ ତାକୁ କବଳିତ କରିବ । ତାହାହିଁ  
ହେଉ । ବଞ୍ଚି ରହିବାକୁ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ  
ଲଭ ନାହିଁ ।

ସେ ଏମିତି ହାଲୁ ଛାଡ଼ିଦେବା ବେଳକୁ  
ତା' ହାତରେ ଗୋଟାଏ କିଛି ବାଡ଼େଇ  
ହୋଇଗଲା । ପିଙ୍ଗଳ ଆଖି ଖୋଲି ଦେଖିଲା,  
ତାହା କୌଣସି ନୌକାର ଗୋଟାଏ ଅଂଶ ।  
ସେ ଚକ୍ଷୁଶୀଳ ତାକୁ ଜାବୁଡ଼ି ଧରିଲା ।  
ତେଣିକି ଆଉ ସବଦା ପାଣି ଉପରେ  
ହାତଗୋଡ଼ ବାଡ଼େଇବା ଦରକାର ହେଲା  
ନାହିଁ । ସେ ଟିକିଏ ସ୍ୱସ୍ତିରେ ନିଃଶ୍ୱାସ  
ନେବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଲା । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ  
ଆଖି ଆଗରେ ଭାସି ଉଠିଲା ମା'ର ଚିତ୍ର ।  
ତାକୁ ଦୟାମାନେ ଧରି ଆଣିବା ପରେ ମା'ର  
ଅବସ୍ଥା କ'ଣ ହୋଇଥିବ ? ଭାଇମାନେ ପୁଣି  
ବୁଢ଼ୀ ପ୍ରତି ଦୁର୍ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବେ କି ?  
ଯେଉଁ ଯାଦୁ ଥିଲା ସେ ମା' ଜମା ରଖି  
ଆସିଛି, ତାହା ମହିମାରୁ ଶାନ୍ତ୍ୟପେୟ ପାଇଁ



ମା'ର କୌଣସି କଷ୍ଟ ଦେବା କଥା ନୁହେଁ ।  
କିନ୍ତୁ ଭାଇମାନେ ତା' ପ୍ରତି ସଦୟ ଦେଲେ  
ଦେଲ ।

ମନରେ ଆଶାହେଲା, ଦୁଏତ ସେ କୁଳରେ  
ଯାଇ ପଡ଼ିଥିବ ଓ ଦିନେ ନା ଦିନେ ଘରେ  
ପଡ଼ିଥି ପୁଣି ମା'କୁ ଭେଟିବ ।

ମା କଥା ମନେ ପଡ଼ିବା ମାତ୍ରେ ସେ ଯେ  
କୌଣସି ମତେ ବଞ୍ଚିରହିବା ମକାଶେ ବଞ୍ଚ-  
ପରିକର ଦେଲା । ମା ତା' ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା କଥା  
ଜାଣି ନଥିବେ । ତଗଲା ପୁଅ କୁଆଡ଼େ  
ଗୁଲି ଯାଇଛି, ଶୀଘ୍ର ହେଉ ବା ବିଳମ୍ବରେ  
ହେଉ ନିଶ୍ଚୟ ଫେରି ଆସିବ, ଏଇ ଆଶାରେ  
ସେ ବାଟ ଗୁଡ଼ି ରହିଥିବେ । ତେଣୁ ତାକୁ  
ଯେମିତି ଦେଲେ ଫେରିଯିବାକୁ ପଡ଼ିବହିଁ  
ପଡ଼ିବ ।

ତୋପାନର ବେଗ କମି ଆସିଲା ।  
ଆକାଶରୁ ମେଘମାଳ ହଟିଗଲେ । ବଞ୍ଚିରହିବା  
ପାଇଁ ପିଙ୍ଗଳର ଆଶା କ୍ରମେ ଗାଢ଼ ହେଲା ।  
ସେତେବେଳେ ସେ କ୍ଷୁଧାଭୃଷ୍ଟା ଓ ଦେହ  
ଉପରେ ପାଣି ପବନର ମାଡ଼ କଥା ସବୁ  
ଭୁଲି ଯାଇଥାଏ ।

କିନ୍ତୁ କେତେ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜଣେ ମଣିଷ  
ସେସବୁ ଭୁଲି ରହିପାରେ ? ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅସ୍ତ ଗଲେ ।  
କ୍ରମେ ଅନ୍ଧକାର ଘୋଟି ଆସିଲା । ଥଣ୍ଡାରେ  
ଦେହ କମ୍ପୁଥାଏ । ଶେକ ସାଥକୁ ପ୍ରବଳ  
ତୃଷ୍ଣା । ସେ ଆଉ କିଛି ଉପାୟ ନପାଇ



ଦୁଇଦିନ ଡୋକ ଲୁଣିପାଣି ପିଇନେଲା ।  
ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପେଟରେ ଅନୁଭବ କଲା ଯନ୍ତ୍ରଣା ।

ତେବେ କ୍ଳାନ୍ତ ଓ ହତାଶା ଭିତରେ ତାକୁ  
ନିଦ ଲାଗିଗଲା । ତାହାହିଁ ହେଲା ତା' ପ୍ରତି  
ଆଶୀର୍ବାଦ ସ୍ୱରୂପ ।

ସେ କେତେ ସମୟ ଶୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା  
ଜାଣେନା । ଆଖି ଖୋଲିବା ବେଳକୁ ଆକାଶ  
ନିର୍ମଳ । ଗୁରୁଆଡ଼େ ଶର ପଡ଼ିଛି । ସେ ବି  
ଆଉ ଭ୍ରମମାନ ଅବସ୍ଥାରେ ନାହିଁ ।

ଧିରେ ଧିରେ ସେ କହୁଣି ଉପରେ ଭରା  
ଦେଇ ମୁଣ୍ଡ ତୋଳି ଦେଖିଲା, ସେ ଆସି  
ସ୍ଥଳରେ ଲାଗିଛି । ତା' ଗୋଡ଼ ଦୁଇଟି  
ସେଯାଏ ପାଣିରେ ଅଛି ।





ସାରା ରାତି ସେ ଯେ ନିଦ୍ରା ଚାହୁଁନା ଥିଲା, ସେଥିପାଇଁ ସେ ନିଜ ଭାଗ୍ୟକୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଲା । ସେ ଅନୁଭବ କଲା ନିଦ୍ରା ଅନେକ ପରିମାଣରେ ତା' କ୍ଳାନ୍ତ ହୃଦୟ କିପରି ଦେଇଛି । ଯାହାହେଉ ସ୍ଥଳ ଭାବେ ପହଞ୍ଚି ପାରିଥିବା ଯୋଗୁଁ ଭିତରେ ସେ ପ୍ରବଳ ଉତ୍ସାହ ଅନୁଭବ କଲା । ଏ ଯାହା ହୁଏତ ସେ ବଞ୍ଚିଗଲା, ଏହି ଆଶା ତାକୁ ନୂଆ ପ୍ରେରଣା ଦେଲା ।

ସେ ଠିଆ ହୋଇପଡ଼ି ବାଲି ଉପରକୁ ଗଲା । କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ଆଖି ଯାଉଛି, ଖାଲି ବାଲି ଆଉ ବାଲି । ଗୋଟାଏ ବି ଗଛର ଦେଖା ନାହିଁ, ଘର ଦ୍ଵାର ତ ଦୂରର କଥା ।

ଆକାଶକୁ ଅନାଇ ସେ ଦେଖିଲା ଦଳେ ଶାଗୁଣୀ ଚନ୍ଦ୍ରକାରେ ଉଡ଼ୁଛନ୍ତି ଓ ସମେତ ଚଳାକୁ ଚଳାକୁ ଆସୁଛନ୍ତି । ସେ ଅନୁମାନ କଲା, ଯେଉଁଠି ଶାଗୁଣୀ ପଲ ଓଲଟାଇବେ, ସେଠାରେ ନିଶ୍ଚୟ ଗାଁ ବା କାହାର ଡିହର ଥିବ ।

ତେଣୁ ସେହି ଦିଗକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ସେ ଚାଲିଲା । ସେତେବେଳକୁ ଶରୀରେ ବାଲି ଚାତ ଗଲଣି । ସେ ଦୌଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ସେ ଶନ୍ତ୍ରବ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ପହଞ୍ଚିଲା । କିନ୍ତୁ ଯାହା ଦେଖିଲା, ସେଥିରେ ହତାଶା ସାଙ୍ଗକୁ ବିସ୍ମୟ ତାକୁ ଆସୁଥିଲା । ଗାଁ ଗଣ୍ଡା ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଗୋଟାଏ ମଣିଷକୁ ଖଣ୍ଡିଏ ଉଚ୍ଚ ପଥର ଦେହରେ କସି କରି ବାନ୍ଧି ଦିଆ ଯାଇଛି । ତା' ଦେହରେ ପ୍ରାଣ ଥିବାର ଜଣାଯାଉ ନାହିଁ । ଶାଗୁଣୀମାନେ ତାକୁ ଭିକ୍ଷା କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଭାଡ଼ କରୁଛନ୍ତି ।

ପିଙ୍ଗଳ ଖଣ୍ଡିଏ ପଥର ଉଠାଇ ଶାଗୁଣୀପଲ ଆଡ଼କୁ ଫୋପାଡ଼ିଲା । ସେଥିରେ ଅଧିକାଂଶ ଶାଗୁଣୀ ପଲାଇଗଲେ । ଆଉ କେତୋଟି ହୃଦରେ ରହି ଡେଣା ଡାଡ଼ ଡାଡ଼ ପିଙ୍ଗଳକୁ ହୋଧ ଭରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ପିଙ୍ଗଳ ସେ ଲୋକ ପାଖରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲା । ତା' ଆଖି ବନ୍ଦ ଥିଲା । ତା'

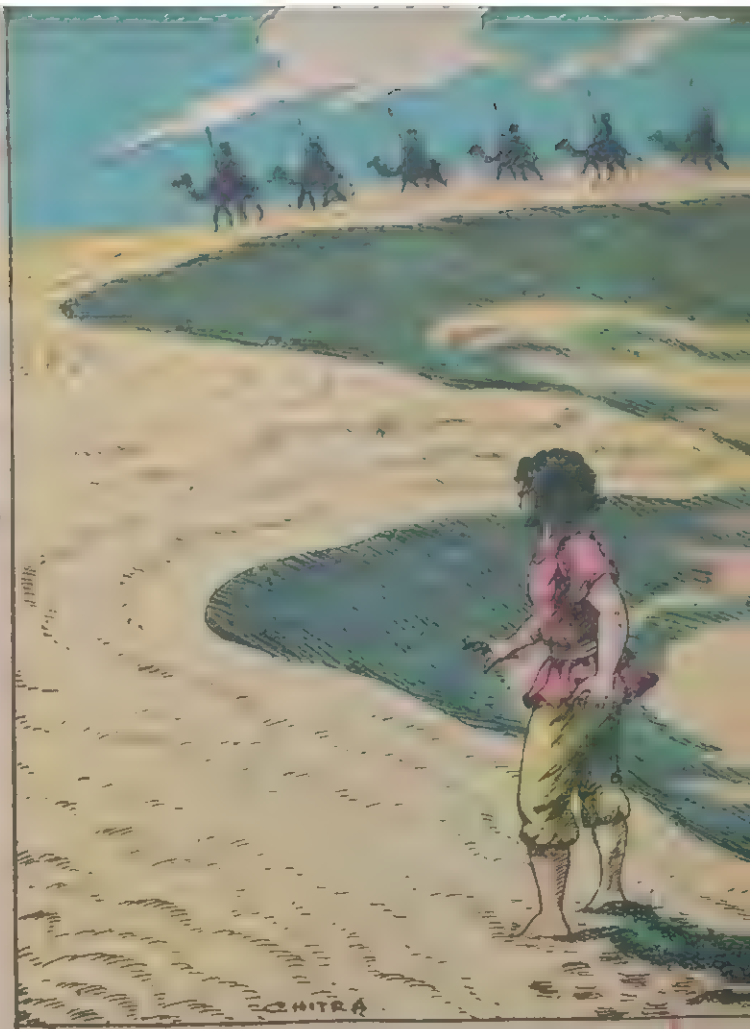


ଛତରେ ହାତ ରଖି ସେ ଦେଖିଲା, ଚାହା  
ନିସ୍ତର ।

ସେ ମନ୍ଥୁମି ଭିତରେ ଗୋଟାଏ ଲୋକକୁ  
ଏପରି ନିର୍ମମ ଭାବରେ ଦଣ୍ଡ ଦେବା ଭଳି  
ଲୋକ ଅଛନ୍ତି, ଏହା ଭାବ ପିଙ୍ଗଳ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ  
ହେଲା । ତେବେ ଭୟଙ୍କର ଓ ନିର୍ଜନ  
ଲଗୁଥିବା ସେ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଯେ କେହି କେହି  
ମଣିଷଙ୍କର ଯାତାୟତ ରହିଛି, ସେତେ ସେ  
ବୁଝିପାରନ୍ତି । ହୁଏତ କିଛି ଦୂରରେ ଜନବସତି  
ବି ରହିଥିବ ।

ପିଙ୍ଗଳ ବର୍ତ୍ତମାନ କ'ଣ କରିବ, ସେଇ  
ବିଷୟ ଚିନ୍ତା କଲା । ଯାହା ତାର ସବୁଠାରୁ  
ଜରୁରୀ ପ୍ରୟୋଜନ, ଚାହା ଖାଦ୍ୟ ଓ ପାନୀୟ !  
ସେତକ ବିନା ସେ କ୍ରମେ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇଯିବ ।  
ତେଣୁ ଆଶ୍ରୟ ଖୋଜିବା ନିମନ୍ତେ କୁଆଡ଼େ  
ଯିବା ମଧ୍ୟ ତା' ପକ୍ଷରେ ସମ୍ଭବପର ହେବ  
ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଖାଦ୍ୟପେୟ ସେ ପାଇବ କାହିଁ ?

ଯେତେବେଳେ ପିଙ୍ଗଳ ଏହି ଚିନ୍ତାରେ  
ମଗ୍ନ, ସେତେବେଳେ ଦୂରରେ ଯାଉଥିବା ଓଟ  
ଉପରେ ଆସେନ୍ତା ଦଳେ ଲୋକଙ୍କ ନେତା  
ଦୁରଗାମ୍ଭୀର ଯନ୍ତ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ ପଥର ଦେହରେ  
ବନ୍ଧାଥିବା ସେ ଲୋକକୁ, ପିଙ୍ଗଳକୁ ଏବଂ  
ଉପରେ ଚକ୍ରର କାଟୁଥିବା ଶାରୁଣୀ ଦଳକୁ  
ଦେଖି ପାରିଲେ । ତାଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ଓଟ  
ଦଳ ଶତ ବଡ଼ାଇ ସେହି ଦିଗକୁ ମାଡ଼ି  
ଆସିଲେ ।



ଦୂରରେ ଥିବା ଉଡ଼ିବାର ଦେଖି ପିଙ୍ଗଳ  
ମନରେ ଆଶାର ସଞ୍ଚାର ହେଲା । ସେ ଏକ  
ଧ୍ୟାନରେ ସେ ଆଡ଼େ ଅନାଇ ରହିଲା ।  
କ୍ରମେ ଓଟାରେନ୍ତାମାନେ ତା'ର ଦୃଷ୍ଟି ଗୋଟେ  
ହେଲେ । ସେତେବେଳକୁ ତା' ମନରେ  
ଆଶା ସହିତ ଆଶଙ୍କା ବି ଦେଖାଦେଲା । ଯଦି  
ସେମାନେ ଦୟାଦଳ ହୋଇଥିବେ, ତେବେ  
ତାକୁ ବନ୍ଦୀ କରିବେ ନଚେତ୍ ମାରିଦେବେ ।  
ସେ ଯେ କୁଆଡ଼େ ପଳାଇଯାଇ ଆତ୍ମଗୋପନ  
କରିବ, ସେ ସମ୍ଭାବନା ନାହିଁ । ବଶତଃ  
ନାହିଁ କି ତା'ର ବି ଗୁଳିବାର ଶକ୍ତି ନାହିଁ ।

ସେ ସନ୍ଧ୍ୟା ଭାବରେ ଏଣେତେଣେ  
ଅନାଇଲା । ଦୁଇ ଗୁରୁ ପାହୁଣ୍ଡ ପଡ଼ିବି





ଦୁଃଖିନୀ । ତା'ର ସେଭଳି ହାବଭାବ ଦେଖି  
ଓଟଦଳ ଆଗରେ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ପାଟି କରି  
କ'ଣ କହିଲା । ପିଙ୍ଗଳ କିଛି ବୁଝି ପାରିଲା  
ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ତା'ର ଧାରଣା ହେଲା ଯେ  
ସେ ବ୍ୟକ୍ତି ତାକୁ ଧମକ ଦେଉଛି ।

ଓଟଦଳ ତା' ପାଖକୁ ମାଡି ଆସିଲେ ।  
ସେମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ଦେବୀ ମାତେ  
ତା' ଅନୁଚରମାନେ ଓହ୍ଲାଇ ପଡି ପିଙ୍ଗଳକୁ  
ଘେରିଗଲେ । ସଙ୍ଗରେ ଧମକ ଦେଇ  
ପଚାରିଲା, “ତୁ ମରୁଦସ୍ୟୁ ଭୈରବର ଅନୁଚର  
କରେ?” ଏହାପରେ ସେ ମୁତ ବ୍ୟକ୍ତିଟି  
ଆଡ଼େ ଅନାଇ କହିଲା, “ଇଏ ଆମ ଦଳର  
ଲୋକ । ଏଠାରେ ଆମ କଲ ଜଗିଥିବା

ଅନ୍ୟମାନେ କାହାନ୍ତି? ଆମ କଲ ଭୈରବ  
ଅଧିକାର କରନେଇ ନାହିଁ ତ?”

ପିଙ୍ଗଳ ପିଠିରେ ବଜ୍ରାମୂଳ ଖେପିଦେଇ  
ଆଉ ଜଣେ ପଚାରିଲା, “ସତ କହ ।  
ତୋ ନେତା ଭୈରବନାଥ ବର୍ତ୍ତମାନ  
କେଉଁଠି?”

ପିଙ୍ଗଳ ଏତକ ବୁଝିଲା ଯେ ଭୈରବନାଥ  
କୌଣସି ଦସ୍ୟୁ ଦଳର ନେତା । କିନ୍ତୁ  
ଏମାନେ କିଏ?

ପିଙ୍ଗଳ କହିଲା, “ମୁଁ କାହାର ଅନୁଚର  
ନୁହେଁ । ସମୟରେ ଆମ ଜାହାଜ ହେଡ଼ବର୍ଷାରେ  
ପଡି ଉଡିଗଲା । ଦେବକୁ ପ୍ରାଣଧନ ମୁଁ ଆସି  
ଏଠି ପହଞ୍ଚିଲି । ଏ ଲୋକ ଦେହରେ ଜବନ  
ଥାଇପାରେ ଶବ ମୁଁ ତେଲ ଘୋପାଡି ଶାରୁଣୀ-  
ମାନଙ୍କୁ ତଡିଲି । ଏ ମରୁଦସ୍ୟୁ ନାମ  
କ'ଣ, ଏଠି କିଏ ରହନ୍ତି, ଏସବୁ ମୁଁ କିଛି  
ଜାଣେ ନାହିଁ ।”

ସଙ୍ଗରେ ଥରେ ପିଙ୍ଗଳକୁ ଆପାଦମସ୍ତକ  
ଦେଖିନେଇ କହିଲା, “ଦେଖ ଟେକା, ତୁ  
ଯଦି ସତ କହୁଥିବୁ, ତେବେ ତୋର ଭୟ  
କରିବାର କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ । ଯଦି  
ମିଛ କହୁଥିବୁ, ତେବେ ତୋତେ ଖିନ୍ତିନ୍ତି  
କରିଦେବା । ଶୁଣ, ଏହା ଆଫ୍ରିକା ମହା-  
ଦେଶର ଆରବ ଅଞ୍ଚଳ । ମୁଁ ଏଠାକାର  
ନବାବଙ୍କର ଓଟଦଳର ସଙ୍ଗରେ । ବର୍ତ୍ତମାନ  
ସତ କହ, ତୁ କାହା ଜାହାଜରେ ଥିଲୁ?



ଆଜି କି କଣ ହେଲା ? ତୁ ଏହାକୁ  
ଆଜି କି କଣ ହେଲା ?”

ସେତେବେଳକୁ ସେଠାରେ ତା’ ପକ୍ଷୀ  
ହୋଇପାରିଥାଏ । ସ୍ୱର୍ଗର ପିଙ୍ଗଳକୁ ତା’  
ଭିତରକୁ ନେଇଗଲେ । ପିଙ୍ଗଳ ସେତେ-  
ବେଳେ ବୁଝିଲା ଯେ ସେ ନବାବଙ୍କର  
ଜଣେ ବଡ଼ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ଆସିଛି,  
ସେତେବେଳେ ତା’ ମନରେ ଆଉ କିଛି  
ଦ୍ୱିଧା ରହିଲା ନାହିଁ । ସେ ଖାଲି ତା’  
ପରିବାର କଥା ଶୁଣି କିପରି ବନ୍ଦୀ ହୋଇ  
ଦୟା କପ୍ରାନ୍ ପାଖରେ ଗୁଲମ ବନିଲା,  
କିପରି ସେ ମୋରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇଲା, କିପରି  
ଦୁଇ ଜାହାଜ ଭିତରେ ସଫାର୍ସ ଗୁରୁ ସେ  
ଅନ୍ୟ ଗୁଲମମାନଙ୍କର ନେତୃତ୍ୱ ନେଇ ଦୟା  
କପ୍ରାନ୍ ବିରୁଦ୍ଧରେ ବିଦ୍ରୋହ କଲା, ସବୁ  
କଥା ଶୁଣିଗଲା ।

“ସେହି ଜାହାଜ ସହ ସଫାର୍ସ ହେଲା,  
ସେଥିରେ ବି ଗୁଲମ ଥିଲେ ?” ସ୍ୱର୍ଗର  
ପଚାରିଲା ।

“ସେମାନଙ୍କ କଥାବାର୍ତ୍ତାରୁ ତ ମୋର  
ସେଇଆ ମନେ ହେଲା ।” ପିଙ୍ଗଳ ଉତ୍ତର  
ଦେଲା ।

“ବେଶ୍, ବେଶ୍ । ଶୁଣ । ତମେ ଦଲେ  
ଲୋକଙ୍କର ନେତୃତ୍ୱ ଦେଇ ଲଢ଼େଇ କରିଛ ।  
ତେଣୁ ତମର ଦକ୍ଷତା ଅଛି । ତମକୁ ଆମେ  
ମିଶ୍ର ହସାବରେ ଗ୍ରହଣ କଲୁ । ମୋ ନାମ



ହସନ୍ । ମୁଁ ଭୈରବନାଥ ନାମକ ଗୋଟିଏ  
ଭ୍ରାତୃ ଦୟା ସ୍ୱର୍ଗରର ମୁକାବିଲା କରିବା  
ସକାଶେ ବାହାରିଛି । ଆଜି ଦୂରରେ ଆମର  
ଗୋଟିଏ କଳ୍ପା ଅଛି । ସେହି ଲୋକଙ୍କୁ  
ଏଠାରେ ବାନ୍ଧି ମାରିଦିଆ ଯାଇଛି, ସେ  
ଲୋକ ମେହ ଦୁର୍ଗର ପ୍ରହରମାନଙ୍କ ଭିତରେ  
ଜଣେ । ଦୁର୍ଗକୁ ଭୈରବନାଥ ଅଧିକାର  
କରି ନେଇଥିବା ଅସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ତାକୁ  
କିପରି କାରୁ କରିଥିବ, ତାହାହିଁ ମୋର  
ଚିନ୍ତା ।”

ଏହା କହି ସ୍ୱର୍ଗର ଜଣେ ସୈନିକକୁ  
ଡାକି ପିଙ୍ଗଳକୁ ଦେଖାଇ କହିଲା, “ଏ  
ଯୁବକ ବର୍ତ୍ତମାନଠାରୁ ଆମ ଦଳର



ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧ ହେଲେ । ଏହାକୁ ନେଇ ଯାଇ  
ଶାଈ ଶାଈବାକୁ ପିଇବାକୁ ଦିଅ । ଗୋମାଂସ  
ଓଟ ଦିଅ ।”

ଏ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଶୁଣି ପିଙ୍ଗଳ ଦେହରେ ପ୍ରାଣ  
ପରିଲ । ଗୋଟିଏ ମନେ ମନେ ତାକୁ ନେଇ  
ଯାଇ ଶାଈବାକୁ ପିଇବାକୁ ଦେଲା । ପିଙ୍ଗଳର  
ଆନନ୍ଦ କହିଲେ ନିମ୍ନରେ ।

ସେ ଶାଈପିଇ ସାରି ଟକିଏ ବିଶ୍ରାମ ପରେ  
ଚାକା ହୋଇ ଉଠିଲା । କଥା ହେଲା,  
ଅନେକ ଦିନ ପରେ ତା’ ମନରେ ପୁଣି  
ଦମ୍ଭର ସଞ୍ଚାର ହୋଇଥାଏ । ଜଳଦସ୍ୟୁ  
କପ୍ତାନ ହାତରେ ପ୍ରାଣ ଯାଇଥାନ୍ତା । କିନ୍ତୁ  
ସେଥିରୁ ସେ ବଞ୍ଚି ଗଲା । ପୁଣି ମନ୍ଦିରରେ  
ଭୁବ ମଧ୍ୟ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିପାରିଥାନ୍ତା । ସେଥିରୁ ବି  
ବିଧାତା ତାକୁ ରକ୍ଷା କଲା । ଏ ଲୋକମାନେ  
ସନ୍ଦେହୀ ବା ନିଷ୍ଠୁର ହୋଇଥିଲେ ତାକୁ ମାରି  
ପକାଇଥାନ୍ତେ । କିନ୍ତୁ ତାହା ନକରି ଏମାନେ  
ତାକୁ ଅଭୟ ଦେଲେ । ଏହା କ’ଣ କମ୍

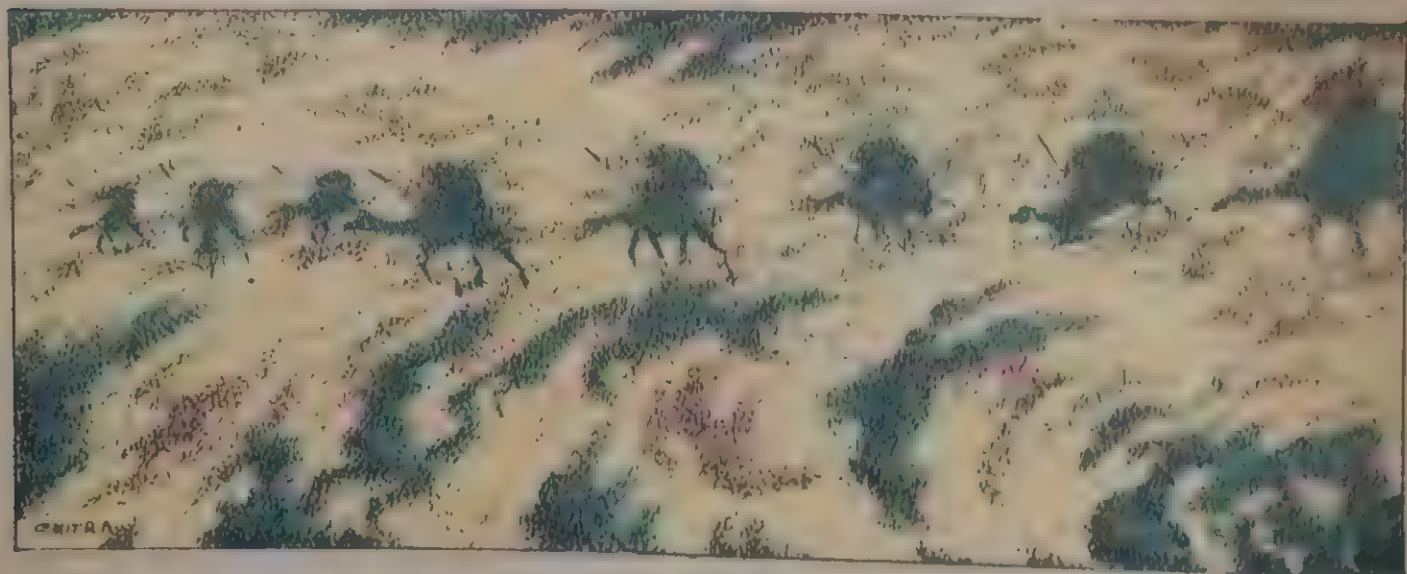
ମୋକ୍ଷାଗାର କଥା ? ସେ ମନେ ମନେ  
ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ ପ୍ରଶଂସା କରାଲେ । ତା’ ଆଶା  
ଜଳ ଜଳ ହେଲା ।

ଏହାପରେ ସର୍ବଦା ସେ ମୃତ ଦେହଟିକୁ  
ଗୋଟାଏ ଘର ପିଠରେ ବାନ୍ଧି ସାମ୍ରାଜ୍ୟ  
ନେଇଯାଉ ବୋଲି କଲା । ତାକୁ କିଲ  
ପାଶରେ ସମାଧି ଦେବା ଉଚିତ ଦେବା ବୋଲି  
ସର୍ବଦା ବିଚାର କଲା ।

କିନ୍ତୁ ସମୟ ପରେ ତମ୍ବୁ ଉଠିଲା । ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ  
ମୁକ୍ତା ସେମାନେ ଯାଇ କିଲ ପାଶରେ  
ପହଞ୍ଚିଲେ । ସାମ୍ରାଜ୍ୟରେ କିଲ ଆଗରେ  
ସବୁଦିନ ଲୋକ ଲେପୁଲେ ହେଉଥାନ୍ତା ।  
କିନ୍ତୁ ସବୁ ଶୂନ୍ୟ ଥିଲା ।

ସର୍ବଦା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଥରେ କିଲ  
ଆଡ଼େ ଓ ଥରେ ପିଙ୍ଗଳ ଆଡ଼େ ଅନାଲେ ।  
କିଲର ଏ ପରିସ୍ଥିତିରେ ପ୍ରାଣକଳା ନୁହେଁ,  
ପିଙ୍ଗଳ ଆଡ଼େ ଅନାଲ ସେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରମୋଦ  
ଦେଉଥିଲା ।

(ସମ୍ପର୍କ)







## କନକ ସୁନ୍ଦରୀ

ନିଜ ଭେଦଧାରୀ । ସୁଧାକୁ ସୁଦ୍ଧି ବୋଧ  
 ଓ କଳାକୁ କଳିକାକୁ ସୁଧାକୁ ଭାବି  
 ଶ୍ରୀମତୀ ରାଜା । ଭଜନ ବଜୁଲି ଆଲ୍ଲାପରେ  
 ଦଶିପାଉଥାଏ ଭୟାବହ ମୁହଁଟମାନ ।

କିନ୍ତୁ ରାଜା ବିହମଳ ଭଳେ ମଧ୍ୟ ବିଚଳିତ  
 ବୋଧ ନକର ସୁନ୍ଦରୀର ବୁଝାବୋଧର ଭାବ  
 ବୋଧକୁ ବୋଧି ଆସିଲେ । ନିଜେ, ତାକୁ  
 କାନ୍ଦରେ ପକାଇ ଶୁଣିଲେ ଶୁଣିଲେ  
 ଅବହମ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ ମାତେ  
 ବେଳେ ବେଳେ କହିଲେ, “ହଜା ! ତୋମ  
 ସେ ନିଶାଙ୍ଗରେ ଏଭଳି ବିପଦନକ କାମ  
 ହାତକୁ ନେଇଛ, ଏହା ପଛରେ ନିଶ୍ଚେ  
 କାହାର ପରାମର୍ଶ ରହିଛି । ସେ ଲୋକର  
 ପ୍ରସବ ତମ ଉପରେ କେତେଦୂର ମୁଁ  
 ଜାଣିନା । ଅନେକ ଦିନରେ ଲୋକଲୋକ  
 ମନ୍ଦୀକ ପ୍ରସବ ତୋର ବାମାନକ

ବେତାଳ କଥା





ପକ୍ଷରେ କଠିନ ବୋଲି ଦେଖାଯାଇଛି । ତମକୁ ଗୋଟାଏ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେଉଛି, ମନଦେଇ ଶୁଣ । ଶୁଣିଲେ ଶ୍ରମସାର ଲାଭକ ମନେ ହେବ ।”

ବେତାଳ ଗପିଲା : ଅନେକ ଦିନ ତଳର କଥା । ଯଶୋବନ୍ତପୁର ରାଜ୍ୟର ରାଜା କୁଳଦାସ ଜଣେ ବିଜ୍ଞ ଶାସକ ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ସୌଭାଗ୍ୟକୁ ତାଙ୍କୁ ଏପରି ଜଣେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଜୁଟିଥିଲେ, ଯିଏ ଥିଲେ ବୁଦ୍ଧିମାନ ତଥା ଦୁରଦର୍ଶୀ । ରାଜା ଓ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଭିତରେ ଶାନ୍ତ ସମ୍ପର୍କ ଥିଲା । ଦୁହେଁ ପରସ୍ପରକୁ ଠିକ୍ ଭାବରେ ବୁଝୁଥିଲେ ।

ରାଜା କୁଳଦାସ ବୁଦ୍ଧ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଗୋଟାଏ କଠିନ ବେମାରରେ ପଡ଼ିଲେ । ସେ

ବୁଝିପାରିଲେ ଯେ ତାଙ୍କର ଅଳ୍ପ ବୟସକାଳ କହିବାର ନାହିଁ । ତେ ଥୁବବଳ ରକ୍ତବଳକୁ ଡାକ ଏକାନ୍ତରେ କହିଲେ, “ବିଧା, ମୁଁ ପରପାରିକୁ ଚାଲିଲି । ପ୍ରଜାକୁଳଙ୍କ ହୃଦ ପାଇଁ ମୁଁ ଯାହା ପଚାରିଛୁ କଲେ । ତୁମ୍ଭେ ସେହି ପରମ୍ପରାରୁ ଅଲଗ ନାହିଁ । ତୁମ୍ଭେ ପାଇଁ ମୁଁ ଗୋଟାଏ ଦୁର୍ଲଭ ସମ୍ପଦ ଛାଡ଼ି ଯାଉଛି । ତାହା ରାଜ୍ୟ ନୁହେଁ, ଗନ୍ତାଘର ନୁହେଁ, ମନ୍ତ୍ରୀ ସୁକାର୍ତ୍ତ । ଯେଯାଏ ସେ ଜୀବିତ ଅଛନ୍ତି, ତାଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ମାନି ଚଳିବ ।”

ଏହା କହିବାର ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ରାଜାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ହେଲା । ପଥା ଅନୁସାରେ ରକ୍ତଦେ, ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ହିଂସାସନରେ ବଢ଼ି ପିତାଙ୍କ ସଙ୍ଗାରର ସବୁ ପ୍ରକାର ବ୍ୟବହାର କଲେ । ତା’ପରେ ବିପ୍ଳବର ଭାବରେ ତାଙ୍କର ଅଭିଷେକ ହେଲା । ଅଭିଷେକ ପରେ ପରେ ନୂଆ ରାଜା ତାଙ୍କ ମନୋନୀତ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ନାମ ଘୋଷଣା କରିବା କଥା । ରାଜା ରକ୍ତଦେ, ସୁକାର୍ତ୍ତଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରୀ ରୂପେ ଘୋଷଣା କଲେ ।

କିଛିଦିନ ଗଲା । ଦିନେ ରାଜା ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଗୋପନରେ କହିଲେ, “ମନ୍ତ୍ରୀବର, ଆମ ପଡୋଶୀ ରାଜ୍ୟ ସୋମବେତ୍ତର ରାଜା ଜୟପାଳ ନମେ ବେଟି ବେଟି ହେଉ ସହଯୁକ୍ତ କରୁଛନ୍ତି । ଆମେ ତାଙ୍କୁ ଅନ୍ତମଣ କରି କିପରି କରେବେ ଠିକ୍ ହେବ ନାହିଁକି?”



ମନ୍ତ୍ରୀ ଜୀବନରେ କିଛିକ୍ଷଣ ଚିନ୍ତା କରି  
କହିଲେ, “ମହାରାଜ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମେ  
ସୁଜ୍ଞାପାତ୍ର କରିବା ନାହିଁ ।”

“କାହିଁକି?” ରାଜା ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ ।

“ଜୟପାଳ ଆମର କ୍ଷତ କରିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି  
ବୋଲି କୌଣସି ପ୍ରମାଣ ଆମ ପାଖରେ ନାହିଁ ।  
ତେଣୁ ତାଙ୍କ ରାଜ୍ୟ ଆକ୍ରମଣ କରିବାର  
ଏକମାତ୍ର ଯୁକ୍ତି ତାକୁ ଅଧିକାର କରିବା ।  
ଯଦି ଆମେ ପରସ୍ତ ହେବା, ତେବେ ଆମର  
ସେହି ଦୁର୍ବଳତାର ସୁଯୋଗ ନେଇ ଅନ୍ୟ  
ଯେ କୌଣସି ରାଜ୍ୟ ଆମକୁ ଆକ୍ରମଣ କରି  
ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ କରିଦେବ ।” ମନ୍ତ୍ରୀ ସୁକାର୍ତ୍ତି  
କହିଲେ ।

ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଯୁକ୍ତି ରାଜାଙ୍କୁ ଭଲ ଲାଗିଲା ନାହିଁ ।  
ତେବେ ପିତାଙ୍କ ଉପଦେଶ ମନେ ପକାଇ  
ସେ ତାଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ଗ୍ରହଣ କଲେ ଓ  
ଅଭିଯାନରୁ ଶାନ୍ତ ହେଲେ ।

କେଇଦିନ ପରେ ଥରେ ସେ ଶାଈର  
କରିବାକୁ ବାହାରିଛନ୍ତି, ମନ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ,  
“ମହାରାଜ, ଆଜି ବଣକୁ ଯା'ନ୍ତୁ ନାହିଁ ।”

ରାଜାଙ୍କ ଉତ୍ସାହରେ ଭୁଞ୍ଜା ପଡ଼ିଗଲା । ସେ  
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଓ ସାମାନ୍ୟ ବରକ୍ର ହୋଇ  
ପଚାରିଲେ, “କାହିଁକି ଯିବି ନାହିଁ?”

“ମେଘ ଓ ପବନର ଶବ୍ଦରୁ ମନେହୁଏ  
ଗୁରୁଭଣ୍ଡା ଭିତରେ ଘୋର ବର୍ଷା ହେବ ।  
ବଣ ପାଖରେ ଆଶ୍ରୟ ନେଇଭଲି କୌଣସି



ସ୍ଥାନ ନାହିଁ । ତା'ଛଡ଼ା ବର୍ଷାରେ ବା  
ଶାଈର କ'ଣ କରିବେ?” ମନ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ ।

ରବିଚନ୍ଦ୍ର, ଅନିଚ୍ଛ ସତ୍ତ୍ୱେ ପ୍ରାସାଦ ଭିତରକୁ  
ଫେରିଗଲେ । କିନ୍ତୁ ପାଞ୍ଚଭଣ୍ଡା ବିଦିଯିବା  
ସତ୍ତ୍ୱେ ବର୍ଷା ନ ହେବାରୁ ସେ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଡକାଇ  
କହିଲେ, “ଆପଣ ମୋ ଶାଈର ଯିବା ବନ୍ଦ  
କଲେ । ଅଥଚ ବର୍ଷା ହେଲା ନାହିଁ ।”

ମନ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ, “ମହାରାଜ, ମୋ ଜ୍ଞାନ  
ବୁଦ୍ଧି ଅନୁସାରେ ମୁଁ ଯାହା ଠିକ୍ ଘଟିଲି  
କହିଲି । ସବୁଦିନ ମୁଁ ନିର୍ଭୁଲ ପ୍ରମାଣିତ ହେବି  
ବୋଲି କହିପାରିବି ନାହିଁ । ତେବେ ବର୍ଷା ଯିନା  
ରାଜଧାନୀରେ ହୋଇ ନାହିଁ, ବଣ ମୂଳକରେ  
ହୋଇଥିବ ବୋଲି ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ।”





ରାଜା ବଣ ମୂଲକକୁ ଲୋକ ପଠାଇ ଖବର ନେଲେ । ବାସ୍ତବିକ ବଣରେ ଭ୍ରଷଣ ବର୍ଷା ହୋଇଯାଇଥିଲା । ପାହାଡ଼ିଆ ନଈ ଉଛୁଳୁଥିଲା ।

ତେଣିକି ରାଜା ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ କଥା ଉପରେ କଥା କହନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଛଅମାସ ପରେ ହଠାତ୍ ଦିନେ ମନ୍ତ୍ରୀ ରାଜାଙ୍କୁ ଗୋପନରେ କହିଲେ, “ମହାରାଜ, ସୋମଗଡ଼ର ରାଜା ଜୟପାଳ ଆମ ରାଜ୍ୟ ଆକ୍ରମଣ କରିବା କଥା ଶୁଣୁଛନ୍ତି ବୋଲି ଗୁପ୍ତଚରଠୁ ଖବର ପାଇଲି ।”

“ମନ୍ତ୍ରୀବର ! ମୁଁ ତ ସେଥିପାଇଁ ତାଙ୍କ ରାଜ୍ୟ ଆକ୍ରମଣ କରିବାକୁ କହୁଥିଲି । ଏବେ

ବିଳମ୍ବରେ ସେଇଆ କରିବାକୁ ହେବ !” ଅସନ୍ନୁଷ୍ଠ ଭାବରେ ରାଜା କହିଲେ ।

“ନା, ମହାରାଜ, ଯୁଦ୍ଧ କଲେ ବହୁତ କ୍ଷତି ହେବ ।” ମନ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ ।

ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟ ଶୁଣି ରାଜା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ବିଦ୍ରୋହ କରି ପଚାରିଲେ, “ତେବେ କ’ଣ ବିନା ଯୁଦ୍ଧରେ ଆମେ ତାଙ୍କ ଅଧୀନତା ସ୍ୱୀକାର କରିନେବା ?”

ମନ୍ତ୍ରୀ କିନ୍ତୁ ଶାନ୍ତ କଣ୍ଠରେ କହିଲେ, “ନା ମହାରାଜ, ମୋର ପ୍ରସ୍ତାବ ପୁରସ୍କାର ଭିନ୍ନ । ରାଜା ଜୟପାଳଙ୍କର କନକସୁନ୍ଦରୀ ନାମରେ ଏକ ସୁନ୍ଦରୀ ଓ ବୁଦ୍ଧିମତୀ କନ୍ୟା ଅଛି । ଆପଣ ନଥିଲେ ତାଙ୍କ ସହ ଆପଣଙ୍କ ବିବାହର ପ୍ରସ୍ତାବ ପଠାଇବା ।”

ରବିନ୍ଦ୍ର କନକସୁନ୍ଦରୀଙ୍କ ରୂପଗୁଣ ବସ୍ତୁରେ ବହୁତ ଶୁଣିଥିଲେ । ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ସେ ସାଦର ସମ୍ମତ ଦେଲେ ।

ଜୟପାଳ ରବିନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ବିବାହ ପ୍ରସ୍ତାବ ପାଇ ବହୁତ ଖୁସି ହେଲେ । ସେ ଅନ୍ୟଧୂରକୁ ଯାଇ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କ ମତ ଚାହିଁଲେ ।

“ବାପା, ଆପଣ ପରା ଯଶୋବନ୍ତପୁର ଆକ୍ରମଣ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥିଲେ ? ହଠାତ୍ ବାହାଘର ପ୍ରସଙ୍ଗ କିପରି ଉଠିଲା ? ମୋତେ ତ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗୁଛି ।” ରାଜକନ୍ୟା କହିଲେ ।

“ଜେମା, ମୁଁ ଯଶୋବନ୍ତପୁର ଅନ୍ତର୍ଗତ କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ହେବାର କାରଣ ଯୁଦ୍ଧ



ରାଜା ରବିଚନ୍ଦ୍ର, ପ୍ରତି ମୋର ଭୟ । ସେ  
କାଳେ ପ୍ରଥମେ ଆମ ରାଜ୍ୟ ଆକ୍ରମଣ କରିବେ ।  
କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଖୁଛି ମୋ ଜାମାତା ହେବା  
ତାଙ୍କ ଲକ୍ଷ୍ୟ !” ରାଜା କହିଲେ ।

“ଆପଣ ଯେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ରାଜ୍ୟ  
ଆକ୍ରମଣ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲେ, ସେତେକ-  
ବେଳେ ସେପଟୁ ବିବାହ ପ୍ରସ୍ତାବ ଆସିଗଲା,  
ଏ ଯୋଗାଯୋଗ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଲାଭନୀୟ ?”  
ରାଜକନ୍ୟା ପଚାରିଲେ ।

ରାଜା ଜୟପାଳ ଚିନ୍ତା କରି କହିଲେ,  
“ଯଶୋବନ୍ତପୁରର ମନ୍ତ୍ରୀ ସୁକାର୍ତ୍ତ ଅତ୍ୟନ୍ତ  
ବୁଦ୍ଧିମାନ ଓ ବିବେକୀ । ତାଙ୍କର ପରାମର୍ଶ  
କ୍ରମେ ଏହା ହୋଇଥାଇ ପାରେ ।”

ରାଜକନ୍ୟା କହିଲେ, “ବାପା, ମୁଁ ଶୁଣିଛି  
ରାଜା ରବିଚନ୍ଦ୍ର, ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଅନୁମତି ବିନା  
ଶିକାର କରିବାକୁ ବି ଯାଆନ୍ତି ନାହିଁ । ସିଏ  
ମନ୍ତ୍ରୀ କଥାରେ ସବୁ କରେ, ସିଏ କାଲି  
ମନ୍ତ୍ରୀ କଥାରେ ମୋତେ ପରିତ୍ୟାଗ ନ  
କରିବ କାହିଁକି ? ଆପଣ କହି ପଠାନ୍ତୁ,  
ମୋର ସର୍ତ୍ତ ହେଲା ସେ ତାଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ  
ନିର୍ବାସିତ କଲେ ମୋ ସହ ବିବାହ ହୋଇ  
ପାରିବ !”

ରାଜା ଜୟପାଳ ସେହି ମର୍ମରେ ସମ୍ବାଦ  
ପଠାଇଲେ । ତାହା ଶୁଣିବା ମାତ୍ରେ ରାଜା  
ରବିଚନ୍ଦ୍ର, ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇ କହିଲେ,  
“ଏଭଳି ସର୍ତ୍ତ ଘୋର ଅପମାନଜନକ !”



କିନ୍ତୁ ମନ୍ତ୍ରୀ ସୁକାର୍ତ୍ତ କହିଲେ, “ମହାରାଜା,  
ମୁଁ ବୁଦ୍ଧ ହେଲିଣି । ମୋତେ ଅନୁମତି  
ଦିଅନ୍ତୁ, ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଥିବା ଝୁଦ,  
ଦ୍ଵୀପ ସାଗରପୁରରେ ଯାଇ ମୋର ଶେଷ  
ଜୀବନ ଯାପନ କରୁଛି ।”

“ଅସମ୍ଭବ ! ଆପଣ ମୋର ମନ୍ତ୍ରୀ ।  
ଆପଣଙ୍କ ରହିବା ନ ହେବା ଉପରେ କାହାର  
କିଛି କହିବାର ଅଧିକାର ନାହିଁ । ସେନାପତି !  
ଯୁଦ୍ଧଯାତ୍ରା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଅ !” ରାଜା  
ରବିଚନ୍ଦ୍ର, ଦୁର୍ଜୟ ହେଲେ ।

ତନିଦିନ ପରେ ଯଶୋବନ୍ତପୁରର ସେନାପତି  
ଯାଇ ସୋମଗଡ଼ ରାଜ୍ୟ ସୀମାନ୍ତରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ।  
ତତ୍ପରରେ ରାଜନବରକୁ ଶବର ଅଟ୍ଟିଲେ,



ରାଜକନ୍ୟା ଚିନ୍ତା ସର୍ତ୍ତରେ ବିବାହ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ।

ରବିଚନ୍ଦ୍ର ସେନାବାହନୀ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିନେଲେ । ମହା ସମାରୋହରେ କନକ-ସୁନ୍ଦରୀଙ୍କ ସହ ତାଙ୍କ ବିବାହ ସମ୍ପାଦ ହେଲା ।

ଟିକିଏ ନାରବ ରହି ବେତାଳ ଡାକ କଣ୍ଠରେ ପ୍ରଶ୍ନ କଲା, “ରାଜା! କନକସୁନ୍ଦରୀଙ୍କ ବ୍ୟବହାର ନିହାତ ପିଲାଳିଆ ନୁହେଁ କି? ସେ ବିବାହ ପାଇଁ ସର୍ତ୍ତ ରଖିଲେ, ଅଥଚ ସର୍ତ୍ତ ପୂରଣ ନ ହେବା ସତ୍ତ୍ୱେ ବିବାହ ସକାଶେ ରାଜା ହେଲେ କିପରି? ଭୟଭୀତ ହୋଇ ତ? ଏପରି ସର୍ତ୍ତର କିଛି ମାନେ ହୁଏ? ରାଜା! ପାରିଲେ ମୋ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦିଅ । ଉତ୍ତର ଦେବାର ଶକ୍ତି ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଯଦି ନାରବ ରହିବ, ତେବେ ତମ ଶୀର ହେବ ସ୍ନିହରୂପ ।”

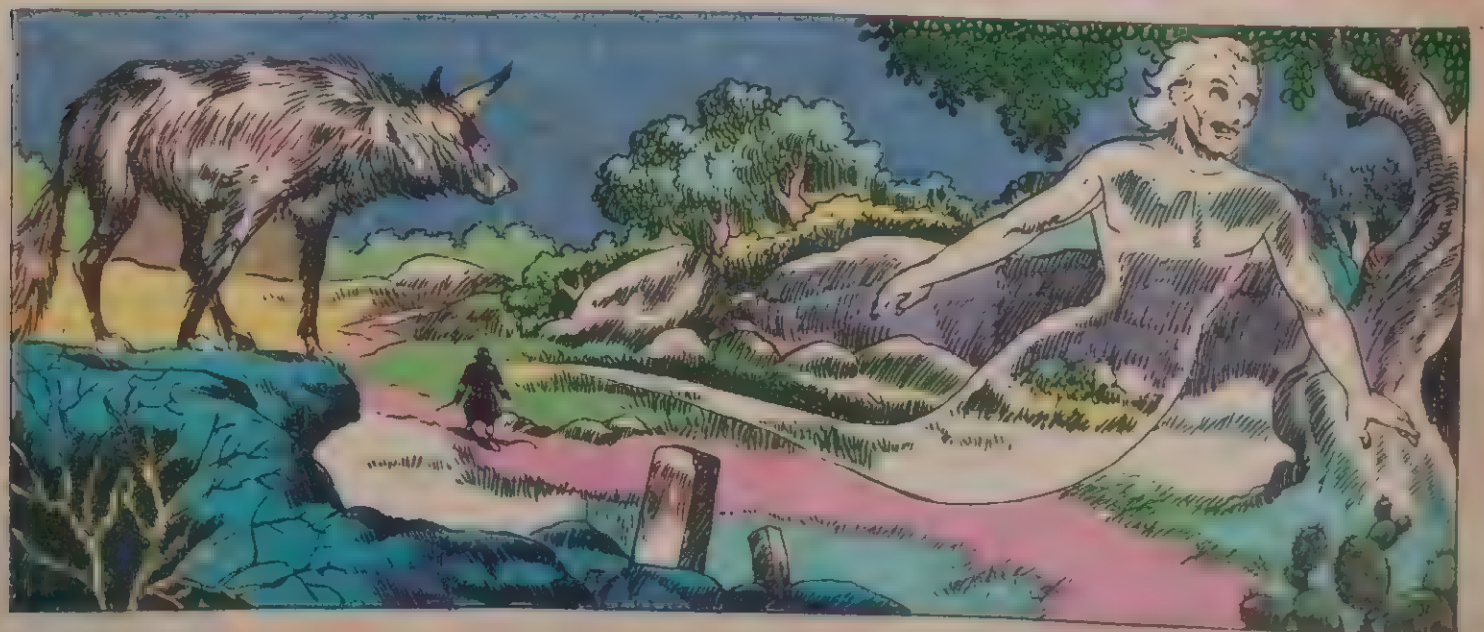
ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ମଧ୍ୟ ବିଳମ୍ବ ନକରି ରାଜା ବିହମାଳ ଉତ୍ତର ଦେଲେ, “ରାଜକୁମାରୀ କନକସୁନ୍ଦରୀ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବୁଦ୍ଧିମତୀ । ପ୍ରକୃତରେ

ସେ ଯାହା ଜାଣିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ, ତାହା ଜାଣିଗଲେ । ରାଜା ରବିଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ଅଛି ନା ସବୁଦିନ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ କଥାରେ ଚଳନ୍ତି, ତାହା ଜାଣିବା ଥିଲା ତାଙ୍କର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ତାଙ୍କ ଯୁଦ୍ଧଯାତ୍ରା ପ୍ରମାଣ କରୁଛି ଯେ ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ ସେ ନିଜ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ ।

“ରାଜକନ୍ୟା ଭୟଭୀତ ହେବାର କାରଣ ନ ଥିଲା । କାରଣ ସୋମଗଡ଼ ତ ଯଶୋବନ୍ତ-ପୁର ଆଡ଼ମଣି କରିବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ବରଂ ରବିଚନ୍ଦ୍ର ହଠାତ୍ ନିଜ ସୈନ୍ୟବାହନୀ ଧରି ଆସିଥିବାରୁ ଯଥେଷ୍ଟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅସ୍ତ୍ରବସ୍ତ୍ର ହାତ ପିବାର ସମ୍ଭାବନା ଥିଲା ।”

ରାଜାଙ୍କ ମୌନଭଙ୍ଗ ହେବା ମାତ୍ରେ ବେ ସହ ଶବ୍ଦପୂର୍ଣ୍ଣ ବେତାଳ ତାଙ୍କ କାନ୍ଧରୁ ଖସିଯାଇ ପୁନର୍ବାର ବୃକ୍ଷ ଡାଳରେ ଝୁଲି ପଡ଼ିଲା ।

(କଳ୍ପିତ)







## ଜିଦି

ଗଣେଶ ଦ୍ଵିପାଠୀ ଘରୁ ବାହାରିଗଲା ବେଳେ ସ୍ତ୍ରୀ କମଳକୁ କହିଲା, “ଶୁଣ, ଯାଉଛି ବହୁତ ଦୂର ଗାକୁ । ଯଦି କାମ ଶେଷ ହେବ ବେଳକୁ ବେଶି ରାତି ହୋଇଯିବ, ତେବେ ରାତିରେ ନ ଆସି ଆଶାମୀ କାଳି ସକାଳେ ଆସି ଦୁଇପହର ସରିକି ପହଞ୍ଚିବ ।”

କମଳ ହସିଲା । ସେ ଜାଣିଥିଲା ଯେ ଗଣେଶ ଅନ୍ଧକାରକୁ ଭ୍ରଷଣ ଡରେ । ସେ କହିଲା, “ତମେ କାଲି ଦୁଇପହର ବେଳକୁହିଁ ଆସି ପହଞ୍ଚିବ !”

“କାହିଁକି? ଯଦି ସହଳ କାମ ଶେଷ ହୋଇଯିବ ତେବେ ସେଠାରୁ ସଞ୍ଜବେଳକୁ ବାହାରି ରାତି ଦୁଇପହର ବେଳକୁ ତ ଏଠି ପହଞ୍ଚିଯିବ !” ଗଣେଶ କହିଲା ।

“ସଞ୍ଜବେଳକୁ କାମ ଶେଷ ହେଲେ ବି ତମେ ବାଟକୁ ବାହାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ମୁଁ ଜାଣେ !” ତା’ ସ୍ତ୍ରୀ କହିଲା ।

“ମୋତେ ଡରୁଆ ଭାବିବ ? ଦେଖିବ, ମୁଁ ଦୁଇପହର ରାତିକୁହିଁ ଆସିବି ।” ଏହା କହି ଗଣେଶ ବାହାରିଗଲା ।

ସେ ଗାଁ ମୁଣ୍ଡରେ ପହଞ୍ଚିଛି, ଦେଖିଲା ଯାତା ଘରକୁ ସିଏ ଯାଉଥିଲା ସେହି ରାତି ତା’ ସହ ଦେଖା କରିବାକୁ ତା’ ଘରକୁ ଆସୁଛି । ତେଣୁ ସେ ଆଉ ଦୂରକୁ ଯିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ଦୁଇ ବନ୍ଧୁ ଜଣେ ତୃତୀୟ ବନ୍ଧୁ ସୁରେଶ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସୁରେଶ ଘର ଗାଁ ମୁଣ୍ଡରେ । ସୁରେଶେ ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ପିଲାଟିଲି ଅନ୍ୟତ୍ର ଯାଇଥାନ୍ତି । ସୁରେଶ ଏକା ଘରେ ଥାଏ । ଗଣେଶ ମନେ ମନେ ଭାବିଲା, “ମୁଁ ଆଜି ଦିନଯାକ ଏଇଠି ରହିବି । ରାତି ହେଲେ ଯାଇ ଘରକୁ ଫେରିବି । କମଳ ବୁଝିବ ଯେ ଅନ୍ଧାରକୁ ମୋର ଡର ନାହିଁ ।”



ସେମାନେ ଆଉ ଜଣକୁ ଡାକି ଆଣିଲେ ।  
 ଚାଷୀ ବସି ତାସ ଖେଳିଲେ । ଖେଳ  
 ଚାଳିଷ୍ଟି ଚାଳିଷ୍ଟି କେତେବେଳେ ରାତି ଅଧ  
 ହେଲାଣି କାହାର ହୋସ ନାହିଁ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ  
 ଭାଷଣ ନିଦ ଲାଗି ଆସୁଥାଏ । ବାହାରେ  
 କଟିମିଟି ଅନ୍ଧାର । ଶେଷେ ଏକା ଯିବାକୁ  
 ସାହସ କଲ ନାହିଁ କି କାହାକୁ ଡାକିଲେ  
 କେହି ସାଥରେ ଯିବା ଅବସ୍ଥାରେ ନ ଥିଲେ ।  
 ସମସ୍ତେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ଭେର ଭେର  
 ପତ୍ର ଶବ୍ଦଯାକ ଚାଲି ଆସିଛି ବୋଲି କହିବାକୁ  
 ସ୍ଥିର କରି ସିଏ ବି ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା ।”

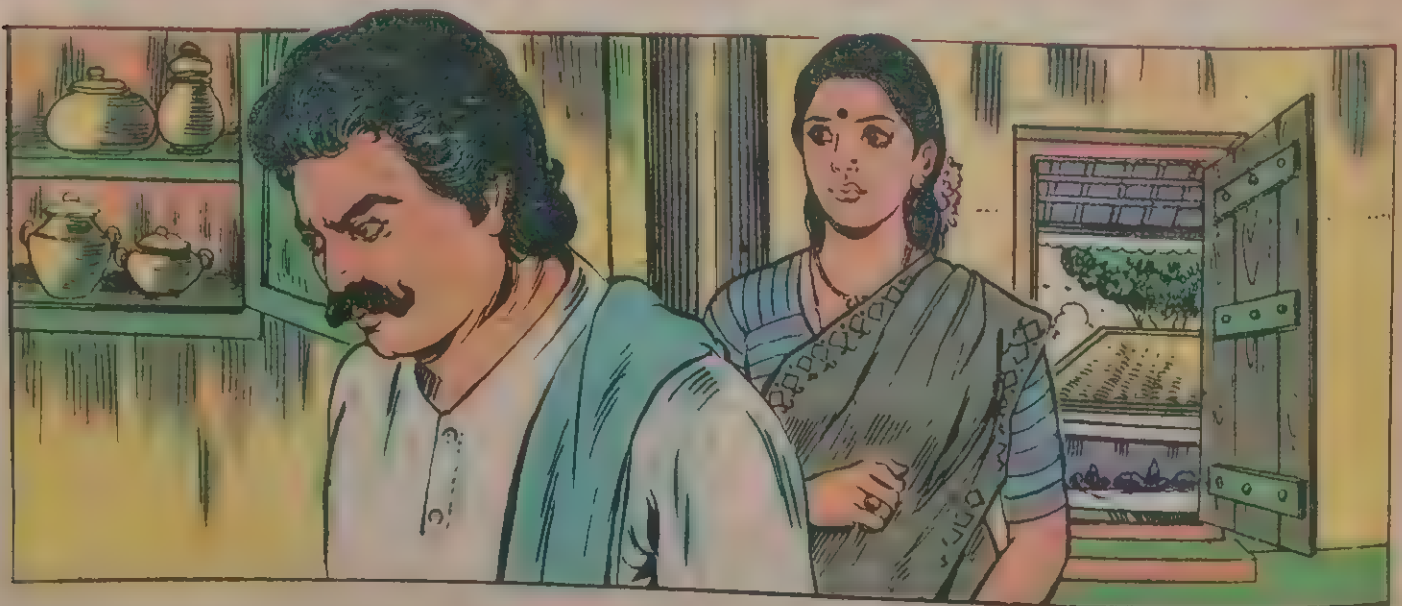
ନିଦ ଭାଙ୍ଗିବା ବେଳକୁ ଦିନ ପହରେ ।  
 ଶେଷେ ବଡ଼ ହତାଶ ହେଲା । ତା’ର ସମସ୍ତ  
 ଯୋଜନା ପାଣି ପାଟିଗଲା । କିନ୍ତୁ ଏବେ  
 ଘରକୁ ଚାଲିଗଲେ ତା’ ସ୍ତ୍ରୀର କଥା ରହିବ ଓ  
 ସେ ଶେଷେକୁ ହସି ଉଠାଇବ । ତା’ ଛଡ଼ା  
 ତା’ର ଯେ ଅନ୍ଧକାରକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଭୟ ଅଛି  
 ତାହା ସହଜରେ ପ୍ରତିପାଦିତ ହୋଇଯିବ ।

ବହୁତ ଭାବ ଭାବ ଠକ୍ କଲ ଯେ ସେ ଏପରି  
 ସମୟରେ ଘରେ ପହଞ୍ଚିବ ଯେ ତା’ ସ୍ତ୍ରୀ ତାକୁ  
 ସାହାସୀ ବୋଲି ମାନି ନେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେବ ।  
 ଦିନଯାକ ସେଠି ଅପେକ୍ଷା କରି ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ  
 ଯାଇ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲା ।

“କ’ଣ ହେଲା?” କମଳା ହସି ଦେଇ  
 ପଚାରିଲା ।

“ହେବ କ’ଣ ? ତମେ କହିଥିଲୁ ମୁଁ  
 ଦିନ ଦୁଇପହରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିବି । ମୁଁ  
 କହିଥିଲି ରାତି ଦୁଇପହରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିବି ।  
 ମୁଁ କିନ୍ତୁ ପହଞ୍ଚିବା ବେଳକୁ ଦିନ ହୋଇଗଲା ।  
 ଭାବିଲି ମୁଁ ଯଦି ମୋ ନିଜ କଥା ଅନୁସାରେ  
 ଆସି ନପାରିଲି, ତମ କଥା ଅନୁସାରେ ଏବେ  
 କାହିଁକି ଆସିବି ? ତେଣୁ ଅପେକ୍ଷା କରି  
 ସଞ୍ଜବେଳକୁ ଆସୁଛି ।”

କମଳା କ’ଣ କହିବ ବୁଝି ପାରିଲା ନାହିଁ ।  
 ଶେଷେର ପିଲାଳିଆ ଛଦି ଦେଖି ହସ  
 ତାହା ସହଜରେ ପ୍ରତିପାଦିତ ହୋଇଯିବ । ଚାଷୀର ଶାନ୍ତି !







## ବଡ଼ ବୋକା

ଗ୍ରାମର ଗାମର ଜମିଦାର ଶନୁ ଗୌଁ ଧୁଆଁଙ୍କର ସଭାକୁ ଡେଇଁ ସେ ଲୋକଙ୍କୁ ଡାକି ଛୋଟ ଛୋଟ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତି ଏବଂ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସମାଜ ଦୋଳଥିବା ଲୋକଙ୍କୁ ପୁରସ୍କାର ଦିଅନ୍ତି । ଅଳ୍ପ ସେ ଜାଣିବାକୁ ଚାହୁଁଲେ ଗାମରେ ସବୁଠାରୁ ବୋକା କିଏ ।

ଦିନେ ଗୌଁ ଧୁଆଁ କେତେକ ଲୋକଙ୍କୁ ଡାକି ପଚାରିଲେ ଯେ ତାଙ୍କ ଗାମରେ ସବୁଠାରୁ ବୋକା କିଏ । ଉତ୍ତରରେ ସମସ୍ତେ କହିଲେ, “ଆମ ଗାମରେ ରାମ ରାମ ଓ ସୋମ ନାମକ ତନିଜଣ ଅଛନ୍ତି; ସେମାନେ ବୋକାମିରେ ଏକକୁ ଆରେକ ବଳି ।” ଏକଥା ଶୁଣି ଗୌଁ ଧୁଆଁ ଭାରି ଖୁସି କାରଣ ତାଙ୍କ କାମ ସଫଳ ହୋଇଗଲା ।

ଦିନେ ଗୌଁ ଧୁଆଁ ସେ ତନିଜଣଙ୍କୁ ଡାକି କହିଲେ, “ମୁଁ ଗାମର ଲୋକମାନଙ୍କଠାରୁ

ଶୁଣିଛି କି ତମେ ତନିଜଣ ଖୁବ୍ ବୋକା । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଜାଣିବାକୁ ଚାହୁଁଛି ଯେ ତୁମମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ସବୁଠାରୁ ବୋକା କିଏ ? ମୁଁ ତୁମମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଛୋଟ ଏକ ପରୀକ୍ଷା ରଖିଛି । କ’ଣ ତମେମାନେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କ’ଣ ?”

ଗୌଁ ଧୁଆଁଙ୍କ ମୁହଁରୁ ଏକଥା ଶୁଣି ସେମାନେ ଖୁବ୍ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ । କାରଣ ସେମାନେ ବୁଝିପାରିଲେ ନାହିଁ ଯେ ଏପରି “ବଡ଼ ବୋକା” ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରବାର ଆବଶ୍ୟକତା କେଉଁଠାରୁ ଆସି ତାଙ୍କ ଉପରେ ପଡ଼ିଲା । ପୁଣି ସେମାନେ ଭାବିଲେ କି ପ୍ରକାର ପରୀକ୍ଷା ହେବ ସେ ବିଷୟରେ କିଛି ନ ଜାଣି ନ ଶୁଣି ସ୍ୱୀକୃତି କିପରି ବା ଦେବେ । ତେଣୁ ତନିଜଣ ଏକ ସ୍ତରରେ କହିଲେ, “କୁହନ୍ତୁ ତ ପରୀକ୍ଷାଟି କ’ଣ ?”

ଗୌଁ ଧୁଆଁ କହିଲେ, “ତୁମ ତନିଜଣକୁ କୌଣସି ସାହାଯ୍ୟ ଦିନା ମରୁତୁମିରେ ଛାଡ଼ି



ଦୟାପଦ । ପ୍ରଥମେ ଲେଉଟ ଆସିବ  
ସେ ଦଶଜଣା ପୁରସ୍କାର ପାଇବ ।”

“ବୋଲା ଲେକ ସବୁ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ।  
ଆପଣ ଯଦି ମୋ ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଯୋଚା  
କରିଛନ୍ତି ତେବେ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ପଦକ୍ଷେପ  
ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବି ।” ରାମ କହିଲେ ।

“ମୁଁ ସେଇ କଠିନ ପଦ୍ଧତିରେ ଉଦ୍ଧାର  
ହେବାକୁ ଉଦ୍ୟମ କରୁ କହୁଛି । କିନ୍ତୁ  
ଆପଣଙ୍କର କଣେ ବିଶ୍ୱାସୀ ଲୋକକୁ ମୋ  
ସହିଦ ପଠାନ୍ତୁ ।” କହିଲେ ରାମ ।

“ସତ୍ୟା ସତ୍ୟା ବୁଢ଼ ତୁମର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ  
କ’ଣ ?” ରୈଧୁର ପଚାରିଲେ ।

“ବୋଲା ଲେକ ନିଜ ପାଟରେ ମଧୁଚୂର୍ଣ୍ଣ  
ମହାପୁରୀ ପାଇଁ କଣେ ବୁଲିବୁ ଲୋକକୁ  
ରଖିଥାଏ । ତା’ଛଡ଼ା ନିଜର ବିଶ୍ୱାସୀ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ  
କେବେ ବି ଲଜ୍ଜା କରି ଆପଣ ବେଶି ଦୟାକରେ  
ମଜାଇବେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଏପରିକି ପାଇଁ ମୁଁ  
ଏପରି ସତ୍ତା ଦେଲି ।” ରାମ କହିଲେ ।

ରାମ ରୈଧୁରୁ ଉଦ୍ଧୃତ ହୁଏ ।  
“ବୁଢ଼ ତୁମର କହୁଅ କ’ଣ ?”

ସୋମ କହିଲେ, “ଏତଥା ମଧୁ ଚୋର  
ବୋଲାମାନେ ବେଶି କଷ୍ଟ ପାଆନ୍ତି । କିନ୍ତୁ  
ମୁଁ ବୋଲା ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଦୁଃଖ ଓ ଦୟା  
ପାଶକୁ ଗିଳିବୁ ଚୋର ମାଡ଼ିବୁ ନାହିଁ ।  
ତା’ ପୁଅ ମଧ୍ୟ ବୋଲାକୁ ଦୟାକରିବେ ।  
ତେଣୁ ମୁଁ ସେ ପଦ୍ଧତି ପାଇଁ ଆଦୌ  
ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହେଁ ।”

ଏ କଥାକୁ ଶୁଣି ରୈଧୁର ମଧ୍ୟ ଦୁର୍ବଳ  
ନେ ବୋଲାମାନଙ୍କ ଆଖି କ’ଣ । ତା’ ଲୋକଙ୍କ  
ବଡ଼ ବୋଲା ବାହାରି କଳିକାରେ ଦୂରକୁ  
ପୁରସ୍କାର ଘୋଷଣା କରୁଥାନ୍ତେ ଆଉ ଏକ  
କୋଳମା । ତେଣୁ ଲୋକଙ୍କୁ ପଦ୍ଧତି କରୁଥା  
କଣ ସେ ମନକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କାଣ କରୁଥାନ୍ତେ ।  
ତାଙ୍କର ଟଙ୍କା ରହୁଥିଲା । ସେ ଏପରି ଏକ  
ପଦ୍ଧତି କରୁଥାକୁ ପାଇଥିଲେ ବୋଲି ନିଜ  
କାଳରେ ସେ ସେହି ମନ୍ତ୍ରପାତ୍ର ହେ ବୋଲା ।





## ବଦଭ୍ୟାସ

କୌଣିକ ମହାଶୟୀ ଓ ସଦାନନ୍ଦଙ୍କର ଥିଲା ଏକମାତ୍ର ପୁଅ । ତା'ର ବଡ଼ାଟି ପାଇଁ ବହୁତ ହୋଇଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ତାକୁ ଝିଅ ଦେବାକୁ କେହି ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରୁ ନଥିଲେ । ଦିନେ ସଦାନନ୍ଦଙ୍କର ପିଲାବେଳର ସାଥୀ ସୋମେଶ୍ୱର ତାଙ୍କ ଝିଅ ପାଇଁ ବର ଖୋଜୁ ଖୋଜୁ ଆସି ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ଦୁଇ ବନ୍ଧୁ ଦିନେ ନାନା ଗଳ୍ପ କରୁ କରୁ ସୋମେଶ୍ୱର ତାଙ୍କ ଜନ୍ମାର ବଡ଼ାଟି କଥା ଉଠାଇଲେ । ସେ କହିଲେ, “ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଯେତେ ଖୋଜା ଖୋଜି କାହିଁକି ? ତମର ତ ବୋହୂ ଦରକାର ମୋର ତ ଜ୍ୱାଇଁ ଦରକାର, ଗୁଲ ଆମ ସୁଅ ଝିଅ ଦୁହଁକୁ ବଢ଼ାଦେବା । କହୁ ମୁଁ ଶୁଣିଛି ଯେ କୌଣିକକୁ କେହି ଝିଅ ଦେବାକୁ ଚାହୁଁ ନାହିଁ । କାରଣ କ'ଣ ? ତାର କ'ଣ ଚିତ୍ତ ବଦଭ୍ୟାସ ଅଛି କି ?”

“ତମେ ସେକଥା ତାହୁଁ କାହିଁକି ପଚାରୁନାହିଁ ?” ସଦାନନ୍ଦ ଅଳ୍ପ ହସି କହିଲେ ।

ସେହିଦିନ ରାତିରେହିଁ ସୋମେଶ୍ୱର କୌଣିକକୁ ପଚାରିଲେ, “ବ୍ରାତ, ତମେ କିଛି ଖବର ଭାବୁ ନାହିଁ, ମଦ ପିଇବା ବା କୁଆ ଖେଳିବା ଆଦି କିଛି ବଦଭ୍ୟାସ ତମର ଅଛି କି ?” ତତ୍ପରାନ୍ତେ କୌଣିକ କହିଲା, “ନାଁ, ଆଦୌ ନୁହେଁ, ମୋର ସେପରି କୌଣସି ବଦଭ୍ୟାସ ନାହିଁ ।”

ପରେ ଯେତେବେଳେ ସୋମେଶ୍ୱର ଏକଥା ସଦାନନ୍ଦଙ୍କୁ କହିଲେ, ଟିକିଏ ରହୁ ସଦାନନ୍ଦ କହିଲେ, “ମୋ ପୁଅର ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ବଦଭ୍ୟାସ ଅଛି; ସେଇଟା ହେଲା ସେ କେବେ କି ସତ୍ତକଥା କହେ ନାହିଁ ।”







## ରାଜହଂସ

ପ୍ରାଚୀନ କାଳରେ ଥରେ କାଶୀ ରାଜ୍ୟରେ ରାଜା କରୁଥା'ନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତ । ସେତେବେଳେ କେବଳ ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ପବନରେ ବାସ କରୁଥା'ନ୍ତି ନବେ ହଜାର ହଂସ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ହଂସଟିଏ ହୋଇ ଜନ୍ମ ନେଇଥା'ନ୍ତି ଭଗବାନ ବୋଧୁସତ୍ତ୍ୱ । ସେ ରୂପ ଗୁଣରେ ସମସ୍ତଙ୍କର ପ୍ରିୟ ଓ ସମସ୍ତଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଧାନ ହୋଇ ଉଠିବାରୁ ତାକୁ ସମସ୍ତେ ରାଜହଂସ ଉପାଧିରେ ଭୂଷିତ କରିଥା'ନ୍ତି ।

ଦିନେ ରାଜହଂସ ନିଜର ଦଳବଳ ନେଇ ଏକ ବିରାଟ ହ୍ରଦରେ ବିହାର କରିବା ପରେ ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ଆଡ଼କୁ ଉଡ଼ି ଉଡ଼ି ଫେରି ଆସୁଥିଲା । ସେମାନେ ଠିକ୍ କାଶୀରାଜ୍ୟ ଉପରେ ଉଡ଼ି ଉଡ଼ି ଆସୁଥା'ନ୍ତି । ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କର ଏହି ବିଶାଳ ଦଳକୁ ଦେଖି ଲଗୁଥିଲା ଯେପରି ସାରା କାଶୀ ରାଜ୍ୟ ଉପରେ କିଏ ସୁନାର ଚନ୍ଦ୍ରାଚପ ଟାଣି

ଦେଇଛି । ରାଜା ସ୍ୱୟଂ ଛାତ ଉପରେ ଥାଇ ଏ ଅପୂର୍ବ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖୁଥା'ନ୍ତି । ସମସ୍ତ ହଂସମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ତାରାଗଣିକ ମଧ୍ୟରେ ଚନ୍ଦ୍ରମା ସଦୃଶ ଶୋଭା ପାଉଥିବା ରାଜହଂସକୁ ଦେଖି ରାଜା ଅତ୍ୟନ୍ତ ମୁଗ୍ଧ ହେଲେ । ରାଜହଂସର ତେଜ, ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରାଜୋଚିତ ଲକ୍ଷଣ ସବୁ ଦେଖି ସେ ବହୁତ ପ୍ରସାଦିତ ହୋଇ ପୁଲମାଳ ଓ ପୁଜାଦି ଦ୍ରବ୍ୟ ନେଇ ତାକୁ ଅଭିନନ୍ଦନ ଜଣାଇଲେ । ରାଜହଂସ ମଧ୍ୟ ରାଜାଙ୍କର ଏହି ଅପୂର୍ବ ଆତିଥ୍ୟକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ନେହ ସହକାରେ ସ୍ୱୀକାର କଲା ଓ ନିଜ ପରିବାରବର୍ଗ ସହ ସେଠାରେ କିଛିଦିନ ଅବସ୍ଥାନ କରି ପୁଣି ନିଜ ସ୍ଥାନକୁ ଲେଉଟି ଗଲା ।

ସେହି ଦିନଠାରୁ ରାଜହଂସ ପ୍ରତି ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତଙ୍କର ସ୍ନେହ ବଢ଼ିବାରୁ ଲାଗିଲା । ସେ ସବୁବେଳେ ତା'ର କଥା ଭାବୁଥା'ନ୍ତି ତାକୁହିଁ ଝରି



ହେଲୁଣା'ର । ସବୁଦେଲେ ଆକାଶ ଆଡ଼କୁ  
ଗୁଡ଼ି ବଢ଼ିଯାଉ ଏଇ ଆକାଶର ସେ ପଦ  
ରଜତଂସ ଶରୀରକୁ କୁଆଡ଼େ ଯିବି ଯାଉଥିବ  
ତେବେ ମା'ର ଦେଖା ମିଳିବ ।

ଏଣେ ଚାଲୁଛ ପଟ୍ଟରେ ଦିନେ ଧୁଳିଟ  
ଛୋଟ ହଂସ ଆସି ରାଜହଂସକୁ କହିଲେ,  
“ରାଜନ୍, ଆମେ ଦୁହେଁ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ସହିତ ଗତି  
ରଖି ଉଡ଼ିବାକୁ ଚାହୁଁ, ଅନୁମତି ଦିଅନ୍ତୁ ।”

ଏକଥା ଶୁଣି ରାଜହଂସ ସେମାନଙ୍କୁ ବୁଝାଇ  
କହିଲା, “ତମେ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଗତି ସହ କିପରି  
ଉଡ଼ିବ? କେଉଁଠି ଉଡ଼ିବାର ସୂର୍ଯ୍ୟ ଧାଉଁ  
କେଉଁଠି ତମେ ଦୁଇଟା ଟିଣ୍ଡୁ ମାରି । ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର  
ଗତି ବିଷୟରେ ତୁମର ବୋଧହୁଏ କିଛି  
ଧାରଣା ନାହିଁ । ପୁଣି ଏପରି କଲେ ତମ  
ଜୀବନ ଉପରେ ବିପଦ ପଡ଼ିପାରେ । ତେଣୁ  
ଏସବୁ ଚିନ୍ତା ମନରୁ ଟାଣ କର ।”

ରାଜହଂସର ଏ କଥା ସେମାନଙ୍କୁ ଭଲ  
ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ତେଣୁ ସେମାନେ କିଛିଦିନ  
ପରେ ପୁଣି ଆସି ରାଜହଂସକୁ ଅନୁମତି  
ମାଗିଲେ । ଏଥର ମଧ୍ୟ ରାଜହଂସ ସେମାନଙ୍କୁ  
ଅନୁମତି ଦେଲା ନାହିଁ । ପୁଣି ବୃଦ୍ଧସ୍ଥ ଥର  
ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ଅନୁମତି ଚାହୁଁଲେ । ରାଜହଂସ  
କିନ୍ତୁ ନିଜ କଥାରେ ଅଟକିଲା ।

କିଛିଦିନ ପରେ ଛୋଟ ହଂସଦ୍ୱୟ ରାଜହଂସର  
କଥା ନ ମାନି ଉଡ଼ି ଉଡ଼ି ଯାଇ ଯୁଗନ୍ଦର  
ପଟ୍ଟର ଟିଣ୍ଡର ଦେଶରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେ



ସ୍ଥାନ ଅତି ଉଚ୍ଚରେ ଅବସ୍ଥିତ; ସେଠାରେ  
ପହଞ୍ଚି ସେମାନେ ମନସ୍ଥ କଲେ କିପରି ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ  
ସହିତ ଉଡ଼ିବେ । ଏଣେ ରାଜହଂସ ହଂସଦ୍ୱୟକୁ  
ଗଣିବାରୁ ଜାଣିପାରିଲା ଦୁଇଜଣ ନାହାନ୍ତି ।  
ରାଜହଂସ ଘଟଣାଟା ସହଜରେ ବୁଝିନେଲା ଓ  
ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଚିନ୍ତିତ ହେଲା । ପୁଣି  
କହିଲା, “ଚିନ୍ତା କଲେ ଏବେ ଆଉ କ’ଣ  
ହେବ । କୌଣସି ମତେ ସେମାନଙ୍କୁ ରକ୍ଷା  
କରିବାକୁ ହେବ ।”

ରାଜହଂସ ତରଫରୁ ଯାଇ ଯୁଗନ୍ଦର  
ପଟ୍ଟର ଉପରେ ପହଞ୍ଚିଲା ଓ ଗୋଟିଏ ବୃଦ୍ଧା  
ଆଜୁଆଳରେ ଲାଗିରହି ସେମାନଙ୍କ ଗତିବିଧି  
ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା ।





ପରଦିନ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଦୟ ହେବା ମାତ୍ରେ ଛୋଟ ଡଂସ ଦୁଇଜଣ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ସହିତ ଉଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ରାଜଡଂସ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଉଡ଼ିଲା । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ସାନଟି ଦ୍ଵିପ୍ରହର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉଡ଼ିଲା; କିନ୍ତୁ ପକ୍ଷ ସବୁ ସୂର୍ଯ୍ୟ କରଣରେ ପୋଡ଼ି ଯିବାରୁ ସେ ବେହୋସ ହୋଇ ପଡ଼ିଗଲା । ପଡ଼ିବା ବେଳେ ରାଜଡଂସକୁ ଦେଖିଲା ଓ ନିରାଶ ହୋଇ କହିଲା, “ରାଜନ୍, ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ କଥା ନ ଶୁଣି ଗଲି । ଏବେ ହାରିଗଲି ।”

ରାଜଡଂସ ତାକୁ ସାନ୍ତ୍ବନା ଦେଇ କହିଲା, “ଠିକ୍ ଅଛି, ମୁଁ ତୋର ସତ୍ତାପୂର୍ବକ କରବା ପାଇଁ ଏଠାକୁ ଆସିଛି । ଭୟ କରନା ।”

ମେଘ ନାନା ରଙ୍ଗରୁ ଲିପି ଗ୍ରହଣ କରୁ ସେ ତାକୁ ଫିଟି ଉପରେ ବେଲ ବେଲ ବଳେ ଛୁଲେ ।

କିଛି ସମୟ ପରେ ଦ୍ଵିତୀୟ ଡଂସଟିର ଅବସ୍ଥା ମଧ୍ୟ ତଦୃଶ ହେଲା । ତାକୁ ମଧ୍ୟ ରାଜଡଂସ ସେଇପରି ରକ୍ଷା କଲା ଓ ଚନ୍ଦ୍ରରେ ଆସି ଗୁଡ଼ିଲା ।

ନିଜ ପରିବାରର ଦୁଇଟି ପକ୍ଷୀ ଏପରି ହାର ଯାଇଥିବାରୁ ରାଜଡଂସର ମନରେ ଦୁଃଖ ହେଲା । ସେ ସେହି ଅପମାନ ସହ ନ ପାରୁ ସ୍ଵୟଂ ଉଡ଼ିବା ପାଇଁ ମନସ୍ଥ କଲା । ଅପୂର୍ବ କ୍ଷୀପ୍ରଗତିରେ ରାଜଡଂସ ଉଡ଼ି ଉଡ଼ି ଯାଇ ଆକାଶରେ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲା ଏବଂ ପଲକ ମଧ୍ୟରେ ସେ ସୂର୍ଯ୍ୟମଣ୍ଡଳ ଟପି ଉପରକୁ ଉଠିଗଲା । ସେ କେବଳ ଜାଣିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲା ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଶକ୍ତି କେତେ କିନ୍ତୁ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ସହିତ ପ୍ରତିଯୋଗିତା କରିବା ପାଇଁ ନୁହେଁ । ତେଣୁ ସେ କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ସେଠାରେ ବୁଲୁଥିବା କରି ପୁଣି ପୃଥିବୀ ଉପରକୁ ଫେରି ଆସି କାଶୀ ରାଜ୍ୟରେ ପହଞ୍ଚିଲା ।

ଅନେକ ଦିନ ହେବ ରାଜଡଂସର ଦେଖା ପାଇବା ପାଇଁ କାଶୀରାଜ ବହୁତ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇଥିଲେ । ରାଜଡଂସକୁ ଦେଖି ତାଙ୍କର ଆନନ୍ଦର ସୀମା ନାହିଁ । ରାଜା ରାଜଡଂସକୁ ନେଇ ନିଜର ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣ ସିଂହାସନରେ ବସାଇଲେ ଓ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣ ପାତ୍ରରେ ଖୀର ଓ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣ କଳସରେ ସୁମିଷ୍ଟ କଲ ଦ୍ଵାରା ତା’ର ଅଭିଷେକାର



କରିଲେ । ସେ ରାଜାଙ୍କ ଆଦର୍ଶ ସ୍ତ୍ରୀଭାବ  
କରି ନିଜର କାର୍ଯ୍ୟ ତରଳ କଲା । ତା'ପରେ  
ସମସ୍ତ ଗଣେ ରାଜାଙ୍କୁ ସେ କ୍ଷତ୍ରୀରୂପେ ଭାବରେ  
ଗ୍ରହଣ କଲା ।

ସାରା ଦୃଷ୍ଟି ଶୁଣି ରାଜା ରାଜଦଣ୍ଡର  
ଅଭ୍ୟାସ କେବଳ ଦେଖି ଆଦର ଅପକ୍ଷେ ଶୁଣ  
ହେଲେ । ସୁଖି ଶେ ରାଜଦଣ୍ଡକୁ ଅନୁସୂଚୀ  
କରି କହିଲେ, “ହେ ପକ୍ଷୀରାଜ, ଆପଣଙ୍କର  
ଅଭ୍ୟାସ କେବଳ କିଛି ଆମକୁ କୃଷକର  
ଦେଖାନ୍ତୁ । ସେପରି କିଛି ଦେଖିବାକୁ ମୋର  
ପ୍ରବଳ ଇଚ୍ଛା ହେଉଛି ।”

ରାଜଦଣ୍ଡ ରାଜାଙ୍କୁ ନିଜର ଶବ୍ଦର ପରିଚୟ  
ଦେବାକୁ ସ୍ୱୀକୃତି ଦେଇ କହିଲା, “ମହାରାଜ,  
ଆପଣଙ୍କ ରାଜ୍ୟରୁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଧନୁର୍ଦ୍ଧାଙ୍କୁ

ଧନୁର୍ଦ୍ଧା ଆମକୁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଭାବ  
ଦେଖିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଶୀଘ୍ର ।”

ରାଜା ରାଜଦଣ୍ଡର ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଧନୁର୍ଦ୍ଧାଙ୍କୁ  
ଆଣ୍ଟିଲେ । ରାଜାଙ୍କ ବାହାରେ ଗୋଟିଏ  
କୋଷାଳ ଯୁଗ୍ମ ଆସି । ରାଜଦଣ୍ଡ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ  
ଧନୁର୍ଦ୍ଧାଙ୍କୁ ସ୍ୱପ୍ନର ଗୁରୁ କୋଷାଳରେ ଠିଆ  
କରିଲେ କେବଳ ଓ ନିଜେ ଗୋଷାଳରେ ଦେଖିବା  
କହି ବାହାରେ ପରେ ପାଇ ଯୁଗ୍ମ ଉପରେ  
ବସିଲା ।

“ମୋଠାରୁ ସକେତ ପାଇବା ମାତ୍ରେ  
ତମେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ନିଜ ନିଜ ଧନୁର୍ଦ୍ଧା କେ  
ନିୟାମନ କରିବ । ମୁଁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପରେ  
ଉପ ପାଇ ନେଇ ଆସି ତୁମକୁ ଦେବି ।  
ତମେ ମୋତେ ଉପବା ବେଳେ ଦେଖିବାକୁ





ପାଇବ ନାହିଁ । କେବଳ ମୋ କଣ୍ଠରେ  
ବନ୍ଧାଥିବା ଘଣ୍ଟିର ଧ୍ବଜାକୁ ମୋର ଗତି  
ବିଷୟ ଜାଣି ପାରିବ ।” ରାଜହଂସ ଧନୁର୍ଦ୍ଧାର-  
ମାନଙ୍କୁ କହିଲା ।

ନିଜ କଥା ଅନୁସାରେ ରାଜହଂସ ଚନ୍ଦ୍ରର  
ପଲକରେ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ସମାଧାନ କଲା ।  
ରାଜା ଓ ତାଙ୍କର ପରିବାର ଏସବୁ ଦେଖି  
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଓ ମୁଗ୍ଧ ହେଲେ ।

ତା’ପରେ ରାଜହଂସ କହିଲା, “ମହାରାଜ,  
ଆପଣ ମୋର ଯେଉଁ ଗତି ଆଜ ଦେଖିଲେ  
ତାହା ମୋର ନିମ୍ନତମ ଗତି । ମେଲଥିରୁ  
ଅନୁମାନ କରିବେ ମୋର ସବୋତମ ଗତି  
କିପରି ।”

ରାଜା କହିଲେ, “ହେ ପକ୍ଷୀରାଜ,  
ଆପଣଙ୍କର ଗତି ଓ ତା’ର ବେଶ ବିଷୟରେ  
ମୋର ଯଥେଷ୍ଟ ଜ୍ଞାନ ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ  
କହିପାରିବେ କି ଆପଣଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ  
ବେଶବାନ୍ ଆଉ କିଏ ଥାଇପାରେ?”

“କାର୍ତ୍ତିକ ନୁହେଁ ? ମୋ ଅପେକ୍ଷା  
ଅନନ୍ତଗୁଣ ଅଧିକ ବେଶବାନ୍ ଓ ଗର୍ବବାନ୍  
ହେଲେ ମହାଶକ୍ତିସମ୍ପନ୍ନ ତାଳ ନାମକ ସପ୍ତ ।  
ସେହି କାଳରେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷରେ କରୁଛି କି-  
ମାନଙ୍କୁ ଅବଦାନକୁ ବେତରେ ନିଶ୍ଚୟ କରୁଛି ।”

ଏକଥା ଶୁଣି ରାଜା ଉତ୍ସରେ କମ୍ପି  
ଉଠିଲେ । ମେତେବେଳେ ରାଜହଂସ ହଠାତ୍  
ବୋଧହୀନ କାଣୀରାଜାଙ୍କୁ ଉପଦେଶ ଦେଇ  
କହିଲେ, “ମହାରାଜ, ଯିଏ କଳହର ବେଶ  
ସବଦା ସ୍ମରଣ ରଖେ, ତା’ର ଉପକାର  
କ’ଣ ଅଛି ? ଆପଣ ଯେପରିନା ନୀତି ଓ  
ଧର୍ମକୁ ପାଳନ କରି ଶାସନ କରିବେ,  
ସେପରିନା ଉତ୍ସର କିଛି କାରଣ ନାହିଁ ।  
ତେଣୁ ଆପଣ ବିଦ୍ରୁବକ ନୀତିର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ  
କରି ଶୁଭକୁ ।”

ତା’ପରେ ବୋଧହୀନ ଉପଦେଶାନ୍ୱୟରେ  
ଧର୍ମମାର୍ଗ ଦ୍ୱାରା ଶାସନ କରି ରାଜା ବହୁଦୃଢ଼  
ଅପାର ଯଶ ଲଭ କଲେ ।





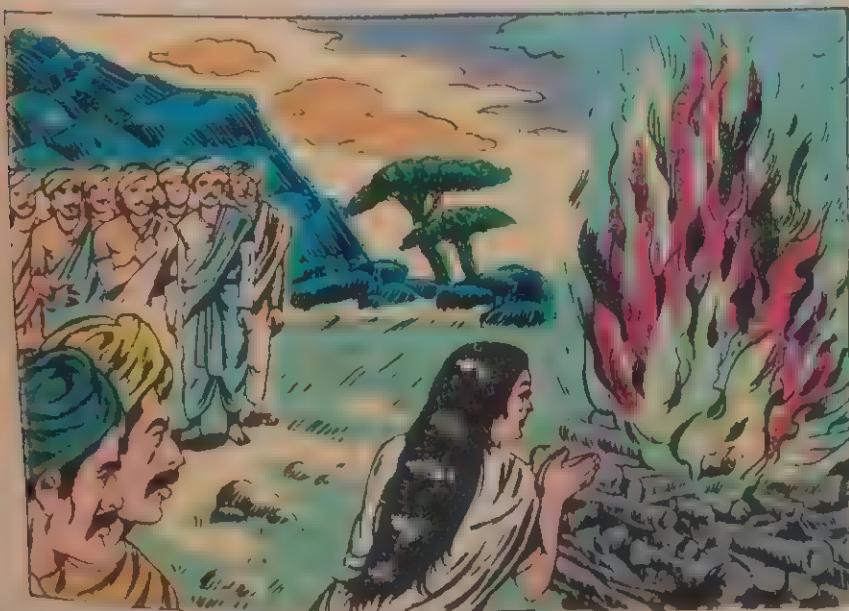


ବଳତ-କାହାଣୀ

## ବେଣୁ କ-ଡାଲ୍ ହାଉସୀ

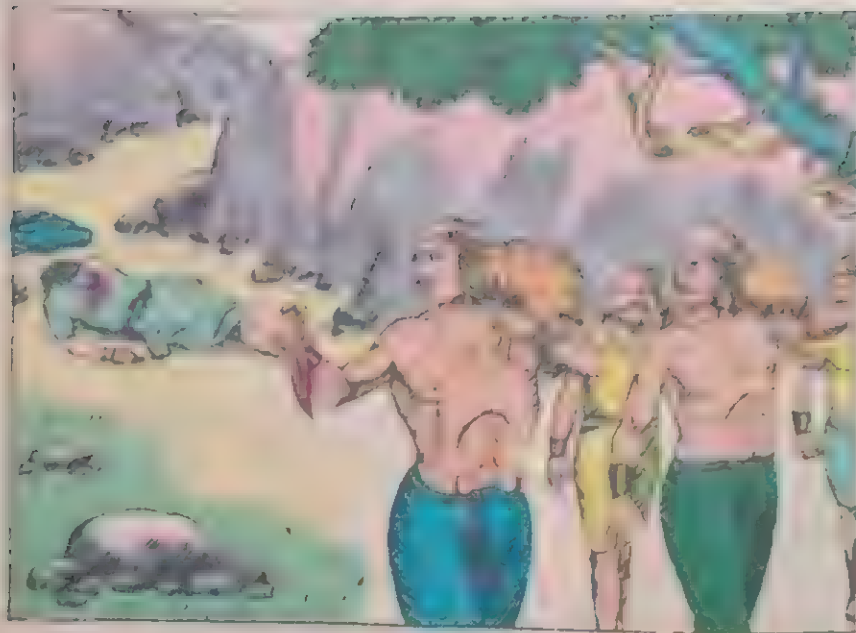
ଉନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଆରମ୍ଭରେ  
ଭାରତରେ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତା ବ୍ୟାପିଥାଏ ।  
ଭିକ୍ଷୁ ଶାସନ ଦୃଢ଼ ହୋଇ ନଥାଏ ।  
ଦେଶୀୟ ରାଜାମାନଙ୍କ ଶାସନ ମଧ୍ୟ  
ଦୁର୍ବଳ ହୋଇଥାଏ । କେତେକ  
ସୈନ୍ୟ ଗୁଳିବା ସ୍ତ୍ରୀ ତାକୁ ବନିଗଲେ ।

ପିଣ୍ଡାଣ ନାମକ ବୃକ୍ଷାନ୍ତ ଏହି ତାହା-  
ଦଳଙ୍କ ପ୍ରାୟୁର ମଧ୍ୟଭାଗରେ  
ଅବସ୍ଥିତ ହେଉଥିଲା । ବହୁ ଦେଖା  
ପରେ ତାଙ୍କ ନେତା ଅମୀର ଶା  
ଭିକ୍ଷୁମାନଙ୍କ ବଣି ହୋଇ ଟଙ୍କର  
ନବାବ ହେଲେ । ଅନ୍ୟ ନେତା ଗୁରୁକୁ  
ବଣରେ ବାନ୍ଧି ଖାଇଲା ।



ସେତେବେଳେ ଦେଶର କେତେକ  
ସ୍ଥାନରେ ସଜାଦାହୁ ପ୍ରଥା ଗୁଲ୍ ଥାଏ ।  
ପ୍ରଥମେ ତାହା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା  
କେତୋଟି ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ପରିବାରରେ;  
ଦୁଃଖରେ ଓ ପରଲୋକରେ ସ୍ଥାନୀ ସହ  
ମିଳିତ ହେବା ବ୍ୟାପରେ ସ୍ଥାନୀରେ  
ସ୍ଥାନୀର ଚିତାରେ ଝାସ ହେଉଥିଲେ ।  
ପରେ ତାହା କ୍ରମେ ଏକ ପ୍ରଥା ହୋଇ  
ଗଲା । ବହୁବର୍ଷ ଲକ୍ଷ ବେଷ୍ଟିକ୍  
ସେ ପ୍ରଥା ବରୁଣରେ ଆରମ୍ଭ କଲେ ।





ଦେବର ଅନେକ ଅଢ଼ିକରେ ସେତେ-  
ତେଲେ ଠେ ନାମକ ବସ୍ତ୍ରାଦିକ ଉପାଦ  
ବେହୁଲେ । ଏହାପ ଲୌଷସ  
ବାଟୋଇରୁ ଦେଖିଲେ ସେମାନେ  
ତାକୁ ମାରି ପକାଇ ତା' ସହ ପ୍ରଜା  
ବିକ୍ରୟ ପ୍ରୋତ୍ସାହନେ ପାଉଥିଲେ ।  
ଅନେକ ତେଜା କରି ଲତ୍ କେଣ୍ଡିକ  
ସେମାନଙ୍କୁ ଦମନ କରି ପାରିଲେ ।

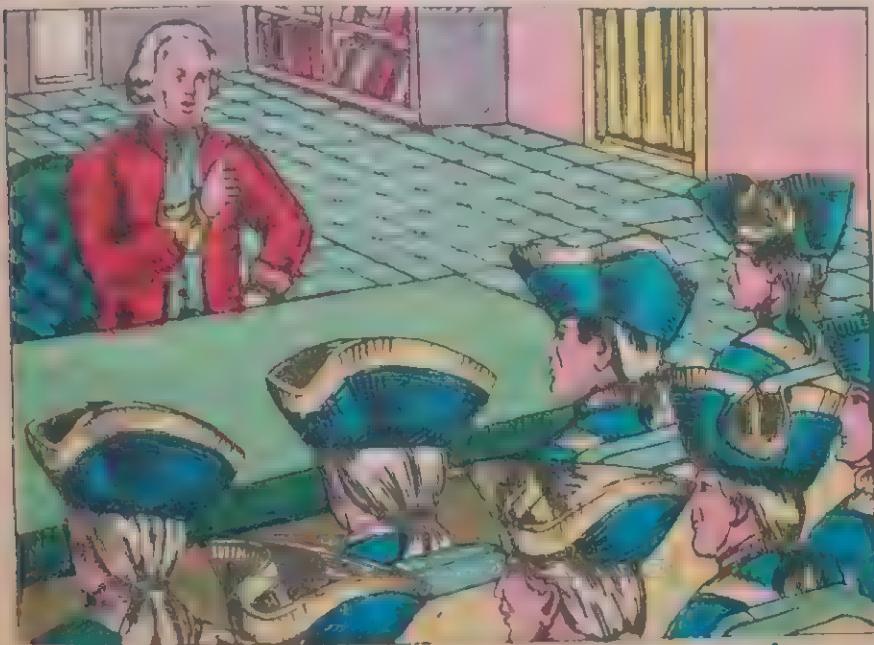
କେତେକ ଉପକାଶର ଲୋକେ  
ସେମାନଙ୍କ ହେତରେ ମଣିଷ ବଳ  
ପକାଉଥିଲେ । ତାହା ଦ୍ଵାରା ଭଲ  
ଫସଲ ହେବ ବୋଲି ସେମାନଙ୍କର  
ଧାରଣା ଥିଲା । ଲତ୍ କେଣ୍ଡିକ  
ସେମାନଙ୍କର ଏଭଳି ଅଭ୍ୟାସ  
ବିରୁଦ୍ଧରେ ମଧ୍ୟ ଆଇନ୍ ପ୍ରଣୟନ କଲେ ।  
ସେମାନେ ଦୂର ଗାଁ ଗ୍ରାମରେ ଥିବାବୁ  
ଏ ଆଇନ୍ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ସହଜ  
ନଥିଲା । ତଥାପି ସେ ସଫଳ ହେଲେ ।



ଭାରତର ଅଧିକାଂଶ ଭାଗ ସେତେ-  
ତେଲେ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଭେଗୁଥିଲେ ସତ,  
କିନ୍ତୁ ଜଣେ ଭକ୍ତ କ୍ରମେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ  
ସମତାଶାଳୀ ହେଉଥିଲେ । ସେ ହେଲେ  
ପଞ୍ଚାବର ମହାବଳା ରାଜାଙ୍କୁ ସିଂହ  
(୧୭୮୦-୧୮୩୯) । ସେ ଭଲ ଭଲ  
ଗୋଷ୍ଠିର ଶିକ୍ଷାମାନଙ୍କୁ ଏକତ୍ର କଲେ ।  
ଇଂରେଜମାନଙ୍କ ସହ ତାଙ୍କର ଥିବା  
ସୁସମ୍ପର୍କ ।



ଏହି ସମୟରେ ଭାରତର ବଡ଼ ସହର ଲେଖା ଲେଖି ତାଲିକା ଲେଖି । ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ସଂଗ୍ରହର ମୁହଁ ପରେ ପରେ ଶିକ୍ଷା ଓ ଇଂରେଜମାନଙ୍କ ଉପରେ ଘର ଘର ପୁର ହେଉଥାଏ । ଲେଖା ଲେଖି ଗାନ୍ଧୀ ପଞ୍ଜାବରୁ ଇଂରେଜ ଶାସନ ଉପରେ ଆସିଲେ । ସେ ପେଶବାଂସରୁ ବହୁଦେଶପାଏ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ବିସ୍ତାର କଲେ ।



ତାଲିକା ଲେଖି ଗୋଟାଏ ନାହିଁ ନଥିବା ଆଦନ କଲେ । ପଦ କୌଣସି ରାଜା ଅସୁବିଧା ଭାବରେ ପରଲୋକ ଗିର, ତେବେ ତାଙ୍କ ରାଜ୍ୟ ଇଂରେଜ ଶାସନ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବ । ପୋଷ୍ଟ ପୁର ଛାଡ଼ି ଚଳିବ ନାହିଁ । ଭାରତର ପରମ୍ପରା ପ୍ରତି ଏହା ଥିଲା ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଅପମାନ । କାରଣ ଭାରତୀୟମାନେ ପୁର ଓ ପୋଷ୍ଟପୁର ଭିତରେ ପରକ ଦେଖି ନଥିଲେ ।

ଏହି ଅସୌକ୍ଷମ ଆଦନ ଫଳରେ ନାଗପୁର, ସମ୍ବଲପୁର, ସତ୍ୟବାଦୀର ରାଜ୍ୟ ଇଂରେଜ ଶାସନରୁ ଗୁରୁତ୍ବ । ଏହାରେ ସାନ୍ଥର ରାଜା ପ୍ରାଣ ତ୍ୟାଗ କଲେ । କିନ୍ତୁ ମୁହଁ ପୁରୁ ସେ ତାଙ୍କ ରାଜ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ମୀବାଦନ ଉପସ୍ଥିତରେ ବହୁବଳ ପୋଷ୍ଟପୁର ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ତାଲିକା ଲେଖି ଘୋଷଣା କଲେକ ସାନ୍ଥ ଇଂରେଜ ଶାସନରୁ ଆସିଗଲା ।







ତେଣେ ମାଗଠା ଗଜା ପେଶବା ଦୁ ଘରୁ  
ବାଜିଗଲେ ମୁହଁ ହେବାକୁ ତାଙ୍କ  
ପୋଷ୍ୟ ପୁତ୍ର ନାନା ସାହେବଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ  
ତାଲ ହାଉସୀ ପେଶବାଙ୍କ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ  
ରୂପେ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ରାଜି ହେଲେ  
ନାହିଁ । ଫଳରେ ନାନା ସାହେବ  
ରାଜ୍, ରାଣୀ ଆ କୋମାଳର ଘୋର  
ଶତ୍ରୁ ହେଲେ ।

ତାଲ ହାଉସୀ ଉଚ୍ଚ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ  
ଥିଲେ । ତେବେ ସମ୍ଭାର ଓ ଉନ୍ନୟନ  
କାର୍ଯ୍ୟ ଦିଗରେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ଆଗ୍ରହ  
ଥିଲା । ତାଙ୍କର ଉତ୍ସାହରେ ୧୮୫୩  
ମସିହାରେ ବୋମ୍ବେ ଏବଂ ପାନେ-  
ଭିତରେ ଭାରତର ପ୍ରଥମ ରେଳଗାଡ଼ି  
ଚଳଚଳ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ତାହା  
ଥିଲା ଏକ ବିଶେଷ ଘଟଣା ।



ସେ ଭାରତରେ ତାର ବାଡ଼ି ବ୍ୟବସ୍ଥାର  
ବ ପ୍ରଚଳନ କରିଥିଲେ । ତା'ପରେ  
ସେ ଦେଶବ୍ୟାପୀ ଡାକ ଚଳଚଳ  
ବ୍ୟବସ୍ଥା କଲେ । ସେତେବେଳର ମୁଦ୍ରା  
ଅନୁସାରେ ଅଧ ଅର୍ଶି ମୂଲ୍ୟରେ ଦେଶ  
ଭିତରେ ଯେ କୌଣସି ସ୍ଥାନକୁ ଚିଠି  
ପଠାଇବା ସମ୍ଭବ ହେଲା ।  
ତାଲ ହାଉସୀ କଲକତା, ବୋମ୍ବେ  
ଓ ମାଡ୍ରାସ୍‌ରେ ବନ୍ଧୁଦେବୀଲୟ ପ୍ରସ୍ତୋ  
ଦିଗରେ ବ ପ୍ରସ୍ତାବ ଆଣିଥିଲେ ।





## ସାହୁକାରର ଶିକ୍ଷା

ଗୋଟାଏ ଗାଁରେ ରହୁଥିଲା ଜଣେ ସାହୁକାର ।  
ସେ ଅନେକ ଟଙ୍କା କରୁଥିବା ସଞ୍ଚୟ  
କରୁଥିଲା । ବାପାଙ୍କଠାରୁ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ସୁଦ୍ଧେ  
ଗୋଟାଏ ବରଷ ଫଳ ବଢ଼ିଗଲା ମଧ୍ୟ ପାଇଥିଲା ।  
ସେଥିରେ ବହୁତ ଆମ୍ବ ଫଳୁଥିଲା । ସାହୁକାର  
ଆମ୍ବତଳ ବଢ଼ି କରି ନିଜ ସଞ୍ଚୟ ବଢ଼ାଇ  
ଗୁଲିଥାଏ । ନିଜେ ଅତି ଗରୀବ ଘରରେ  
ଚଳୁଥାଏ । ଯିଏ ନିଜ ପାଇଁ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାକୁ  
ପ୍ରସ୍ତୁତ ନଥାଏ, ସେ ଅନ୍ୟ ପାଇଁ ଖର୍ଚ୍ଚ  
କରିବାର ପ୍ରଶ୍ନ ବା କାହିଁ ଉଠୁଛି ?

ପାଟଲୀଫଳ ସବୁ ଦେଖି ପ୍ରତିବେଶୀମାନେ  
ଅନେକ ସମୟରେ ଆତୁର ଘରରେ ଅନାଉ-  
ଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସାହୁକାର ଜୀବନରେ କାହାକୁ  
ଗୋଟାଏ ବି ଫଳ ଦେଉ ନଥାଏ ।

ଯେତେବେଳେ ଆମ୍ବ ପାଟିବା ସମୟ ହୁଏ,  
ସେତେବେଳେ ସେ ତନିଜଣ ମଜୁରୀଆ ଲଗାଇ

ସେସବୁ ତୋଳି ଗଣାଗଣି କରି ରଖେ ।  
ଜଣେ ବେପାରୀ ଆସି ଦରଦାମ ହୁଡ଼ାଇ  
ସେସବୁ ଚାହାଁ କଣି ବଜାରକୁ ପଠାଏ ।

ଦିନେ ମଜୁରୀଆ ତନିଜଣ ଆମ୍ବ  
ତୋଳୁଥାନ୍ତି । ସାହୁକାର ନିଜେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ  
ସହ କାମ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେମାନଙ୍କ  
ଉପରେ ଆଖି ରଖିଥାଏ ।

ସେ ଦେଖିଲା ଜଣେ ମଜୁରୀଆ ତଳେ  
ଖସି ପଡ଼ିଥିବା ଗୋଟାଏ ପାଟଲୀ ଆମ୍ବ ଖାଉଛି ।  
ସେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦୌଡ଼ିଯାଇ ପାଟିକରି  
କହିଲା, “ଗୌର ଧର ପଡ଼ିଛି !”

“ନା ବାବୁ, ମୁଁ ଗୌର ନୁହେଁ । ମୁଁ ତ  
ଆପଣଙ୍କ ଆଖି ଆଗରେ ଖାଉଛି । ଗୌର  
କେମିତି ହେଲା ? ଏଇଟାର ଗୋଟାଏ ପାଟି  
ପଡ଼ି ଯାଇଛି । ତେଣୁ ବେପାରୀ ଏ ଗୋଟିକ  
ନିଅନ୍ତା ନାହିଁ । ମୁଁ ସକାଳେ କିଛି ଖାଇ





ନଥିଲା । ତେଣୁ ଖାଇ ପକାଇଲା ।” ମଜୁରୀଆ କହିଲା ।

“ତୁ ଯଦି ଶ୍ଵେର ନୋହୁଁ, ତେବେ ଏହାର ଦାମ ଦେଇ ଦେ ।” କହିଲା ସାହୁକାର ।

“ବାରୁ, ଏ ପରୁ ଆମ୍ଭର ଦାମ କେତେ ?”

“ତୋର ଦୁଇହଜାର ମଜୁର । ତୁ ଗତକାଲି କାମ କରିଥିଲୁ । ଆଜି ସାରାଦିନ ବି କାମ କର । ମଜୁର ଆଣା କରନା ।” ସାହୁକାର କହିଲା ।

“କ’ଣ କହିଲେ ବାରୁ ? ଗୋଟାଏ ମରୁ ଆମ୍ଭର ଦାମ ମୋର ଦୁଇହଜାର ମଜୁରୀ ? ଆପଣ କ’ଣ ବେପାରୀକୁ ଏଇ ଦାମରେ ବକନ୍ତି ?”

“ବେପାରୀ ସବୁ ଆମ୍ଭ ଏକାବେଳେ ନିଏ । ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ବିକ୍ରିହଲେ ଏହି ବି ମରେ ବକନ୍ତି !” କହିଲା ସାହୁକାର ।

“ରଖନ୍ତୁ ଆପଣଙ୍କ କାମ । ମୁଁ ଆଜି ଆପଣଙ୍କ ପାଖରେ କାମ କରିବି ନାହିଁ ।” ଏପରି ଅନ୍ୟାୟ ମଣିଷ ପରିରେ ସତ୍ୟ କରେବା କଷ୍ଟ । ମୁଁ ଯାଉଛି ।” କହି ମଜୁରୀଆ କାମଦାମ ଛାଡ଼ି ଯିବାକୁ ବାହାରିଲା ।

“ତୋ ଇଚ୍ଛାରେ କ’ଣ ସବୁ ହେବ । ଏତେ ଯଦି ତତେ ବାଧୁଗଲା ଟଙ୍କାଟା ଦେଇ ଦେଇ ଯା’ । ସେମିତି ଚାଲିଯିବୁ କୁଆଡ଼େ ଟଙ୍କା ନ ଦେଇ ?” ଏକଥା କହି ସାହୁକାର ଦୌଡ଼ି ଯାଇ ତା’ ହାତକୁ ଧରି ଝିଙ୍କିଲା ।

ମଜୁରୀଆ ତ ରାଗି ଯାଇଥିଲା । ସେ ସାହୁକାର ହାତକୁ ଛୁଆଡ଼ି ଦେବାରୁ ସାହୁକାର ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା ଓ ରାଗିଯାଇ ସବୁ ମଜୁରୀଆଙ୍କ ଉପରେ ଗାଳି ଓ ଅଭିଶାପ ଦେବାକୁ ଲାଗିଲା । ପ୍ରଥମ ମଜୁରୀଆ ତା’ ଆମ୍ଭ ପଇସା ଦେଇଦେଲା ଓ ଚାଲିଗଲା କାମ ଛାଡ଼ି । ଅନ୍ୟ କେତେଜଣ ମଜୁରୀଆ ତା’ର ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଦେଖି ଓ ନିଜର ଭବିଷ୍ୟତ କଥା ଭାବି ସାହୁକାରଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ କାମ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଗଲେ ।

ତେଣିକି ସାହୁକାର ଆଉ ମଜୁରୀଆ ରଖେ ନାହିଁ । ନିଜେ ଆମ୍ଭତକ ତୋଳି ବେପାରୀକୁ ବିକ୍ରି କରେ । ଅନେକ ଆମ୍ଭ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଏ । ସେ ଗଛ ଡେଇଁ ନ ପାରିବାରୁ ଅନେକ

ଆମ୍ଭ ଗଛରେହିଁ ରହି ତଳେ ପଡ଼ି ଯା'ନ୍ତୁ । ବେପାରୀ ସେଗୁଡ଼ା ନେବାକୁ ବଳ ନୁହେଁ ନାହିଁ । ତଥାପି ସେ ହସ୍ତାବ କରି ଦେଖିଲା ମଜୁରିଆମାନଙ୍କୁ ପଇସା ଦେଇ ରଖିବା ଅପେକ୍ଷା ଆମ୍ଭ ଏପରି ଭାବରେ ନଷ୍ଟ ହେବା ଭଲ । କ୍ଷତରେ ବିଶେଷ ତାରତମ୍ୟ ହେଉ ନାହିଁ । ମଜୁରିଆ ରଖିଲେ ସେମାନଙ୍କ ସହ ଝଗଡ଼ା ହେବ ଓ ଫଳରେ ସେ ମାଡ଼ ଖାଇବା ଅସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ।

ଦିନେ ସେ ବଗିଚାରେ ଚାଲୁଛି, ଦେଖିଲା ଗୋଟାଏ ଅଭୂତ ପକ୍ଷୀ ଗୋଟାଏ ଡାଳ ଉପରେ ବସି ଆମ୍ଭଟାଏ ଖୁମ୍ବି ଚାଲୁଛି । ତା'ର ଭାଷଣ ହୋଧ ହେଲା । ଯେଉଁ ଆମ୍ଭ ସେ ନିଜେ ଖାଉନାହିଁ, ବାକୁ ପକ୍ଷୀ ଖାଇଯିବ ? ସେ ପଛରୁ ଆତ ସତକ୍ ଗ୍ରାବରେ ଧରେ ଧରେ ଯାଇ ଚଢ଼ିନା ପକ୍ଷୀକୁ ଧରିନେଲା ।

ପକ୍ଷୀ ଖସି ଯିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ନପାରି କହିଲା, “ବାବୁ, ମୋତେ ଛାଡ଼ିଦିଅ, ଛାଡ଼ିଦିଅ ! ମୁଁ ତମକୁ ଏପରି ତିନୋଟି କଥା କହିବି, ଯାହା ଦ୍ଵାରା ତମର ଲଭ ହେବ ।”

ପକ୍ଷୀ କଥା କହିବା ଦେଖି ସାହୁକାରର ବିସ୍ମୟର ସୀମା ରହିଲା ନାହିଁ । ଯେଉଁ ପକ୍ଷୀ କଥା କହି ପାରୁଛି, ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଲଭର ସୁଦ୍ଧା ଜାଣିଥିବ ବୋଲି ତା'ର ବିଶ୍ଵାସ ହେଲା । ଲଭ ବୋଲିଲେ ସେ ଅବଶ୍ୟ କେବଳ ଆର୍ଥିକ ଲଭକୁହିଁ ବୁଝାଉଥିଲା ।



ସେ ପକ୍ଷୀକୁ ଛାଡ଼ି ଦେଲା । ପକ୍ଷୀ ଯାଇ ଗୋଟାଏ ଗଛତଳରେ ବସିପଡ଼ିକହିଲା, “ଶୁଣ । ଅନ୍ତତଃ ଯେଉଁ ସବୁ ଆମ୍ଭ ବିକା ପାରୁନାହିଁ, ତାକୁ ପ୍ରତିବେଶୀମାନଙ୍କୁ ଦେଇଦିଅ । ସେମାନେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେବେ । ତମର ଲଭ ହେବ ।”

“ଗ୍ରେପ୍ !” ହୋଧ-ଜର୍ଜର ସାହୁକାର ପାଟକଲା । “ଏଇ ଉପଦେଶ ଦେବାପାଇଁ ତୁ ଖଟିଗଲା ?” ସେ ବିରକ୍ତ ହୋଇ କହିଲା ।

“ଶୁଣ ଦ୍ଵିତୀୟ କଥା । ପାଟଲ ଆମ୍ଭରୁ ସବୁ ବିକି ନକରି ନିଜେ ଅନ୍ତତଃ କହି ଖାଅ !” ପକ୍ଷୀ କହିଲା ।

“ଠକ ! ଦୁଷ୍ଟ ! ତୁ ମୋତେ ସେସବୁ ଶିଖାଇବାକୁ କ'ଣ ?” ସାହୁକାର ପାଟି କଲା ।



“ଶୁଣ ଭୃଗୁଙ୍କ କଥା । ତୁମେ ନିଜେ ଯେ  
ବୋକା, ତେଜ ଦୁର୍ବଳକ କଥା କହ ।”  
ପକ୍ଷୀ ପୁଣି କହିଲା ।

ସାହୁକାର ବଢ଼ିଯାଇ ପୁଣି ପକ୍ଷୀକୁ  
ଧରିବାକୁ ଯେବା କରାଗଲା ପକ୍ଷୀ ଗୋଟିଏ  
ଉପର ଡାଳକୁ ଉଡ଼ି ଚାଲିଗଲା ।

“ମୁଁ ବୋକା ବୋଲି କହିବୁ, ତୋର  
ଏଡ଼େ ସାହସ ?” ସାହୁକାର ପାଟି କଲା ।

“ବୋକା ନୁହେଁ ? ମୋ ଭିତରେ ମହଣେ  
ସୁନା ରହୁଛି । ତମେ ମୋତେ ଧରି  
ପକାଇ ବି ଛାଡ଼ିଦେଲ । କଥାଟି କହୁଛ ତୁମେ  
ବୋକା ନୁହେଁ ?”

ପକ୍ଷୀ ଭିତରେ ମହଣେ ସୁନା ଥିବା କଥା  
ଶୁଣି ସାହୁକାରର ଆଖି ଖୋଲି ହୋଇଲେ ।  
ସେ କିଛି ନ କହି ଠିଆ ହୋଇ ରହିଲା ।  
ଖାଲି ତା’ ପାଟିରୁ ବାହାରିଲେ, “ହାୟ !”

ପକ୍ଷୀ ଉଡ଼ି କଣ୍ଠରେ ହସି ଉଠିଲା ଓ  
କହିଲା, “ହଇ ହୋ ବାବୁ, ତମେ ତ ମୋତେ

ଡାକରେ ଧରିଥିଲ । ମୋ ଡ୍ରକ୍ଟିନ କିଛି  
ମହଣେ ବୋଲି ମନେ ହେଉଥିଲା ଯେ ମୋ  
କଥା ଶୁଣି ହାୟ ହାୟ କରୁଛ ? ଏବେ ତ  
କହୁଛ ତମେ ବୋକା ନୁହେଁ ?”

ସାହୁକାର ବଢ଼ିଗଲା ତାହା ଯେଉଁଠି  
ଉଠି ଉଠିଲେ ପକ୍ଷୀ ଆଡ଼େ ଯୋଗ ଦେଲା । ପକ୍ଷୀ  
ଉଡ଼ି ଚାଲିଲେ । କହିଲେ, “ତମକୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ  
ମିଳିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ତମେ ତ ତା ଯେତେ ନୁହଁ ।”

ପକ୍ଷୀର ଗଡ଼ପଥକୁ ଚାହିଁ ସାହୁକାର  
ଦେଖିଲା ଆକାଶରେ ମେଘ ଘୋଟି ଆସୁଛି ।  
ଗୁଡ଼ୁ ଗୁଡ଼ୁ ଝଡ଼ି ଆସିଲେ । ସେ ନିଜ ଭର  
ଭିତରକୁ ଘୋଡ଼ି ଫଳାଇଲେ । ଫର୍ଦ୍ଦ ସମସ୍ତ  
ଧରି ଝଡ଼ି ହେଲା । ବଗିଚାରେ ପ୍ରଳୟ  
ହୋଇଲେ । ସବୁ ଛେ ଡ୍ରକ୍ଟିନ ପଡ଼ିଲେ ।  
ସବୁ ଫଳ ଗଲା ନଷ୍ଟ ହୋଇ ।

ସାହୁକାର କହିଲା, “ବାହୁବଳ ଏ ଉଦ୍ୟାନ  
ଥିଲା ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଭଳି । କିନ୍ତୁ ମୋର ଅତି ଲେଟ  
ସୋରୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଗଲା !”





## ପରବର୍ତ୍ତନ

ଜମିଦାର ଯିନା ଯାଇଛି, କିନ୍ତୁ କୁମାରବାବୁଙ୍କ  
ଘରର ଶାନ୍ଦାନ୍ ଅଛନ୍ତି ଥାଏ । ସେ  
ଯୁବକ ଲୋକ । ସଦ୍ୟ ବାହା ହୋଇଥାନ୍ତି ।  
ସ୍ତ୍ରୀ ବି ସମ୍ଭାନ୍ତ ଘରର ହିଅ । ତେଣୁ ତାଙ୍କ  
ଘରକୁ ଆସିବା ପରେ ସ୍ତ୍ରୀ ବସୁମତର ପ୍ରଥମ-  
ଥର ଜନ୍ମଦିନ ଉପଲକ୍ଷେ ସେ ସହରରୁ  
ଗୋଟିଏ ଦୁର୍ମୁଖ ଉପହାର ଆଣିବାକୁ ସ୍ଥିର  
କଲେ ।

ସହରର ବଣିଷ୍ଠ ଶହଶା ଦୋକାନରୁ  
ଅତେଇହଜାର ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର ହାରଟିଏ  
ଖରିଦ୍ କରି ସେ ଗାଁ ମୁହଁ ଫେରିବା  
ବେଳକୁ ସଞ୍ଜ ହୋଇ ଆସିଲଣି । ଅବଶ୍ୟ  
ସେ ନିଜ ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ରେ ଯାଇଥାନ୍ତି ।  
ତଥାପି ବେଶି ରାତି ହୋଇଯିବା ଆଶଙ୍କାରେ  
ନିଜ କଚୁଆନ୍ ଜୟସିଂହକୁ କହିଲେ,  
“ଯେତେ ଶୀଘ୍ର ସମ୍ଭବ ରୁଲ !”

ବାଟରେ ଜୟସିଂହ ହଠାତ୍ ଘୋଡ଼ାର  
ଲଗାମ ଟାଣି ଗାଡ଼ି ଅଟକାଇଲା । ଦେଖିବା  
ବେଳକୁ ବାଟ କଡ଼ରେ ଜଣେ ଲୋକ  
ଠିଆ ହୋଇଛି । ତା’ ସହ ସେ କ’ଣ  
କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲା ।

“ଡେର କାହିଁକି ?” କୁମାରବାବୁ  
ପଚାରିଲେ ।

“ହଜୁର୍, ଇଏ ହେଲା କାଶୀରାମ, ମୋ  
ସ୍ତ୍ରୀର କକା ପୁଅ ଭାଇ । ଆମ ଗାଁରେ ଏହାର  
ଅଜାର ଘର । ଅଜା ଭାଷଣ ଅସୁସ୍ଥ ।  
ଆପଣଙ୍କ ଅନୁମତି ହେଲେ ଏହାକୁ ଗାଡ଼ରେ  
ନେଇଯିବି ।” ଜୟସିଂହ କହିଲା ।

କୁମାରବାବୁ ତାଙ୍କ ଗାଡ଼ରେ ଅଜଣା  
ଅନ୍ଧା ଲୋକକୁ ନେବାକୁ ପସନ୍ଦ କରୁ  
ନଥାନ୍ତି । “କିନ୍ତୁ ସେ ମନା ବା କରିବେ  
କିପରି ? କହିଲେ, “ହଉ, ରୁଲ !”

ଶ୍ରୀମତୀ ଶାନ୍ତଳୀ ଗୋପାଳ





କାଶୀରାମ କୁମାରଙ୍କୁ ପାଖରେ  
ବସିଲା । ଅବଶ୍ୟ ସେ ବହୁତ ସଙ୍କୋଚରେ  
ବସିଥାଏ ।

“ଶୀଘ୍ର ଚାଲ, ଶୀଘ୍ର !” କୁମାରଙ୍କୁ  
ପୁଣି ହୁକୁମ ଶୁଣାଇ ଦେଲେ ।

ସସ୍ତା ବହୁତ ଖରାପ ଥାଏ । ଗାଡ଼ର  
ଗୋଟାଏ ଚକା ହଠାତ୍ ଏକ ଗାଡ଼ରେ  
ପଶିଗଲା । ଜୟସିଂହ ଠିକ୍ ସମୟରେ ତଳକୁ  
କୁଦି ପଡ଼ିଲା, କିନ୍ତୁ କୁମାରଙ୍କୁ ତଳେ  
ପଡ଼ିଗଲେ । ଗାଡ଼ରେ ଥିବା ଜନସମସ୍ତ  
ଏଣେ ତେଣେ ବହେଇ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା ।  
ଜୟସିଂହ ଓ କାଶୀରାମ କୁମାରଙ୍କୁ  
ଧରି ଉଠାଇଲେ ଓ ତା’ପରେ ଗାଡ଼ ସଲଖ

କରି ନଦୀ ପ୍ରାୟୁକୁ ଅଣିବେଳେ ଚାଲି  
ଗଲା ।

ଗାଡ଼ ପୁଣି ଚାଲିଲା । କେବଳ ଦୁଇଟି  
ସେମିଟେ କୁମାରଙ୍କୁ ବୁଲାଇ ଦେଲା ।  
କୁମାରଙ୍କୁ କେତେକ କେତେକ ଘର ଚିତର  
ପରିବାବେଳକୁ ବହୁମତ କହିବା ଆମ ପଡ଼ିଲେ,  
“ଦେଖିବା, କ’ଣ ଉପହାର ଆଣିଲ !”

କୁମାରଙ୍କୁ ପ୍ରଥମେ ନିଜ ଦୁଇଟି  
ସକାଶେ ଟିକିଏ ସାନ୍ତୁଣୀ ଚାହୁଁଥିଲେ । ସେ  
କହିଲେ, “ବାଟରେ ଗାଡ଼ ଡଳିଗଲା ।  
କୌଣସି ବଡ଼ ଦୁର୍ଘଟଣା ଯେ ଘଟିନାହିଁ  
ଚହା ଯୋଗ୍ୟର କଥା ବୋଲିବାକୁ  
ହେବ । ତେବେ...”

“ସେସବୁ ପରେ ଆରମ୍ଭରେ କହି ଶୁଣିବା  
ନା ! ଦେଖି କ’ଣ ଆଣିଛ !” ବହୁମତ  
ହାତ ବଢ଼ାଇ ଦେଲା ।

କୁମାରଙ୍କୁ ଗହଣା ଥିବା ସୁନ୍ଦର ଛେଟିଆ  
ବାକ୍ସଟି ବଢ଼ାଇ ଦେଲେ । ବହୁମତ ଆତ୍ମହରେ  
ତାକୁ ଖୋଲିଲା । କିନ୍ତୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତା’  
ମୁହଁ ଗମ୍ଭୀର ହୋଇଗଲା ।

“ଥଟ୍ଟା କରୁଛ ?” ସେ ପଚାରିଲା ।

“କାହିଁକି ? ହାର କ’ଣ ଭଲ ହୋଇ  
ନାହିଁ ?”

“ହାର ? କାହିଁ ହାର ?”

କୁମାରଙ୍କୁ ବୁଲିପଡ଼ି ଦେଖିଲେ,  
ବାକ୍ସ ଖାଲି ।

“ଏହାହିଁ ମୋ ଜନ୍ମଦିନ ପାଇଁ ଉପହାର ? ମୋର ଜଣେ ସଙ୍ଗୀନା ସହରରୁ ଆସିଛି । ସେ ପଡ଼ାଣୀ ଘରେ ଅଛି । ଆଉ ଟଙ୍କାଏ ପରେ ତୁମେ କ’ଣ ଆଣିବ ଦେଖିବାକୁ ସେ ଆସି ପଡ଼ିବ । ତାକୁ ଏଇଆ ଦେଖାଇବ ?”

କୁମାରବାରୁ “ଗ୍ରେସ୍ !” ବୋଲି କହି କହି ରହିଗଲେ । ତାଙ୍କ ହୋଧ ଯାଇ ପଡ଼ିଲା ଜୟସିଂହ ଉପରେ । ମେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଘୋଡ଼ାଶାଳକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲେ ଜୟସିଂହ ଘୋଡ଼ାକୁ ଦାନା ଖୁଆଉଛି ।

“ଜୟସିଂହ ! ତମେ ଯାହାକୁ ତମ ସ୍ତ୍ରୀର କକା ପୁଅ ଭାଇ ବୋଲି କହି ଗାଡ଼ରେ ଆଣିଲ, ସିଏ ତାକୁ, ବନ୍ଦୁମାସ୍ ! ଗାଡ଼ ଓଲଟି ପଡ଼ିବା ପରେ ଜନସମୟ ଗୋଟାଇବା ଅବକାଶରେ ସିଏ ସୁନାହାରଟି ବାକ୍ସରୁ କାଢ଼ି ନେଇଛି । ତାର ଦାନ ଅଡ଼େଇ ହଜାର ଟଙ୍କା !”

“ବାରୁ ! କହୁଛନ୍ତି କ’ଣ ? କାଶୀରାମ ଏଇଆ କଲ ? ମୁଁ ଯାଉଛି ତାକୁ ଦେଖିବ । ସେ ଯିବ କୁଆଡ଼େ !” ଏହା କହି ଜୟସିଂହ ସିଧା ନିଜ ଘରକୁ ଯାଇ ତା’ ସ୍ତ୍ରୀକୁ କହିଲା, “ତମ କକା ପୁଅ ଭାଇ କାଶୀରାମ ଯୋଗୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋର ମାନ ଇଚ୍ଛୁତ ଗଲା । ସେ ତା’ ଅଜାକୁ ଦେଖିବାକୁ ଆସିଲା: ବାଟରେ ମାଲିକଙ୍କ ବାକ୍ସରୁ ଅଡ଼େଇ ହଜାର ଟଙ୍କା



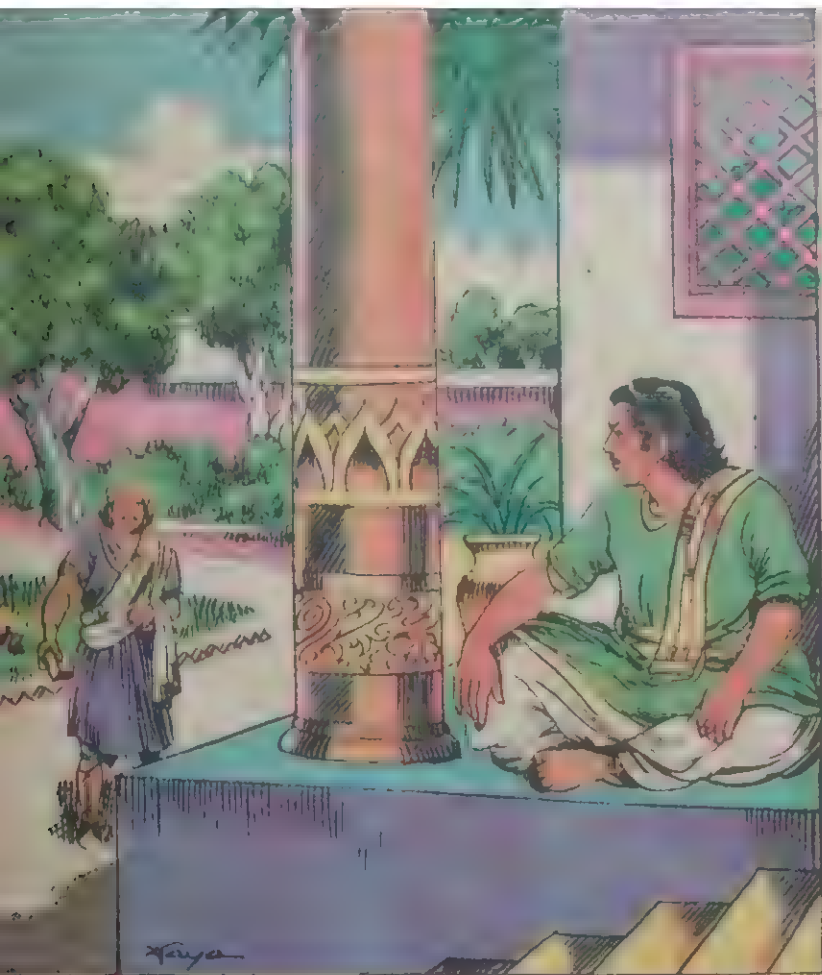
ମୁଲର ହାର କାଢ଼ି ନେଇଛି । ଅଜାବୁଡ଼ା ଭାଷଣ ଅସୁସ୍ଥ ବୋଲି ଶୁଣି ସିନା ମୁଁ ତାକୁ ଗାଡ଼ରେ ଆଣିଲି !”

“ବୁଡ଼ା ଅସୁସ୍ଥ ? ମୁଁ ତ ଜାଣି ନଥିଲି । ଯାଇ ଦେଖେ ।”

ହାର ଗ୍ରେସ୍ ହୋଇଯାଇଥିବା ଉପରେ ଜୟସିଂହର ସ୍ତ୍ରୀ ବିଶେଷ ଗୁରୁତ୍ବ ନଦେଇ ତା’ ସମ୍ପର୍କିୟ ଅଜା ବୁଡ଼ାର ଅସୁଖ କଥା ଶୁଣି ବିଚଳିତ ହୋଇ ସେ ବୁଡ଼ାକୁ ଦେଖିବା ସକାଶେ ବାହାରି ଗଲା ।

ତେଣେ କୁମାରବାରୁ ଘୋଡ଼ାଶାଳରୁ ଘରକୁ ଫେରିବା ବାଟରେ ଦେଖିଲେ ଜଣେ ଅପରିଚିତା ମହିଳା ତାଙ୍କ ଘର ପଛ ବାଟ





ଦେଇ ଚାଲିଗଲେ । ସେ ଛେଟେଇ ଛେଟେଇ  
ଘର ଭିତରେ ପଶିବା ମାତ୍ରେ ବସୁମତ ଆଖି  
ଛଳ ଛଳ କରି କହିଲା, “ମୋର ଭଲ  
ହୋଇଛି । ତୁମେ ବାଟରେ ପଡ଼ିଯାଇ  
ଗୋଡ଼ରେ ଆଘାତ ପାଇଛ, ସେ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି  
ନଦେଇ ମୁଁ ପ୍ରଥମେ ଉପହାର କଥା ଭାବିଲି !  
ତୁମେ ଘରୁ ବାହାରିଗଲା ବେଳେ ମୋ  
ବାନ୍ଧବୀ ପଛପଟ ଦେଇ ଘରକୁ ଆସୁଥିଲା ।  
ସେ ତମେ ଛେଟେଇ ଚାଲିବା କଥା ଲକ୍ଷ୍ୟ  
କରି ମୋତେ କହିଲା, ଅଥଚ ମୁଁ ତାହା  
ଜାଣି ନଥିଲି !”

ବସୁମତର ଅନୁଗୋଚନା ଦେଖି

କୁମାରବାରୁ ଖୁସି ହେଲେ ।

ସକାଳେ ସେ ପିଣ୍ଡାରେ ବସି ଜୟମଂଦକୁ  
ଅପେକ୍ଷା କରୁଛନ୍ତି, ଦେଖିଲେ ଗଡ଼କାଳ  
ସହରରେ ଯେଉଁ ଗହଣା ଦୋକାନରୁ ସେ  
ହାରଟି କିଣିଥିଲେ, ସେ ଦୋକାନର ମାଲିକ  
ଆସୁଛନ୍ତି ।

“ନମସ୍କାର, ଆପଣ କେମିତି ଏଆଡ଼େ ?”

କୁମାରବାରୁ ଉଠି ପଡ଼ି ପଚାରିଲେ ।

“ଆରେ କୁମାରବାରୁ, ଆପଣ ଯେମିତି  
ଭଲ ମଣିଷ, ମୋ କର୍ମଗୁହଟି ସେମିତି ହେଲା  
ମଣିଷ । ଆପଣ ହାର ପସନ୍ଦ କରି ସାରି  
ଟଙ୍କା ଦେଇ ଖାଲି ବାକ୍ସଟି ଉଠାଇ ଆଣି  
ଚାଲି ଆସିଲେ, ହାରଟି ବାହାରେ ରହିଲେ !  
ରାତିରେ ଦୋକାନ ବନ୍ଦ କରିବା ପୁରୁଷ ମନୁ  
ରଖାରଖି କରିବା ବେଳେ ଏହା ଜଣା ପଡ଼ିଲା !  
ଆପଣ କେମିତି କିଛି ନ ଜାଣିଲ ପରି  
ବସିଥିଲେ ? କ’ଣ ବାକ୍ସଟି ଖୋଲି ଦେଖି  
ନାହାନ୍ତି ?”

କୁମାରବାରୁ ଆନନ୍ଦିତ ହେବା ସଙ୍ଗେ  
ସଙ୍ଗେ କାଶୀରାମକୁ ଭଲ୍ ସନ୍ଦେହ କରିଥିବାରୁ  
ଦୁଃଖିତ ହେଲେ । ଦୋକାନୀ ବିଦାୟ  
ନେଇଯିବା ଉତ୍ତରୁ ସେ ଜୟମଂଦକୁ  
ଡାକିବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି, ଜୟମଂଦ ଆସି  
ପହଞ୍ଚିଗଲା ।

“ଜୟମଂଦ, ବଡ଼ ଭଲ୍ ହୋଇଲେ ।  
ହାର ବାସ୍ତବେ ମୁଁ ସହରରେ ସେ ଦେଖି  
ଦୋକାନରେହିଁ ଖୁଡ଼ି ଆସିଥିଲି । କାଶୀରାମ

କିଛି ଦୋଷ ନାହିଁ । ତମେ ତାକୁ କ'ଣ କହିଲ ? ସେ ବା କ'ଣ କହିଲା ?”  
କୁମାରବାବୁ ଉକ୍ତଶୃଙ୍ଗ ଧାବରେ ପଚାରିଲେ ।

“ବାବୁ, ତାକୁ କିଛି କୁଡ଼ା ହୋଇନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଆପଣ ମୋତେ ସେକଥା କହି ମୋର ବହୁତ ଲଜ କରାଇ ଦେଲେ !” ହସି ହସି ଜୟସିଂହ କହିଲା ।

“ମାନେ ?”

“ହଁ ଯାଇ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ସେକଥା କହିବା ମାଧ୍ୟେ ସେ ବୁଡ଼ା ଅଜା ଘରକୁ ବାହାରଗଲା । ସେଠାରେ ଯାଇ ଦେଖିବା ବେଳକୁ ବୁଡ଼ା ସହ କାଶୀରାମ ଝଗଡ଼ା କରୁଛି । ବୁଡ଼ାର ନିଜର ବୋଲି କେହି ନାହିଁ । କାଶୀରାମର ଜଗର ବୁଡ଼ା ତା'ର ଧନମମତ୍ତି ତା' ନାମରେ ଲେଖି ଦେଉ । ସେ କାଗଜ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ଆଣିଥାଏ । ବୁଡ଼ା କିନ୍ତୁ ସେଥିରେ ରାଜି ନ ହେବାରୁ ମେ ବୁଡ଼ାକୁ ଗାଳିଗୁଲଜ ଦେଇ ପଲାଇଗଲା । ବୁଡ଼ାର କ'ଣ ମନ ହେଲା

କେଜାଣି, ସେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ତା'ର ସବୁ ସମ୍ପତ୍ତି ଦେବାକୁ ଠିକ୍ କଲା । ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ଅବଶ୍ୟ ବୁଡ଼ାକୁ ବହୁତ ଭଲ କରୁଥାଏ । ବୁଡ଼ା ବି ତାକୁ ସ୍ନେହ କରୁଥାଏ । କିନ୍ତୁ ବୁଡ଼ାର ମନ୍ତ୍ର ମମତ୍ତି ଆମକୁ ମିଳିବ, ସହା ଆମେ କଲ୍ୟାଣ କରି ନଥିଲୁ । ବୁଡ଼ା ଆଜି କାଗଜପତ୍ର କରୁଛି । ଆମକୁ ଯାଇ ତାହାଟି ଘରେ ରହୁବାକୁ ହେବ ।” ଜୟସିଂହ କହିଲା ।

“ବୁଡ଼ା ବହୁତ ରଖିଛି କିରେ ?”  
କୁମାରବାବୁ ପଚାରିଲେ ।

ଅଳ୍ପ ଲଜ କରି ଜୟସିଂହ କହିଲା,  
“ଜହର, ଭରିଣ ହଜାର ଟଙ୍କା ପୋଡ଼ି ରଖିଥିଲା । ଘରଦ୍ୱାର ତ ଅଛି । ଘରୁଛି କିଛି ବେପାର କରିବ । ଆପଣ ବୁଦ୍ଧି ଦେଲେ ହେଲା ।”

“ଜହର, ଜହର !” କୁମାରବାବୁ କହିଲେ । “ହାର ଚୋରି ଭ୍ରମ ଯୋଗୁଁ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ବସୁମତର ମନ ବି ବଦଳି ଗଲା ।”





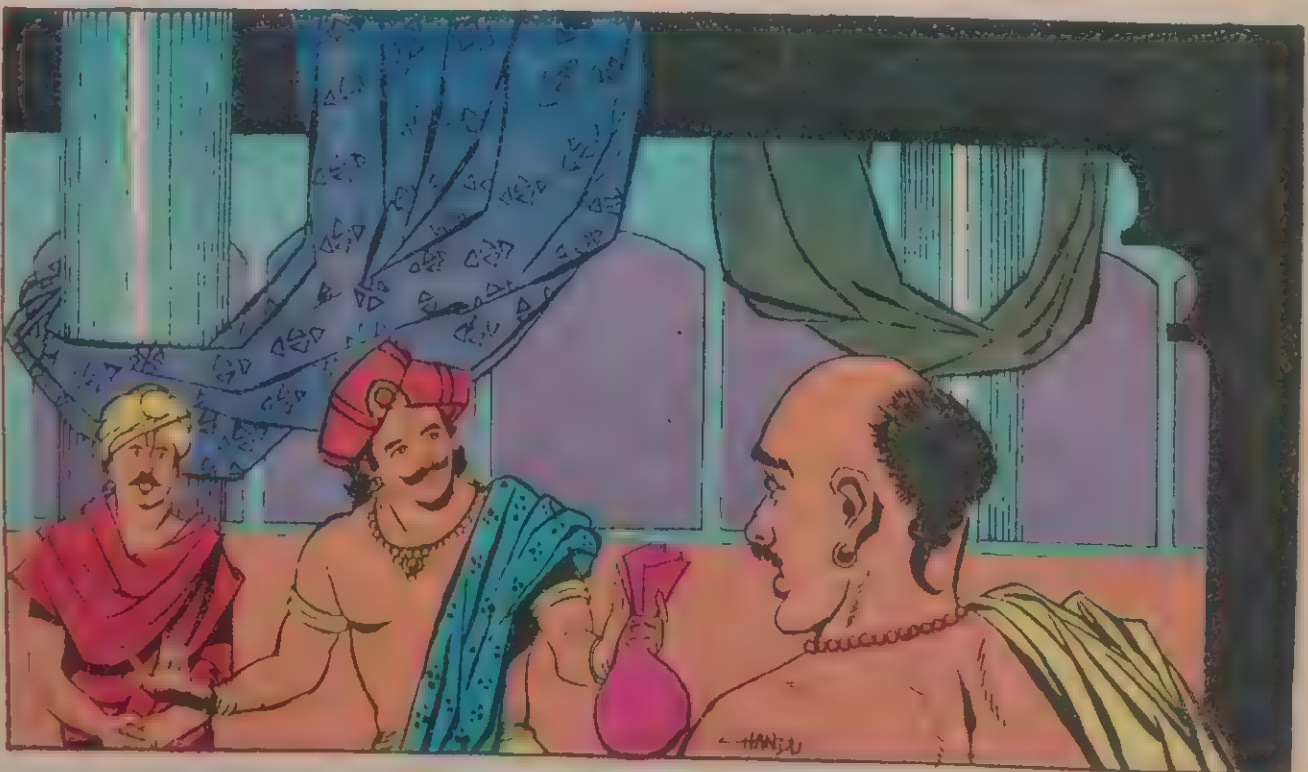
## ଦେଲ ଆଉଁ ଆଉଁ -

ପ୍ରାଚୀନ କାଳରେ ରାଜାମନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କର ପୁଲକ ଆସି ମୋଦାଗର । ଦେଶ ବଦେଶରେ ବାଣିଜ୍ୟ କର ସେ ପୁଲକ ଆସି ଉପାକର କରୁଥିଲେ । କେତେ ମେ କୌଣସି ବାଣିଜ୍ୟରେ ବନ୍ଧୁ ଶକ୍ତି କରବାର କେନ୍ଦ୍ର କେବେ ଜାଣି ନଥିଲେ । ଥରେ ଥରେ କଥା ପଡ଼ିଲେ ସେ କହୁଥିଲେ, “ବାଣିଜ୍ୟ କରବାର ସମସ୍ତ କ’ଣ ଗୁଲି ମାଉଛି ?”

ଦିନେ ନଗରୀର ପ୍ରାଚୀନ ହିନ୍ଦୁମନ୍ତର ପୁଲକ ଆସି ତାଙ୍କୁ ଭେଟି କହିଲେ, “ମହାଶୟ, ମନ୍ତ୍ର ମନ୍ତ୍ର କାମ କରୁଛି ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ସେଥିପାଇଁ ଏକ ସହସ୍ର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୁଦ୍ରା ଶକ୍ତି ହେବ । ତାହା ଅବଶ୍ୟ ବହୁତ ବଡ଼ ପରିମାଣ । ତେବେ ଆପଣ ପ୍ରବେଶ ତୋଳିବାଟି ସୁରୁସୁର ନିଆ କରି ଦେବାର ଶକ୍ତି ହୋଇଲେ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା ।”

“କେତେ ଶକ୍ତି ହେବ ?” ସୌଦାଗର ପଚାରିଲେ । “ଶହେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ମୁଦ୍ରା !” ଉତ୍ତର ଦେଲେ ପୁଲକ । ସୌଦାଗର ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତାଙ୍କୁ ସେତକ ମୁଦ୍ରା ଧରିଦେଲେ ।

ସେତେବେଳେ ଜଣେ କର୍ମଚାରୀ ଆସି ଶବ୍ଦ ଦେଇ କି ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ପଣ୍ୟବାହୁ କାହାଜି ଭୁବ ମାଉଛି । ତତ୍ପରେ ସୌଦାଗର ପୁଲକଙ୍କ ହାତରୁ ମୁଦ୍ରାତକ ଝିଙ୍କି ନେଲେ । ପୁଲକ ବୁଝିଲେ ଏ ବସ୍ତୁ ବେଳେ ଦାନ କରିବା ତାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଅସମ୍ଭବ । କିନ୍ତୁ ସୌଦାଗର ଏକ ସହସ୍ର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୁଦ୍ରା ଥିବା ଗୋଟିଏ ତାଙ୍କୁ ଦେଇ କହିଲେ, “ବିଧାତା ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଦେଇ କି ଶକ୍ତି ଆଉଁ ଆଉଁ ଦାନ ନକଲେ ସେ ପୁରୋଗ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ମୋଟେ ନ ଆସିପାରେ !”





## ହଠାତ୍ ବିନୟ!

ଶିବନାଥ ଥିଲେ ଜଣେ ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟବସାୟୀ ।

ତାଙ୍କ ରାଜ୍ୟ ପାଇଁ ସେ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ଚକ୍ର ଯୁଗ୍ୟ ବିତରକ ଥିଲେ । ଦୋକାନୀ-ମାନେ ତାଙ୍କଠାରୁ ସେସବୁ ଚକ୍ର ନେଇଯାଇ ଜଣିକିଆ ଗ୍ରାହଣମାନଙ୍କୁ ବିକ୍ରି କରୁଥିଲେ । ଅମିଳକ ଚକ୍ରମାନ ସବୁ ଦୋକାନୀ ସମାନ ଭାବରେ ପାଇବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ସେ କରୁଥିଲେ ।

ଶିବନାଥଙ୍କର ବାଲ୍ୟବନ୍ଧୁ ପ୍ରସାଦ ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ଶିବନାଥଙ୍କ ଘରକୁ ଆସନ୍ତି । ଦୁଇ ବନ୍ଧୁ ନାନା ଶିଳ୍ପ କରି ସମୟ କଟାନ୍ତି ।

ଶିବନାଥଙ୍କର ଜଣେ ଗୁମାସ୍ତା ଥିଲା । ପ୍ରସାଦ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଦେଖିଲେ, ଲୋକଟିର ବ୍ୟବହାରରେ କୌଣସି ମାଧୁର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ । ଶିବନାଥ କିଛି ପଚାରିଲେ ସେ ‘ହଁ’ ବା ‘ନାଁ’ କହି କାମ ଶେଷ କରେ । ବିନୟ ଭାବ ତ ବୁରୁର କଥା, କେବେ ଥରେ ହସେ ମଧ୍ୟ ନାହିଁ ।

ଥରେ ଶିବନାଥ ଓ ପ୍ରସାଦ ଜାଣି ଭ୍ରମଣରେ ବାହାରିଗଲେ: ପ୍ରାୟ ତିନିମାସ କାଳ ଅନେକ ସ୍ଥାନ ବୁଲୁବୁଲି କରି ଫେରି ଆସିଲେ ।

ପରଦିନ ପ୍ରସାଦ ଶିବନାଥଙ୍କ ଘରକୁ ଆସିବା ମାତ୍ରେ ଗୁମାସ୍ତା ହସି ଦେଇ ତାଙ୍କୁ କହିଲେ, “ଆସନ୍ତୁ, ଆସନ୍ତୁ, ଭ୍ରମଣ ଭଲ ହେଲା ତ? ଆପଣମାନଙ୍କ ଦେହ ପା ଭଲ ଥିଲା ତ?”

ପ୍ରସାଦ ଗୁମାସ୍ତାର ବ୍ୟବହାରରେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ବନ୍ଧୁକୁ କହିଲେ, “ଶିବ! ତମେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛ, ତମ ଗୁମାସ୍ତା ବଡ଼ ଭଦ୍ର ହୋଇଯାଇଛି । ବେଶ୍ କଥା ।”

ଠିକ୍ ସେତକବେଳେ ଗୁମାସ୍ତା ଆସି ମଧୁର ଭାବରେ ହସି, ଅଳ୍ପ କଥା ଭିତରେ ଶିବନାଥଙ୍କୁ ପାଞ୍ଚଧର ‘ହଜୁର୍’ ବୋଲି କହି ଚାଲିଗଲେ ।



ଏହା ପରେ ପରେ ଦୁଇ ବରୁ ଅନ୍ୟ କଥାରେ ଘେଲ ରହିଲେ । ଗୁମାସ୍ତା କଥା ଆଉ ଉଠିଲା ନାହିଁ ।

ଏହାପରେ ପ୍ରସାଦ ପନ୍ଦରଦିନ ଉତ୍ତରେ ଆସି ଦେଖନ୍ତି ତ ଜଣେ ନୂଆ ଗୁମାସ୍ତା ବସିଛି । ଶିବନାଥ ବାହାର ଆସିବା ମାତ୍ରେ ସେ ପଚାରିଲେ, “କିହୋ ଶିବ, ତମ ପୁରୁଣା ଗୁମାସ୍ତା କୁଆଡ଼େ ଶଲ କି?”

“ତାକୁ ବଦା କରଦେଲି!”

“ଆଁ ! ଏତେଦିନଯାଏ ତା’ ରୁଷ ବ୍ୟବହାର ବଢ଼ିଯାଏ କରୁଥିଲା, ତା’ ମଧୁର ବ୍ୟବହାର ବରଦାଏ କରପାରିଲା ନାହିଁ!” ପ୍ରସାଦ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ କହିଲେ ।

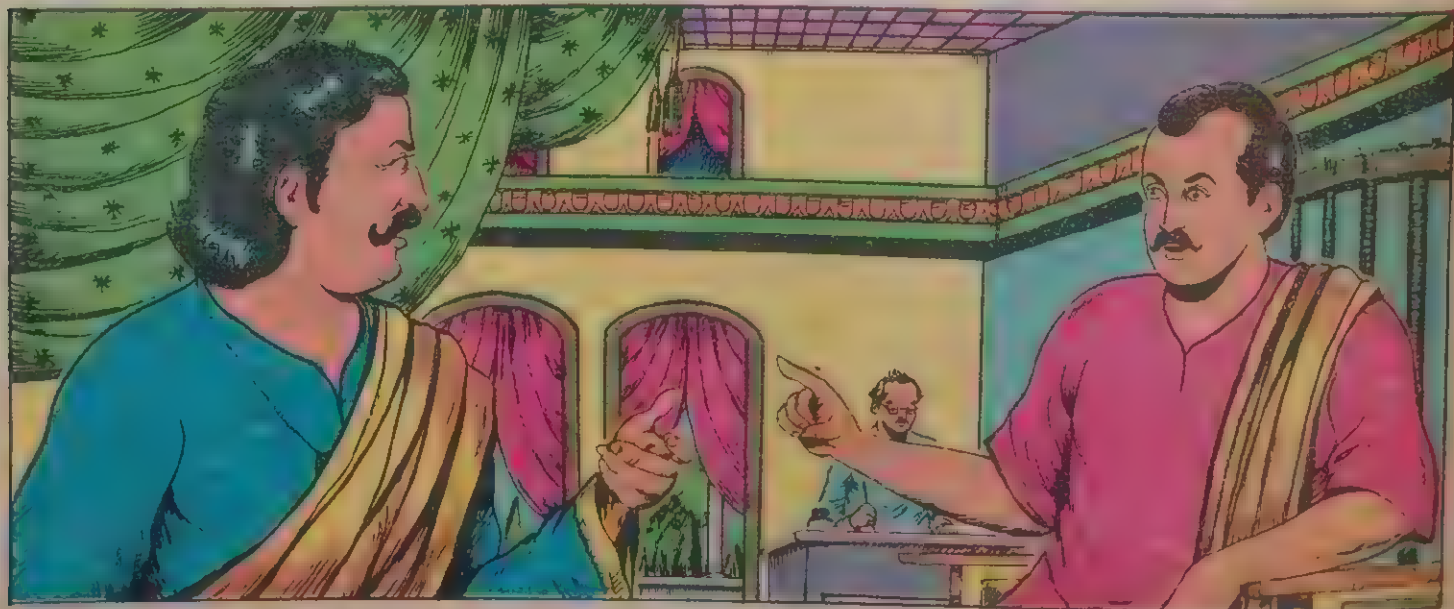
“ଠିକ୍ କଥା । ତା’ ମଧୁର ବ୍ୟବହାର ସକାଶେହିଁ ତାକୁ ଚାକିରୀ ହରାଇବାକୁ ପଡ଼ିଲା ।”

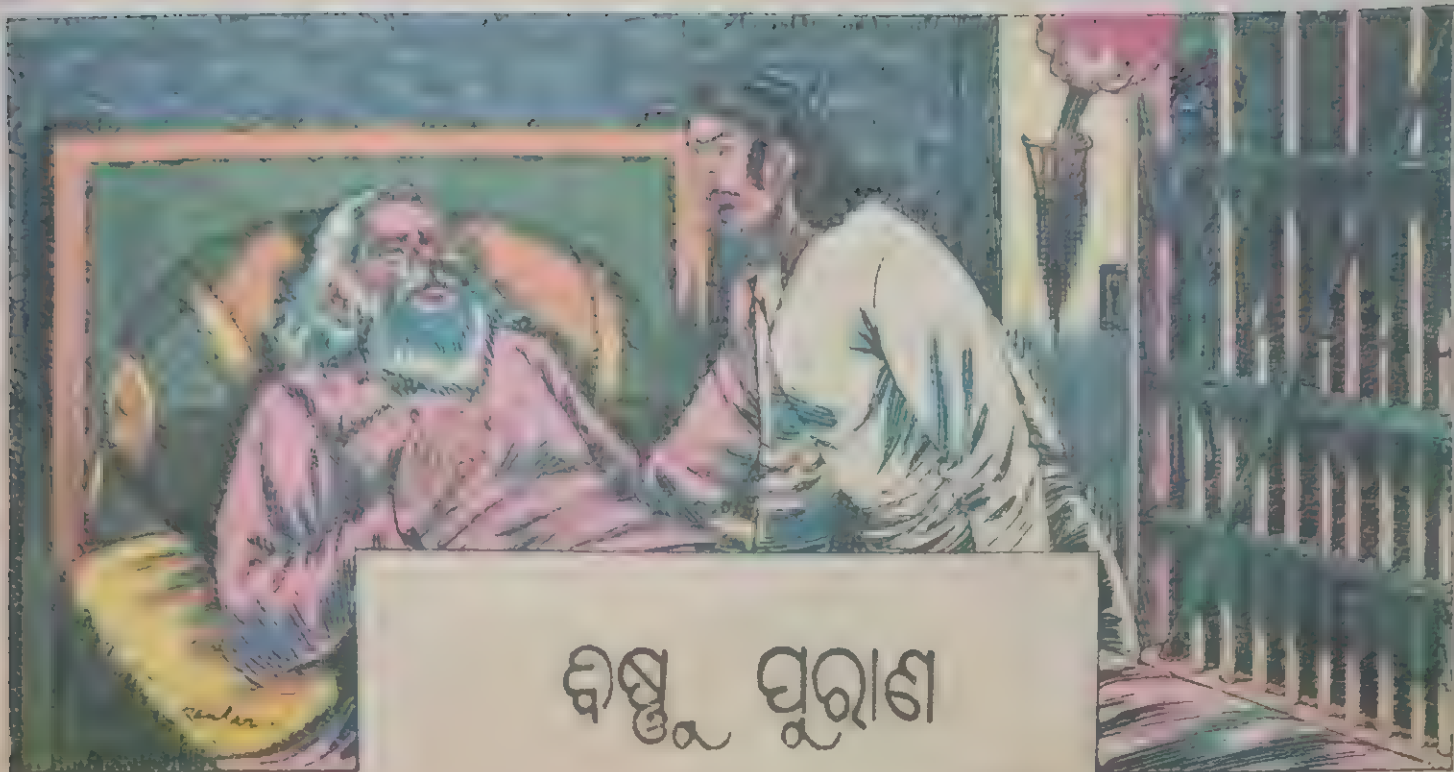
“କଥା କ’ଣ ପ୍ରସାଦ ପଚାରିଲେ?”

“ଆରେ ଭାଇ, ଜଣକଣକ ସ୍ଵାଦିଏ ଏପରି ଯେ ହସିବା ବା ବିନୟ ଦେଖାଇବା ତାଙ୍କ

ଜାତକରେ ନାହିଁ । ଯେଉଁମାନେ ସ୍ଵାଦିଏ କଥାବାଣୀ ଆଗର ବ୍ୟବହାରରେ ମଧୁର, ସେମାନେ ନିଶ୍ଚୟ ପ୍ରଶଂସନୀୟ । କିନ୍ତୁ ଗମ୍ଭୀର ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଘୋଷ ଦେଇ ଦେବ ନାହିଁ । ପୁରୁଣା ଗୁମାସ୍ତା ଏହି ଦୃଢ଼ତା କ୍ଷମର ମଣିଷ । ତେବେ ତା’ କାମ ଠିକ୍ ଥାଏ । ହଠାତ୍ ଜାଣିଲୁ ଧେର ତା’ର ବ୍ୟବହାର ଦେଖି ମୋର ସନ୍ଦେହ ହେଲା । ଅନୁସନ୍ଧାନ କରି ଦେଖିଲି, ମୁଁ ନଥିବା ବେଳେ ସେ ଘୋକାମାକଠାରୁ ଉଚ୍ଛୋତ ନେଇ ଅମିଳକ ଚକ୍ରମାନ ସେମାନଙ୍କୁ ଅଧିକ ମାନ୍ୟତାରେ ଯୋଗାଇଛି । ସେମାନେ କଲବଜାରରେ ବେଶି ଦାମରେ ସେମାନୁ ବିକ୍ରି କରିଛନ୍ତି । ସେହି ଅନ୍ୟାୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଗୁ ସେ ହଠାତ୍ କୃତ୍ରିମ ଭାବରେ ବିନୟୀ ହୋଇ ଉଠିଥାଏ ।” ଶିବନାଥ ବୁଝାଇ ଦେଲେ ।

“ସାବାସ୍ ତମ ବିଚକ୍ଷଣ ବରୁର!” କହିଲେ ପ୍ରସାଦ ।





## ବିଷ୍ଣୁ ପୁରାଣ

ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କର ମାୟୁ ଶକ୍ତି ଅଲେ  
ଗାନ୍ଧାର ଦେବେ ରଜା ପୁରଳଙ୍କ ପୁତ୍ର ।  
ଗାନ୍ଧାର ଉଆଁସୀ କନ୍ୟା ଅବାଛୁ ତାକୁ  
ବବାହ କରିବାକୁ କେହି ରଜା ହେଉ  
ନଥିଲେ । ତେଣୁ ତାଙ୍କ ପିତା ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଥମେ  
ମେଣ୍ଟା ସହିତ ବବାହ ଦେଲେ; ମେଣ୍ଟା  
ମରିଯିବାରୁ ଧୂତରାସ୍ତ୍ରଙ୍କ ସହିତ ବବାହ  
ଦେଲେ । ତେବେ ତାଙ୍କର ହୃଦୟ ଶରପ  
ଅଂଶ ତଦ୍ଦ୍ୱାରା କଟିଗଲା ।

ବିଷ୍ଣୁ ଧରେ ସୁମସେନ ଓ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ  
ମଧ୍ୟରେ କଳି ଲଟକିବାରୁ ସୁମସେନ ତାକୁ  
ବେଦ ପୁର ଗୋଲକପୁର ବୋଲି ଗାଳି  
ଦେଲା । ସେଥିରୁ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ମଧ୍ୟ ରାଗିକରି  
ଯାଇ ନିଜ ମା'ଙ୍କୁ ପଚାରି ସବୁ ବୁଝିଲା ।

ସେଇଠୁ ରାଗ ପଡ଼ିଲା ଯାଇ ମାୟୁ ଓ ଅଜ କ  
ଉପରେ । ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ମାରି ଦେବାର ମନସ୍ଥ କରି  
ଆଖି କାରାଗାରରେ ବନ୍ଦୀ କରି ରଖିଲା ।

କାରାଗାରରେ ରଜା ପୁରଳଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ  
ହେଲା । ମୃତ୍ୟୁ ପୂର୍ବରୁ ସେ ପୁର ଶକ୍ତିକୁ  
କହିଗଲେ କି ତାଙ୍କ ହାତରେ ପଶାକାଠି  
କରି ଗଢ଼ାଇଲେ ଯାହା ଓ କଲେ ତାହା  
ପଡ଼ିବ ଏବଂ ସେଇ ପଶାକାଠି ଦ୍ୱାରା ସେ  
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଉପରେ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେଇ  
ପାରିବ ।

ପୁରଳଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ଶକ୍ତି ଶ୍ରବଣକୁ  
ଲଗିଲେ କପରି ପିତାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁର ପ୍ରତିଶୋଧ  
ନେବେ । ସେ ମନସ୍ଥ କଲେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନର  
ପ୍ରିୟ ହୋଇ କୌଣସି ମତେ ପାତ୍ରବଙ୍କ ସହିତ





ତା'ର ମୃତ୍ୟୁ କରାଇ ଦେଲେ ନିଜର ଅଭିଷ୍ଟ  
ଯିବ ହେବ ।

କାରାଗାରରେ କିଛିଦିନ ରହିବା ପରେ  
ହଠାତ୍ ଦିନେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ କାରାଗାରୀଠାରୁ  
ଛୁଟିବ କୁ ପାଇଲ ଯେ ଚକ୍ରନ୍ତି ପଶାଖେଳରେ  
ଫୁଲେଇ । ତେଣୁ ସେ ଚକ୍ରନ୍ତି କାରାନ୍ତ୍ର  
କରାଇ ନିଜର ମନ୍ଦୀ କରି ରଖିଲା । ଚକ୍ରନ୍ତି  
କୁଳି ଓ ଚକ୍ରନ୍ତିରେ ସେ ଅନ୍ତର ମୁଗ୍ଧ  
ହେଲା । ସେହି ସୁଯୋଗରେ ଦିନେ ସେ  
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କ ପାଖରେ ପାଣ୍ଡବମାନଙ୍କ ସହ  
ପଶାଖେଳର ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲେ । ପାଣ୍ଡବ-  
ମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ଯେ ଲୋକାବିଷ୍ଟାରେ  
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଆଗରୁ କାରାନ୍ତ୍ର ହୋଇ

ଭିତରେ ଜଳୁଥିଲା । ଆଉ ଏ ଅସୁବିଧାଯୋଗ  
ସେ ଗୁଡ଼ିଆ କପଟ ? ସେତେବେଳେ ପଶା-  
ଖେଳଥିଲା ରାଜାମାନଙ୍କର ସମ୍ମାନର ଖେଳ ।  
କେହି କେହି ଚିତ୍କାର କରୁ ନାହିଁ କଲେ  
ଅନ୍ୟ ଜଣେ ନ ଯିବାଟା । ସେହି ମନେ  
ଥିଲା । ତା'ର ଖେଳରେ ସବୁଜିବିବେ ପଶ-  
ରଣା ହେଉଥିଲା ।

ଯୁଦ୍ଧର ସମ୍ପର୍କରେ ମଧ୍ୟ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ  
ତେବେଳେ କେହି କେହି ପାଣ୍ଡବମାନଙ୍କ ନିକଟରେ  
ନାହିଁ ଖେଳର ଅନ୍ୟ ଏକ ଦୃଶ୍ୟକ୍ରମ । ଯେଉଁ  
ଦୃଶ୍ୟକ୍ରମ ଦେଖି ସେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଓ ଚକ୍ରନ୍ତି  
ସହିତ ପଶାଖେଳ ରଖିଲେ, ଗୋଟିଏ ନିଷ୍ଠା ଓ  
ସେତେବେଳେ ପଶାଖେଳ ହେଉଥିଲା ।

ଠିକ୍ ସେହି ସମୟରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ନିଜ  
ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ସହିତ ପଶା ଖେଳୁଥିଲେ ।  
ସେଥିରେ କୃଷ୍ଣ ଓ ଛୁଇଁଶୀ, ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ  
ସହଯୋଗୀ ପାଖରେ ହାରିଯିବାରୁ ସହଯୋଗୀ  
ଛୁଇଁଶୀକୁ କହିଲେ, “ଅପା, ଏବେ ତମେ  
ଓ କୃଷ୍ଣ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ମୋର ଅଧିନ । ଗୁଲ ମୋ  
ସହିତ ।” ଏକଥା କହି ସେ ଛୁଇଁଶୀଙ୍କ  
କାନି ଧରି ଟାଣିଲେ । କିନ୍ତୁ ସେତେବେଳେ  
ସମସ୍ତେ ଦେଖିଲେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ହଠାତ୍ ଗୁଲ  
ହୋଇ ଗଲେ ଓ କହିଲେ, “ଅଷ୍ଟମ୍ଭ”  
କେହି କିଛି ବୁଝିପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ଏଣେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କୁ କୌରବ ସଭାରେ  
ଦୁଃଶାସନ ଦ୍ରୌପଦଙ୍କର ବସ୍ତ୍ରହରଣ

କହୁଥିବା ଚାନ୍ଦିଆ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ସେ  
 ଶୁଣି ଶୁଣି କହି "ହା କୁହ!" କହି  
 କହିଥିବା କି... ଶୁଣିଲେ । ଶୁଣିବାବେଳେ  
 ଶୁଣିବା ଅଧର କୁହୁଛି କି ସବୁ ମାଧୁ-  
 ବଳରେ ଏହି ଚିତ୍ତେ ଧୂଳି ଧଳା ତର  
 ଦୁଃଖାସନ ଶାଢ଼ୀ ଟାଣି ଟାଣି ଗଦା ଜଳଣି  
 କହୁ କହୁ ରେଣୁ ହେଉଛି । ଗୋଟିଏ  
 ଦୁଃଖାସନ କାନ୍ତ ହୋଇ ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା ।

ସେ ସକ୍ଷରେ ଭ୍ରମସେନ ସକଳ କଲେ କି  
 ଦୁଃଖାସନର ହାତ ଉପାଡ଼ି ସେଇ ରକ୍ତରେ  
 ଦ୍ରୋପଦୀଙ୍କର ବେଶୀବନ୍ଧନ କରିବେ ।

ମୟୂଷଭରେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନର ବୋକାମୀ  
 ଦେଖି ଦ୍ରୋପଦୀ ହସି ପକାଇଥିଲେ ।  
 ସେଥିପାଇଁ ଏ ପ୍ରତିଶୋଧ । ହୋଧ, ଲେଉ,  
 ମଦ, ଲକ୍ଷ୍ୟ ଲଜାଦି ଦୁର୍ଗୁଣ ସବୁର ଅଧାର  
 ଥିଲେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଓ ତା'ର ଭାଇମାନେ ।

ଅବବାହିତା କୁନ୍ତୀଙ୍କ ଗର୍ଭରେ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ  
 ଅଂଶୁ ଯିଏ କର୍ଣ୍ଣ ରୂପରେ ଜନ୍ମ ନେଲା  
 ତା'ର ପୁରଜନ୍ମରେ ସେ ଥିଲା ସହସ୍ରକବଚ ।  
 ସେ ନରନାରାୟଣ ରାଜିଙ୍କ ସହିତ ଶତ୍ରୁତା କରି  
 ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର କବଚ ସହ ସୂର୍ଯ୍ୟ ମଣ୍ଡଳରେ  
 ପ୍ରବେଶ କରିଥିଲା । ଏବେ ଦ୍ଵାପରରେ  
 ନରକାଶି ହେଲେ ଅର୍ଜୁନ ଓ ନାରାୟଣ  
 ହେଲେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ।

ଅର୍ଜୁନ ଓ କୃଷ୍ଣ ଦୁହେଁ ପିଉସୀ ପୁଅ  
 ଓ ମାମୁ ପୁଅ ଭଲ । ତା'ଛଡ଼ା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ



ଭଉଣୀ ପୁରୁଷ ଥିଲେ ଅର୍ଜୁନଙ୍କର ଅନ୍ୟତମ  
 ପତ୍ନୀ ।

ବିଶୁ କର୍ଣ୍ଣକୁ କୁନ୍ତୀ ପାଣିରେ ଭସାଇ  
 ଦେଲେ । ତାକୁ ପାଇଲେ ସୁଭଦ୍ରା ରାଧା ।  
 ସେ ତାକୁ ପାଳି ପୋଷି ମଣିଷ କଲେ ।  
 ସେଥିପାଇଁ କର୍ଣ୍ଣଙ୍କର ଅନ୍ୟ ନାମ 'ସେଧୁ' ।  
 ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ କର୍ଣ୍ଣକୁ ଏକ ଛୋଟ ରାଜ୍ୟ  
 ଦାନ ଦେଇ ଚରକାଳ ପାଇଁ ହାତରେ  
 ରଖିଲା । ମେ ଭାବିଲା କର୍ଣ୍ଣ ଯାହାର ପକ୍ଷ  
 ନେବେ ତାହାର ବିଜୟ ସୁନାଶ୍ଚିତ ।

କର୍ଣ୍ଣ ପିଲାଟି କିନ୍ତୁ ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ହରାଇବାର  
 ସୁଯୋଗ ଖୋଜୁଥାନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ ସେ  
 କୌରବ ପକ୍ଷରେ ଯୋଗ ଦେଲେ ।





ପାଣ୍ଡବମାନେ ବନବାସ କରିବାକୁ ଚାଲିଗଲେ । ଇନ୍ଦ୍ରପଥରେ ପଶାଣେଲରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ହାରିଯିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ସତ୍ୟଭାମା ନାରଦଙ୍କୁ ଦାନ ଦେଇ ପୁଣ୍ୟ ଲଭ କରିବାକୁ ଚାଲିଲେ । ଦାନ ଦେବା ପରେ ପୁଣି ତାଙ୍କ ମନରେ ଦୁଃଖ ହେବାରୁ ନାରଦ କହିଲେ, “ତାଙ୍କ ଓଜନର ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଦାନ କରି ତାଙ୍କୁ ଫେରାଇ ନିଅ ।” ଏକଥା ଶୁଣି ସତ୍ୟଭାମା ତୁଳ ପାତ୍ରରେ ସୁନା ଆଣି ଅଜାତୁଆ’ନ୍ତ କିନ୍ତୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଓଜନ ବେଶି ହେଉଥାଏ । ଅବଶେଷରେ ରୁକ୍ମିଣୀ ଭକ୍ତର ସହଚ ତୁଳସୀଦଳଟିଏ ଦେଲେ ଏବଂ ତାହା ଅଧିକ ଓଜନ ହେଲା ।

ସେ ଦୁଃଖ ଦେଖି ସତ୍ୟଭାମା କହିଲେ, “ଅପା ମୁଁ ଆଜି ପରବତ ହୋଇଛି । ମୋର ଯେ ସବୁଦା ଭକ୍ତର ବଣ ସେ କଥା ମୁଁ ଭୁଲି ଯାଇଥିଲି । ତୁମ ଶକ୍ତିରୁହଁ ମୁଁ ପୁଣି ସୁନାକୁ ଫେରି ପାଇଛି । ତେଣୁ ମୁଁ ତୁମ ପାଦତଳେ ଦାସୀପରି ।”

ସୁଭଦ୍ରା ଓ ଅର୍ଜୁନଙ୍କର ପରିଣୟ ପରେ ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କର ଅନ୍ତଃସତ୍ତ୍ୱ ଅବସ୍ଥାରେ ଦିନେ ଅର୍ଜୁନ ବସି ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କୁ ଚନ୍ଦ୍ରବ୍ୟଂସ ବସୟରେ ବୁଝାଉଥିଲେ । ପେଟରେ ଥାଇ ଅଭିମନ୍ୟୁ ସବୁ ଶୁଣି ପାରିଥିଲେ । ସେତେବେଳେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଆସି କହିଲେ, “ଅର୍ଜୁନ, ମୋ ଭଉଣୀ ସୁଭଦ୍ରାର ହୃଦୟ ଅତନ୍ତ କୋମଳ । ତମେ ତାକୁ ଯୁଦ୍ଧ କଥା କାହିଁକି ଶୁଣାଉଛ ?” ତା’ମରେ ଅର୍ଜୁନ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ସହଚ ଚାଲିଗଲେ । ତେଣୁ ଅଭିମନ୍ୟୁ କେବଳ ଚନ୍ଦ୍ରବ୍ୟଂସର ରତନେ ଓ ପ୍ରବେଶ କରିବା ପେଟରେ ଥାଇ ଶୁଣିଥିଲେ ।

ଏ ଘଟଣାର ଅନେକ ଦିନ ପରେ ପଞ୍ଚ-ପାଣ୍ଡବ ଓ ଦ୍ରୌପଦୀ ଅଜ୍ଞାତବାସ ସମୟରେ ବିରାଟ ଦେଶରେ ଯାଇ ରହିଲେ । ସେଠାରେ ରାଜାଙ୍କ ଘରେ ପାଞ୍ଚ ଭାଇ ଓ ଦ୍ରୌପଦୀ ଭଲ ଭଲ କାର୍ଯ୍ୟ ନେଇ ରହିଲେ । ଅର୍ଜୁନ ବୃହନ୍ନଳ ରୂପରେ ରାଜକନ୍ୟା ଉତ୍ତରାକର ନୃତ୍ୟଶିଳ୍ପିଙ୍କ ଭାବରେ ଯୋଗ ଦେଲେ । ପରେ ଉତ୍ତରାକ ସହ ଅଭିମନ୍ୟୁଙ୍କର ବିବାହ ହୋଇଥିଲା ।

ଥରେ ଅଭିମନ୍ୟୁ ଶବ୍ଦରେ କହିଲେ, “ମୁଁ ଏକା କୌରବସେନାକୁ ମାରିଦେବି ।” କୃଷ୍ଣ ଶୁଣିବାରେ ତାକୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଇ କହିଲେ, “ତୁମ୍ଭେ ପ୍ରଭାତରେ ବରେଚିତ କଥା କହିଛୁ । ବରଦ୍ଧ ଯୁବକବରମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଧୂବତାର ରୂପରେ ଦେଖାଦେବ । ମୁଁ ତୋର ମାମୁଁ ବୋଲି ଶବ୍ଦିତ ।”

ଅଙ୍କିତବାସ ପରେ ସେମାନେ ପୁଣି ହସ୍ତିନା-ପୁରକୁ ଫେରି ଆସିଲେ । କିନ୍ତୁ ବିନା ଯୁଦ୍ଧରେ ସୂଚ୍ୟତ୍ର ଭୂମି ଦେବନାହିଁ ବୋଲି ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଘୋଷଣା କରିବାରୁ ଯୁଦ୍ଧ ପାଇଁ ଦୁଇ ପକ୍ଷ ଆୟୋଜନରେ ଲାଗି ପଡ଼ିଲେ ।

ଦିନେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଗୋଇଥିବା ବେଳେ ଦୁଇ-ପକ୍ଷରୁ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଓ ଅର୍ଜୁନ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ନିଜ ନିଜ ପକ୍ଷ ପାଇଁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିବାକୁ ଯାଇଥାନ୍ତି । ନିଦରୁ ଉଠି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଆଖି ପଡ଼ିଲା ପ୍ରଥମେ ତାଙ୍କ ପାଦ ପାଖରେ ବସିଥିବା ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ଉପରେ ଓ ପରେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କ ଉପରେ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦୁହେଁଙ୍କ ପାଖରେ ଏକ ସର୍ତ୍ତ ରଖିଲେ । ସେ କହିଲେ, “ମୁଁ ଯେଉଁ ପକ୍ଷରେ ରହିବି ଅସ୍ତ୍ର ଧାରଣ କରିବି ନାହିଁ, କେବଳ ରହିବି । ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ମୋର ସମସ୍ତ ଯାଦବ ସେନା ରହି ଯୁଦ୍ଧ କରିବେ । ତମେ ଦୁହେଁ ବାଛ ନାଅ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରଥମେ ମୁଁ ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ଦେଖିଛି, ତେଣୁ ବାଛିବାର ପ୍ରଥମ ଅଧିକାର ତାଙ୍କର ।”



ଅର୍ଜୁନ ତତ୍କ୍ଷଣାତ୍ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ବାଛିଲେ । ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ମଧ୍ୟ ସାରା ଯାଦବ ସେନାଙ୍କୁ ପାଇ ବଡ଼ ଖୁସିରେ ଫେରି ଆସିଲେ ।

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ, ପାଣ୍ଡବମାନଙ୍କ ତରଫରୁ ଦୁଇ ହୋଇ ଯୁଦ୍ଧ ବନ୍ଦ ପ୍ରସ୍ତାବ ନେଇ ଗଲେ । ସେ କହିଲେ କି ଏ ପ୍ରଳୟଙ୍କରା ଯୁଦ୍ଧରେ ସମସ୍ତେ ବିନାଶ ପ୍ରାପ୍ତ ହେବେ । ତେଣୁ ସେଠର ନ କରି ଉଚିତ୍ ଭାବରେ ରାଜ୍ୟ ବାଣ୍ଟି ଦେଇ ମିଳମିଶା କରିନାଅ । କେହି କିଛି ନ ଚାହିଁବାରୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଗମ୍ଭୀର ସ୍ଵରରେ କହିଲେ, “ଯଦି ଯୁଦ୍ଧ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ତେବେ ମୁଁ ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ରଥର ସାରଥୀ ହେବି । ହାତରେ ତାଙ୍କର ବିଶ୍ଵ-ବିଖ୍ୟାତ ଗାଣ୍ଡିବ ଧନୁ । ମହାକପି ଦ୍ରୁପାଦ





ପଢ଼ାକା ଉପରେ ବିରାଜମାନ କରିବେ ଅର୍ଥାତ୍ ତାଙ୍କର ଚିତ୍ତ ଅଙ୍କିତ ରହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତାଙ୍କର ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟ ରହିବ । ଆଉ ଅର୍ଜୁନ ଯେତେବେଳେ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବେ ସେତେବେଳେ ଯୁଦ୍ଧ କ୍ଷେତ୍ରରୁ ଆଉ ପ୍ରାଣ ନେଇ କେହି ଫେରି ପାରିବ ନାହିଁ । ଆଉ ସେତେବେଳେ ତୁମର ପ୍ରାର୍ଥନା ଶୁଣିବାକୁ ମଧ୍ୟ କେହି ନଥିବେ । ତୁମ ପକ୍ଷରେ ଦକ୍ଷତାର କର୍ଣ୍ଣ ରହିଲେ ବି ତୁମେ କିଛି କରିପାରିବ ନାହିଁ ।”

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଏପରି କଥା ଶୁଣି ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ହୋଧରେ ଲଲ ହୋଇଯାଇ କହିଲା, “ହେ କୃଷ୍ଣ, ତମେ ଦୁଇଟି କାମ କରିବାକୁ ଆସିଛ ନା ପାଣ୍ଡବଙ୍କର ବରଦ୍ଧ ବଣାଣି ଆମକୁ

ଧମକ ଦେବାକୁ ଆସିଛ ? ଏବେ ଆମ ଲୋକମାନେ ତୁମକୁ ଦଉଡ଼ିରେ ବାନ୍ଧି ପକାଇବେ ଆଉ ମୁଁ ଦେଖିବି କିଏ ଆସି ତୁମକୁ ରକ୍ଷା କରୁଛି ।” ଏକଥା କହି ସେ ଓ ଦୁଃଶାସନ ଦଉଡ଼ି ଆଣି କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ବାନ୍ଧି ପକାଇଲେ । ଏକଥା ଦେଖି କୃଷ୍ଣଙ୍କ ସାରଥୀ ସାତ୍ୟକୀ ନିଜର ଚରଦ୍ଦାର ଧରି ଆଗେଇ ଆସିଲା ।

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସାତ୍ୟକୀକୁ ବନ୍ଦ କରି ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନକୁ କହିଲେ, “ମୁଁ ଦୁଇ ହୋଇ ଆସିଛି ବୋଲି ତ ମୋର ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ନାହିଁ । ମୋତେ କ’ଣ ବନ୍ଦୀ କରିବା ଉଚିତ୍ ? ତୁମର ଏଡ଼େ ବିରାଟ ଦଳବଳ ସହିତ ମୁଁ ଏକା କ’ଣ ବା କରିପାରିବି ? ମୋର ଭଲ ହେଉଛି ଯେ ମୁଁ ଏଠାକାର ଭଲମନ୍ଦ ବିଷୟ ବିଚାର ନ କରି ଚାଲି ଆସିଛି । ଯଦି ଏବେ ତମେ ମୋତେ ବନ୍ଦୀ କରିବାକୁ ଚାହୁଁ ତ କର ।”

ତା’ପରେ ଦୁଷ୍ଟ ଚତୁଷ୍ପୟ (କର୍ଣ୍ଣ, ଶକୁନି, ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଓ ଦୁଃଶାସନ) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଗୁରୁଦିଗରୁ ଆକ୍ରମଣ କରି ବନ୍ଦୀ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଲେ । ଠିକ୍ ସେତେକିବେଳେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପ୍ରକଟ କଲେ ନିଜର ବିଶ୍ୱରୂପ । ସେହି ରୂପ ଦେଖି ଦୁଷ୍ଟମାନେ ଭୟରେ ବିହ୍ୱଳ ହୋଇ ସେଠାରୁ ଦୂରେଇ ଗଲେ ।

ନାନା ପ୍ରକାର ଉପାୟ ଓ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦ୍ୱାରା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ଦୁଇପକ୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ସନ୍ଧି ସ୍ଥାପନା କରିବାକୁ । କିନ୍ତୁ କୌଣସି





ପ୍ରକାରରେ ସେମାନେ ସେସବୁ ଗ୍ରହଣ କଲେ ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଯୁଦ୍ଧ ଅନିବାଦ୍ୟ ।

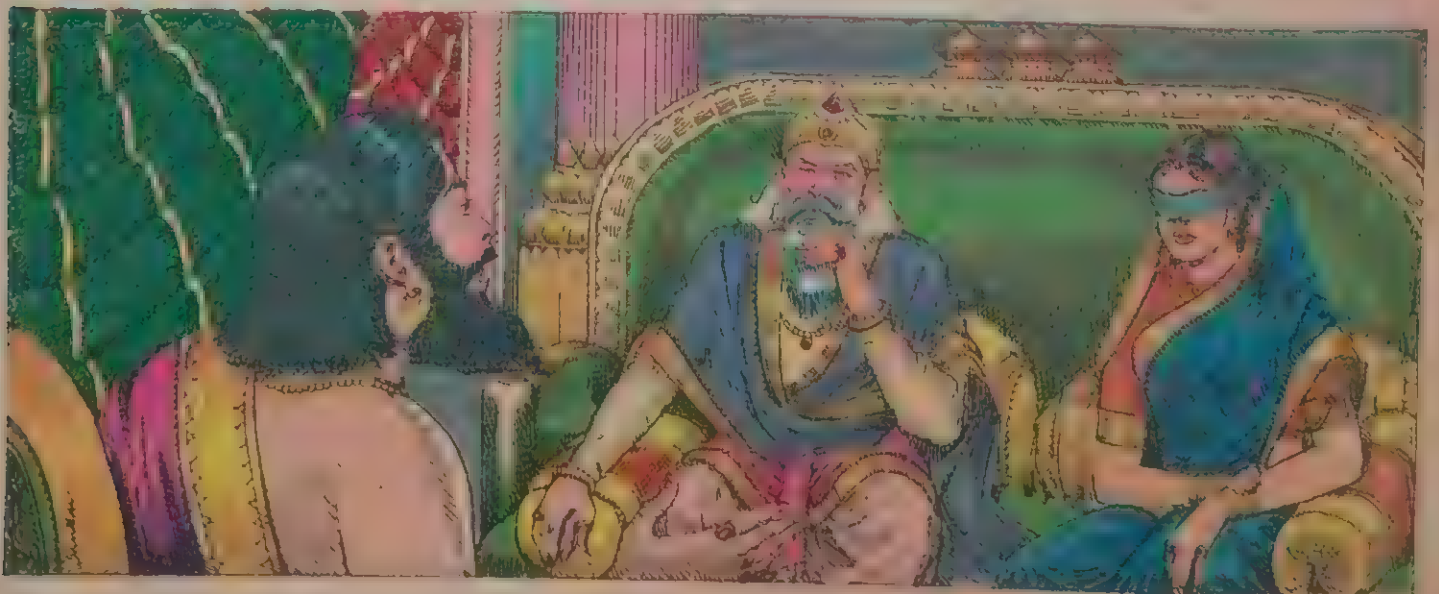
କୁରୁକ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନେକ ଦେଶରୁ ରାଜାମାନେ ନିଜ ନିଜ ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହୃଦ ଆସି କୌରବ ବା ପାଣ୍ଡବ ପକ୍ଷରେ ଯୋଗ ଦେଲେ । ମହାବୀର ଯୁଦ୍ଧ ପାଇଁ ଉଦ୍‌ଯୋଗ କରାଗଲା । ରଥ, ହସ୍ତି, ଘୋଡ଼ା ଓ ପଦାତ୍ମକମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଗୁଣିଆଡ଼ ପୁରି ଉଠିଲା । ଭୂଷା, ଭେର ବାଜି ଉଠିଲା । ଦିନେ ଯେ କୁରୁକ୍ଷେତ୍ରରେ ପରଶୁରାମ ଶତ୍ରୁ ଯୁଦ୍ଧମାନଙ୍କ ରକ୍ତରେ ପାଣ୍ଡୋଟି ରକ୍ତସରେବର ସୁଷ୍ଟ କରିଥିଲେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଏବେ ବି ସ୍ୟାମନ୍ତ ପଞ୍ଚକ ନାମରେ ବିଦିତ । ପୁଣି ସେହି ସ୍ଥାନରେ ଏହି ବିରାଟ ଯୁଦ୍ଧ ହେବାକୁ ଯାଉଛି ।

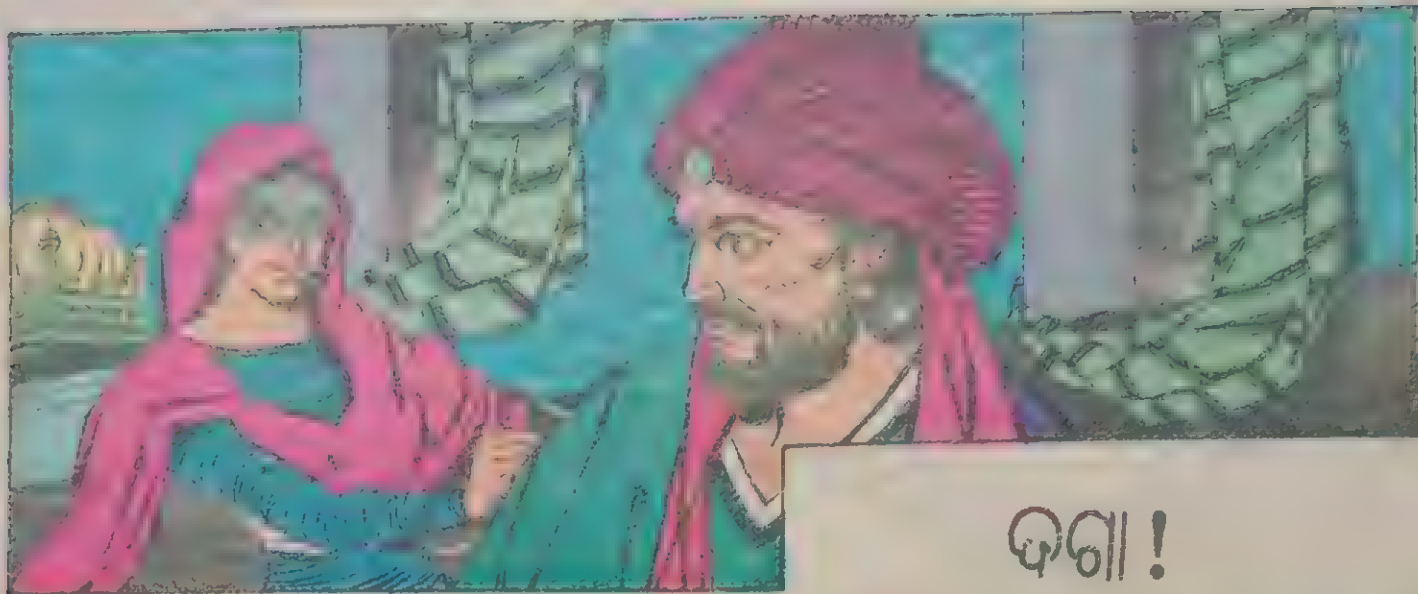
ସଞ୍ଜୟଙ୍କର ଥିଲା ଦିବ୍ୟଦୃଷ୍ଟି । ଯାହା ଯାହା କୁରୁକ୍ଷେତ୍ରରେ ଘଟୁଥିଲା ସେସବୁ ସେ ଘରେ ବସି ଦେଖି ପାରୁଥିଲେ ଓ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କୁ ସବୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ଦୁଃଖାଉଥିଲେ । ଜନ୍ମାନ୍ତ ଚିନ୍ତା ପୁରସ୍ତେମରେ ବଶୀଭୂତ କୌରବ

ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର । ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ପୁତ୍ରକୁ ଯୁଦ୍ଧରୁ କୋଣେ ପକ୍ଷରେ ନାହୁଁ କରପାରିଲେ ନାହିଁ । ସେ ବସି ବସି ସଞ୍ଜୟର କଥା ଶୁଣୁଥା'ନ୍ତି । ଗାନ୍ଧାରୀ ନିଜ ପତିଙ୍କୁ ଅନ୍ଧ ଦେଖି ସବୁବେଳେ ନିଜ ଆଖିରେ ପଟି ବାନ୍ଧିଥା'ନ୍ତି । ସେ ଥିଲେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପତିବ୍ରତା । ସେ ଶତପୁତ୍ରର ଜନନୀ । ସେ ମଧ୍ୟ ସ୍ଵାମୀଙ୍କ ପାଖରେ ବସି ଯୁଦ୍ଧର ସାରା ଦୃଶ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରୁଥା'ନ୍ତି ।

ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ପଚାରିଲେ, “ସଞ୍ଜୟ, କୁହ ଏବେ ପାଣ୍ଡବ ଓ କୌରବଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କିଏ କିପରି ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛି ?”

ସଞ୍ଜୟ କହିଲେ, “ପାଣ୍ଡବ ଓ କୌରବ ଦୁଇ ପକ୍ଷ ସମାନ ଭାବରେ କ୍ଳେଶାଳୀ । କିନ୍ତୁ ପାଣ୍ଡବ ଦଳରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅଛନ୍ତି ବୋଲି ସେମାନେ ଅଧିକ କ୍ଳେଶାଳୀ ମନେ ହେଉଛନ୍ତି ।” ତା'ପରେ ସଞ୍ଜୟ କୁରୁକ୍ଷେତ୍ରର ସମାରୁର ବିସ୍ତାରପୂର୍ବକ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ଓ ଗାନ୍ଧାରୀଙ୍କୁ ଶୁଣାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ ।





ଦତ୍ତା !

ଜଣେ ଥିଲେ ନବାବ । ତାଙ୍କର ସୁନ୍ଦର  
କନ୍ୟାଟିଏ ଥିଲେ । ଶାଲି ସୁନ୍ଦର  
ନୁହେଁ, ସେ ଯୁଦ୍ଧ ବିଦ୍ୟାରେ, ଘୋଡ଼ା  
ଚଢ଼ିବାରେ, ଜୀର ଗୁଳିନାରେ ବି ଧୁରନ୍ଧର ।  
ନବାବଙ୍କର ପୁଅ ନଥିଲେ ବୋଲି ପୁଅପିଲା  
ଯେଉଁ ସବୁ ବିଦ୍ୟା ଶିଖିବା ସୁସାବିଜ, କନ୍ୟା  
ବା ଶାହଜାଦୀ ସେସବୁ ଶିଖି ନେଇଥିଲେ ।

ଶାହଜାଦୀଙ୍କ ବିଷୟ ଦେବା ବୟସ ହେଲା ।  
ନବାବ ପାତ୍ର ଶୋଇଲେ । ଶାହଜାଦୀ  
କହିଲେ, “ବାବା, ତମେ ଏଣୁତେଣୁ ଜଣେ  
ନବାବ ବା ସୁଲ୍ତାନର ପୁଅଟିଏ ଯୋଗାଡ଼  
କରି ଆଣିଲେ ତଳିବ ନାହିଁ । ମୋତେ ଯିଏ  
ବିଷୟ ଦେବ, ସେ ଯୁଦ୍ଧ ବିଦ୍ୟା, ଅସ୍ତ୍ରଶୃଙ୍ଖଳା,  
ଘୋଡ଼ାଚଢ଼ା ଇତ୍ୟାଦିରେ ଅନ୍ତତଃ ମୋର  
ସମକକ୍ଷ ହୋଇଥିବ ବା ମୋଠାରୁ ଅଧିକ  
ଗୁଣୀ ହୋଇଥିବା ଆବଶ୍ୟକ ।”

“ଆରେ ହିଅ, ସେମିତି କିଏ ଥିବ, ତାକୁ  
ଶୋଇ ବାହାର କରିବା କେମିତି ?” ନବାବ  
ପଚାରିଲେ ।

“ବାବା, ସେଥିରେ ଅସୁବିଧାଟା କ’ଣ ?  
ସବଂସାଧାରଣ ଏବଂ ଆଖପାଖର ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କୁ  
ଜଣାଇଦିଅ କି ଯିଏ ମୋତେ ବିଷୟ ଦେବାକୁ  
ମନ ବଳାଇବ ସିଏ ଆସି ମୋ ସହ ଏସବୁ  
ବିଷୟରେ ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ଭାଗ ଦେବ ।  
ଯଦି ମୋତେ ପରାଜିତ କରି ପାରିବ, ତେବେ  
ଯାଇ ବିଷୟ ଦେବ !” ଶାହଜାଦୀ କହିଲେ ।

“ହିଅ ! ତୁ ବୁଝିପାରୁ ନାହିଁ । ଏଥିରେ  
ବହୁତ ଅସୁବିଧା ଅଛି । ଯିଏ ମନ ସିଏ ଆସି  
ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ଭାଗ ନେବାକୁ ଚାହୁଁବ ।  
ସେ ହାରି ଯାଉ ବରଂ, କିନ୍ତୁ ତୋ ସହ  
ଲଢ଼ିଥିଲା, ଏହିକଥାରେ କ’ଣ କମ ଶକ୍ତି  
ହେବା କଥା ?” ନବାବ ବୁଝାଇ ଦେଲେ ।





କଥା ଶାହାଜାହାନଙ୍କ ସ୍ମୃତି କବିତାରେ—  
ଲେକେ କବିତାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶବ୍ଦ  
ଅଧିକାରୀ ପୁରକ ପ୍ରଥମ ଗୋଟାଏ ଦୁଇଟା  
କାହାଣୀରେ ଦାରି ପାରିଥାନ୍ତି । ଶୁଣିକରି  
ମଜାକୁ ମଣିଷ ପ୍ରକୃତ ହୋଇ ଚାଲିଥାନ୍ତି  
ଦୌଡ଼ିଆଳ ପରାଜିତ ପାଣିକୁ ମାଡ଼ି ବସି ତା’  
ହାତ ପଛକୁ କରି ବାନ୍ଧ ଦେଉଥାନ୍ତି ଓ  
ପିଠରେ ତଳଲ ଲୁହାରେ ଶାହାଜାହାନଙ୍କ ନାମ  
ଲେଖି ଦେଉଥାନ୍ତି ।

ଲେକେ ସବୁଦିନେ ଜମା ହୋଇ  
ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶବ୍ଦ ଉପସ୍ଥାପନ କରୁଥାନ୍ତି ।

ଦିନେ ବହୁ ଦୂରରୁ ଜଣେ ରାଜପୁତ ଆସି  
ନବାବଙ୍କୁ ଭେଟିଲେ ଓ ସେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶବ୍ଦରେ  
ଭାଗନେବେ ବୋଲି କହିଲେ । ରାଜପୁତଙ୍କ  
ପିତା ନବାବଙ୍କର ମିତ୍ର ଥିଲେ । ନବାବ  
ରାଜପୁତଙ୍କ ଆଗରୁ ବ୍ୟବହାରରେ ମୁଗ୍ଧ  
ହୋଇ କହିଲେ, “ସୁଅ, ତମେ ତ ମୋ  
ସିଅର ମିତ୍ର ଜାଣିଛ । ଯଦି ପରସ୍ତ ହେବ,  
ତମ ପିଠରେ ତା’ ନାମ ଲେଖା ହେବ ।  
ତମେ ତମ ରାଜ୍ୟରେ ଭବିଷ୍ୟତର ରାଜା ।  
ଏଭଳି ହିନସ୍ତା ହେବା ତମ ପକ୍ଷରେ ଭଲ  
ହେବନାହିଁ ପରା !”

କିନ୍ତୁ ରାଜପୁତ କହିଲେ, “ଜାହାଁପନା !  
ମୁଁ ପରସ୍ତ ହେବ କାହିଁକି ? ସବୁ ବିଦ୍ୟାରେ  
ମୁଁ ପାରଙ୍ଗମତା ଲଭି କରୁଛି । ମୋର ଆଶା  
ମୁଁ ଜିତିବି ।”

“ବାବା, ସେ ଅବସ୍ଥାର ପ୍ରତିକାର ମଧ୍ୟ  
ମୁଁ ପ୍ରିୟ କରି ରଖିଛି । ତମେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ  
ଏକଥା ବି ଘୋଷଣା କରିବ କି ଯିଏ ହାରିଯିବ,  
ତା’ ଘୋଡ଼ା ଓ ଅସ୍ତ୍ର ବ୍ୟାଜ୍ୟସ୍ତ ହେବ ।  
ସେତକ ନୁହେଁ, ତା’ ପିଠରେ ମୋ ନାମ  
ଛେକା ଦେଇ ଲେଖିଦିଆଯିବ !” ଶାହାଜାହାନ  
ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲେ ।

ଏଥର କଥାଟି ନବାବଙ୍କ ମନକୁ ପାଇଲା ।  
ଶାହାଜାହାନଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତାବ ଅନୁସାରେ ଘୋଷଣା  
କରିଦିଆ ଗଲା ।

ତଥାପି ଅନେକ ଯୁବକ ଆସିଲେ ।  
ଘୋଡ଼ା ଦୌଡ଼ରେ, ଅମା ଗୁଳିନାରେ, ଜୀର  
ମାରିବାରେ ଓ ଘୋଡ଼ାରେ ଚଢ଼ି କଲୁକିତ

“ସାଥ ଦେଇ ନ ଚାଲିବି” ନବାବ  
ପଚ୍ଛାଦେଇ ।

ରାଜପୁତ୍ର ଗମ୍ଭୀର ଚିନ୍ତା କରୁଥିଲେ,  
“ଅନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ମୁଁ ଜିତିବି ।  
ଯଦି ପ୍ରକାରଣା ଯୋଗୁଁ ହାରିବି, ତେବେ...”  
ରାଜପୁତ୍ର ହସିଲେ ।

ନବାବ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେଲେ । ପ୍ରତିଯୋଗିତା  
ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ  
ଶାହଜାଦା ବୁଝିପାରିଲେ ଯେ ଏଥର ସିଏ  
ଯାହାଙ୍କ ସହ ଲଢ଼ୁଛନ୍ତି, ସିଏ ଅସାଧାରଣ  
କୌଶଳୀ ଯୋଦ୍ଧା । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେ ଭଦ୍ର  
ମଧ୍ୟ । କାରଣ ଯେତେବେଳେ ଘୋଡ଼ାରେ  
ଚଢ଼ି ପରସ୍ପର ଆକ୍ରମଣ କଲାବେଳେ  
ଶାହଜାଦା ଅତ୍ୟୁତ୍ସା ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ୁଛନ୍ତି,  
ସେତେବେଳେ ରାଜପୁତ୍ର ତାଙ୍କର ସେ ଅବସ୍ଥାର  
ସୁଯୋଗ ନେଇ ତାଙ୍କୁ ହରାଇଦେବା ପରିବର୍ତ୍ତେ  
ଅପେକ୍ଷା କରୁଛନ୍ତି । ଶାହଜାଦା ସମ୍ଭାଳିଯିବା  
ପରେ ଯାଇ ପୁଣି ଲଢ଼ୁଛନ୍ତି ।

ରାଜପୁତ୍ରଙ୍କ କୃତତ୍ତ୍ୱ ଦେଖି ଦର୍ଶକମାନେ  
ପ୍ରବଳ ଉତ୍ସାହରେ ତାଙ୍କର ଜୟଧ୍ୱନି କରିବାକୁ  
ଲାଗିଲେ । ସେଥିରେ ଶାହଜାଦା ଘୋର  
ଅପମାନ ଅନୁଭବ କଲେ । ସେ ନିଜକୁ  
ସେ ପରିସ୍ଥିତିରୁ ରକ୍ଷା କରିବା ନିମନ୍ତେ  
ଗୋଟାଏ କୌଶଳ କଲେ । ହଠାତ୍  
ରାଜପୁତ୍ରଙ୍କ ଆଡ଼େ ଆକାଶ ମୃଦୁ ହସିଦେଲେ ।  
ରାଜପୁତ୍ର ଶ୍ରାବିଲେ, ସେ ବୋଧହୁଏ କିଛି



କହିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି । ତେଣୁ ସେ ଆଶ୍ଚ  
ସମ୍ବରଣ କଲେ । ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଶାହଜାଦା  
ତାଙ୍କୁ ଘୋଡ଼ାରୁ ପକାଇ ଦେଲେ ।

ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଚାରି ବଳବନ ଲୋକ ଯାଇ  
ରାଜପୁତ୍ରଙ୍କୁ ମାଡ଼ି ବସି କାରୁ କଲେ ଓ ପିଠିରେ  
ଶାହଜାଦାଙ୍କ ନାମ ଲେଖିଦେଲେ । ରାଜପୁତ୍ର  
ଉଠି ବସି ଆଉ କୁଆଡ଼େ ନ ଯାଇ ନିଜ  
ଶିବାରକୁ ପଳେଇଗଲେ ।

ନବାବ ଶାହଜାଦାଙ୍କୁ କହିଲେ, “ହୁଅ, ତୁ  
କିଛି ଅନ୍ୟାୟ ମାର୍ଗରେ ରାଜପୁତ୍ରଙ୍କୁ ହରାଇ  
ନାହୁଁ ତ ?”

“ନା, ନା, ଅନ୍ୟାୟ କ’ଣ ?” ଶାହଜାଦା  
ଜବାବ୍ ଦେଲେ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ମନରେ ସ୍ୱର୍ଗ





ନଥାଏ । ସେ ଯେ ଅନ୍ୟାୟ କରନ୍ତି,  
ସେକଥା ତ ଆଉ ତାକୁ ଅଜଣା ନଥିଲା !

ଏହା ପରେ ଆଉ କୌଣସି ପ୍ରାର୍ଥୀ  
ପ୍ରତିଯୋଗିତା ପାଇଁ ଆସିଲେ ନାହିଁ ।  
ରାଜପୁତ୍ରଙ୍କୁ ବଞ୍ଚନା କରି ହରାଇଥିବା ହେତୁ  
ଶାହଜାଦା ଅନେକ ସମୟ ବିମର୍ଷ ରହୁଥାନ୍ତି ।  
ସଖିମାନଙ୍କ ସହ ଉଦ୍ୟାନରେ ବୁଲୁଥାନ୍ତି ।

ଦିନେ ଉଦ୍ୟାନର ଗୋଟାଏ କୋଣରେ  
ଜଣେ ବୁଢ଼ା ବସିଥିବାର ସେମାନେ ଦେଖିଲେ ।  
ବୁଢ଼ା ତା' ଆଗରେ ଗୁଡ଼ାଏ ଦୁର୍ମୂଲ୍ୟ ଧ୍ୱାବଣ୍ଡ  
ଠୁଳ କରିଥାଏ ।

କୌତୁହଳୀ ଶାହଜାଦା ବୁଢ଼ା ପାଖକୁ  
ଯାଇ ପଚାରିଲେ, “ଏସବୁ ବିକିବ ?”

“ନା, ମୋତେ ଯିଏ ବିକ୍ରୀ ହେବ, ତାକୁ  
ଦେବ ।” ବୁଢ଼ା କହିଲା ।

ସମସ୍ତେ ହସି ଉଠିଲେ । ବୁଢ଼ା ! ତମର  
ଏ ଅବସ୍ଥାରେ ବିକ୍ରୀ ହେବାକୁ ସଉକ୍ କାହିଁକି  
ହେଲା ?”

“ସଉକ୍ ହେଲା ସଉକ୍ ! ତମକୁ କିଏ  
ବାଧ କରୁଛି ? ବିକ୍ରୀ ବୋଇଲେ ଆଉ କିଛି  
ନୁହେଁ । ଶାଲ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଥରେ  
ଘୋଡ଼ାରେ ଚଢ଼ି ଏ ଗଛ ଗୁରୁପଟେ ବୁଲି  
ଆସିବାକୁ ହେବ । ମୋ କାଜୀ ଏଇଠି  
ଅଛନ୍ତି । ସିଏ ବାହା କରାଇ ଦେବେ ।  
ଘୋଡ଼ାଢ଼ା ପରେ ପୁଣି ବାହାଘର ବିଧିବଦ୍ଧ  
ଭାବରେ ରଦ୍ଦ କରିଦେବେ ।

ଶାହଜାଦା ସଖିମାନଙ୍କୁ କହିଲେ, “କିଏ  
ରାଜି ଅଛ ?” ସମସ୍ତେ ରାଜି ଥିଲେ । ଏହା  
ମଜା ଲାଗୁଥିଲା । ପୁଣି ଏତେ ଧ୍ୱାବ ମିଳିବ !

ଜଣେ ସେଉଁଠୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲେ । କାଜୀ  
ବୁଢ଼ା ପଛରେ ବସିଥିଲେ । ବାହାଘର କରେଇ  
ଦେଲେ । ବୁଢ଼ା କୌଣସି ମତେ ଘୋଡ଼ାରେ  
ଚଢ଼ିଲା । ମହରୂଜର ପତ୍ନୀ ତା' ପାଖରେ  
ବସିଲା । ଗଛ ଗୁରୁପଟେ ଥରେ ବୁଲି ଆସି ବୁଢ଼ା  
କହିଲା, “ତାଲୁକ୍ !” କାଜୀ ବି କହୁଥିଲେ,  
“ବାହାଘର ରଦ୍ଦ ହେଲା ।” ଧ୍ୱାବତଳ  
ଝିଅଟିକୁ ମିଳିଗଲା ।

ପରଦିନ ଦେଖିବା ବେଳକୁ ବୁଢ଼ା ପୁଣି  
ପୁଲଏ ଧ୍ୱାବ ଧରି ବସିଛି । ସେଦିନ ଆଉ



ଜଣେ ସଖି ବୁଢ଼ାକୁ ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ପାଇଁ ବନ୍ଧା ହୋଇ ଘାବତକ ପାଇଲା । ଗୁରୁଦିନରେ ଗୁରୁ ସଖି ଏମିତି ଲଭବାନ୍ ହେଲେ ।

ପାଞ୍ଚମଦିନ ଶାହଜାଦା ଏକୂଟିଆ ଉଦ୍ୟାନ ଭିତରକୁ ଯାଇ ଦେଖିବା ବେଳକୁ ସବୁଠାରୁ ପୁରୁଷ ଘାବ ସେହିଦିନ ପାଇଁ ରହିଛି । ଆଖ-ପାଖରେ କେହି ନଥିଲେ । ଶାହଜାଦା କହିଲେ, “ଆସ । ଆଜି ମୁଁ ତମକୁ ବିଦା ହେବି ।”

କାଜା ବିଦା କରାଇ ଦେଲେ । ଦୁହେଁ ଘୋଡ଼ାରେ ଚଢ଼ିଲେ । ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ଭିତରେ ବୁଢ଼ା ଘୋଡ଼ା ଝପଟାଇ ଉଦ୍ୟାନ ଟପି ବିଜୁଳି ବେଗରେ ଯାଇ ନିଜ ଶିବାରରେ ପହଞ୍ଚିଲା ।

ରାଜକୁମାରୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଓ ବିଷ୍ଣୁପୁରେ ପହଞ୍ଚିଲେ, “ଇଏ କ’ଣ ?”

“ତମକୁ ତାଲକ୍ ଦେବାର ଇଚ୍ଛା ମୋର ନାହିଁ । ମୁଁ ବିଧିବଦ୍ଧ ଭାବରେ ବିବାହ କରିଛି । ତମେ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ହୋଇ ରହିଲୁ ।” ବୁଢ଼ା ଉତ୍ତର ଦେଇ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମିଛ ଦାଢ଼ୀ

ଖୋଲ ଦେଲା । ମୁହଁରୁ ରକ୍ତ ଉଠାଇ ଦେଲା । ଦେଖିବା ବେଳକୁ ସେ ସେହି ରାଜପୁତ୍ର !

ଶାହଜାଦାଙ୍କ ମନରେ ଉତ୍ତାପ ଫୁଟି ଉଠିଲା । କିନ୍ତୁ ସେ ତାହା ନ ଦେଖାଇ କହିଲେ, “ତମେ ମୋତେ ଦଗାଦେଇ ବିଦା ହୋଇଛ !”

“ତମେ ମୋତେ ଦଗା ଦେଇ ହରାଇ ନଥିଲ ?” ରାଜପୁତ୍ର ପଚାରିଲେ ।

ଶାହଜାଦା କିଛି ଉତ୍ତର ଦେଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ । ରାଜପୁତ୍ର ପୁଣି କହିଲେ, “ମୋ ପିଠିରେ ତମ ନାମ ଲେଖାଇବାର ଦରକାର ନଥିଲା । ମୋ ହୃଦୟରେ ତମେ ରହିଛ ।” ଶାହଜାଦା ଲଜରେ ମୁହଁ ତଳକୁ କଲେ ।

ରାଜପୁତ୍ର ନବାବଙ୍କ ପାଖକୁ ସମ୍ବାଦ ପଠାଇଲେ । ନବାବ୍ ନିଜେ ଆସି ଉଭୟଙ୍କୁ ପ୍ରାସାଦକୁ ନେଇଗଲେ । ତାଙ୍କ ଆନନ୍ଦର ସୀମା ନଥାଏ । ମହାସମାରୋହରେ ଦୁଇ-ଜଣଙ୍କର ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଭାବରେ ବିବାହ ଉତ୍ସବ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେଲା ।





# ଫଟୋ-ପରିଚୟ-ପ୍ରତିଯୋଗିତା: ପୁରସ୍କାର ଟ. ୫୦

ପୁରସ୍କୃତ ପରିଚୟୋକ୍ତି ଅକ୍ଟୋବର ୧୯୮୪ ସଂଖ୍ୟାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇବ



Mrs. Manjula



H. N. Kelora

- ★ ଭଲପୁ ଚନ୍ଦ୍ର ପାଇଁ ଭଗବତ୍ ପରିଚୟୋକ୍ତି ଦୁଇ ବର୍ଷ ଧାଡ଼ରେ ଲେଖା ହୋଇଥିବ ଏବଂ ପରସ୍ପର ସମ୍ବନ୍ଧିତ ହୋଇଥିବ
- ★ ଅଗଷ୍ଟ ୧୦ ସୁଦ୍ଧା ପରିଚୟୋକ୍ତି ପଢ଼ିଥିବା ଦରକାର ।
- ★ ସବାଧିକ ଭଗବତ୍ ପରିଚୟୋକ୍ତି ପାଇଁ ଟ. ୫୦-୦୦ ପୁରସ୍କାର ପଠାଯିବ ।
- ★ ପରିଚୟୋକ୍ତି ସହ ପ୍ରେସ୍‌କର ନାମ ଓ ଠିକଣା ଖୋସିବାକୁ ଲେଖା ହୋଇ ଚନ୍ଦ୍ରାମାମା ସଙ୍ଗେ ପରିଚୟ ପ୍ରତିଯୋଗିତା, ମାତ୍ରାସ-୨୦୦୦ ୨୨ ଠିକଣାରେ ଆସିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଜୁନ୍ ପ୍ରତିଯୋଗିତାର ଫଳ

ପ୍ରଥମ ଚନ୍ଦ୍ର : ଜୀବନ କି ଖାଲ କାମରେ କଟିବ, ଖେଳିବାନି ଟିକେ ବସି ବସିକା ?

ଦ୍ୱିତୀୟ ଚନ୍ଦ୍ର : ଜୀବନ ତ ଖାଲ ନିଶ୍ୱାସର ବାଲ, ସଖା ସହୋଦର ମିଛ ମିଛକା !

ପୁରସ୍କାର ଚିତ୍ରଣୀ : ପ୍ରଶାନ୍ତନନ୍ଦ ରଥ, ପୁରୀ ।

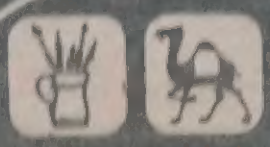
ଚିତ୍ରଣୀଙ୍କୁ ଅଭିନନ୍ଦନ; ସମସ୍ତ ପ୍ରତିଯୋଗୀଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ।

ପ୍ରଶ୍ନମାଳାର ଉତ୍ତର

୧. ଆଲେକ୍ସାନ୍ଦ୍ରାଙ୍କ ଗ୍ରାହ୍ୟମ ବେଲ ।
୨. ଗାଲିଲିଓ ।
୩. ଥମାସ ବାସ୍‌ଟନ ।
୪. ଇସାୟ କେଲ୍‌ସ ।
୫. ଭଲପୁସ୍ ଖୋଜସ ।



ମନେଇବା ଗୁଣା ବିକ୍ରୀ



**କହୁମାସୁଁ କ୍ୟାମେଲ**  
ରଙ୍ଗ ପ୍ରତିଯୋଗୀତା

**ପୁରସ୍କାର କିତନୁ କ୍ୟାମେଲ**

ପ୍ରଥମ ପୁରସ୍କାର ଟ. ୧୫/-  
୩ ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରସ୍କାର ଟ. ୧୦/-  
୧୦ ତୃତୀୟ ପୁରସ୍କାର ଟ. ୫/-  
୧୦ ସାତ୍ତିଫିକେଟ

Anil Kumar Panigrahi



ଏହି ପ୍ରତିଯୋଗୀତାରେ ୧୨ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୟସର ପିଲାମାନେ ଭାଗନେଇ ପାରିବେ । କ୍ୟାମେଲ ରଙ୍ଗ ଦ୍ୱାରା ଉପରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ଚିତ୍ରଟିକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ରଙ୍ଗ କରନ୍ତୁ ଓ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଠିକଣାକୁ ପଠେଇ ଦିଅନ୍ତୁ-ପୋ.ବକ୍ସ ନ.୧୧୫୦୧, ନରୀମାଳା ପାଖରେ ପୋଷ୍ଟ ଅଫିସ, ବନେ ୪୦୦ ୦୨୧ ବିରୁରକମଳାଙ୍କ ନିଷ୍ଠା ରୂପେ ଓ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ହେବ । ଏ ସଂପର୍କରେ କୌଣସି ଟିପ୍ପଣୀ ପ୍ରଶ୍ନ ଦିଆଯିବ ନାହିଁ । ଅନୁଗ୍ରହ କରି କୁପନକୁ କେବଳ ଇଂରାଜୀରେ ପୂରଣ କରନ୍ତୁ ।

Name: ..... Age: .....  
Address: .....

an/CPL 84058 Ori.